

PÄIVITETYT LUVUT JA KOHDAT:

1 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta

Perusopetuksen opetussuunnitelma on strateginen ja pedagoginen työkalu, joka linjaa opetuksen järjestäjän toimintaa ja koulujen työtä. Sen tarkoituksena on varmistaa koulutuksen tasa-arvo ja laatu, sekä luoda hyvät edellytykset oppilaiden kasvuille, kehitykselle ja oppimiselle. Koulujen lukuvuosittain laatimat lukuvuosisuunnitelmat täydentävät opetussuunnitelmaa. Vihdin opetustoimella on vastuu paikallisen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä. Paikallisessa opetussuunnitelmassa täydennetään ja painotetaan opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä tavoitteita, toimintaa ohjaavia linjauksia, keskeisiä sisältöjä ja muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja Vihdin näkökulmasta. Vihdin kunnan perusopetuksen opetussuunnitelman sekä koulukohtaiset lukuvuosisuunnitelmat hyväksyy sivistyslautakunta.

Vihdin perusopetuksen opetussuunnitelman rakenne

Vihdin opetussuunnitelma noudattaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden rakennetta, joka koostuu yleisestä osasta, oppiaineosasta ja näitä täydentävistä liitteistä. Yleisessä osassa on esitettyä kunnan perusopetuksen tuntijako, koulujen toimintaympäristön viitekehys, johon kuuluvat toimintaa ohjaavat arvot, oppimiskäsitys, toimintakulttuurin ominaispiirteet, arvioinnin periaatteet sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukemisen periaatteet ja opiskeluhoito sekä valinnaisuuteen ja kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä. Oppiaineosiossa kuvataan opetuksen tavoitteet ja sisällöt sekä oppimisen tavoitteet vuosiluokittain.

Vihdin perusopetuksen opetussuunnitelman sisältö julkaistaan sähköisessä muodossa ePerusteissa niin, että se käsittää sekä valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteet että kuntakohtaisen opetussuunnitelman.

Vihdin kunta järjestää perusopetusta suomen kielellä vuosiluokille 1-9 ja lisäksi ruotsin kielellä vuosiluokille 1-6. Suomenkielinen opetussuunnitelma on valmisteltu kuntakohtaisena ja käännetty ruotsin kielelle paikallisen osion valmistuttua. Ruotsinkielinen opetussuunnitelma on käytössä Vichtis svenska skolorna. Vihdin ruotsinkieliset oppilaat suorittavat vuosiluokat 7-9 pääsääntöisesti Lohjalla (Källhagen skola).

Opetussuunnitelman valtakunnallisiin perusteisiin sisältyy valtioneuvoston hyväksymä tuntijako, jossa määritetään, kuinka monta tuntia kutakin oppiainetta perusopetuksen aikana opiskellaan. Sivistyslautakunta on hyväksynyt Vihdin suomenkielisen perusopetuksen tuntijaon 19.11.2024 ja ruotsinkielisen 1-6 -luokkien tuntijaon 28.1.2025.

Opetussuunnitelman toteutumista seurataan osana opetustoimen arviointi- ja kehitystyötä ja hyödynnetään monipuolisesti eri lähteistä saatavaa tutkimustietoa.

Yhteistyö opetussuunnitelman laadinnassa

Henkilöstö osallistuu opetussuunnitelman laatimiseen kouluissa järjestettävien työpajojen sekä erillisen, koulujen opetushenkilöstöstä koostuvan, OPS-työryhmän kautta. Arviointia ja kehittämistä edistetään kouluissa säännöllisen pedagogisen keskustelun kautta. Oppilaat ja huoltajat osallistuvat työskentelyyn kyselyjen ja pienten tehtävien sekä vanhempainiltojen kautta.

Koulujen lukuvuosittain päivitettävä lukuvuosisuunnitelma sisältää koulukohtaiset suunnitelmat ja toimintamallit oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä, miten huolehditaan oppilaiden koulunkäynnistä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluvat koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta.

Yhteistyö esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen kanssa tapahtuu rehtorien ja päiväkodin johtajien yhteisillä tapaamisilla, asiantuntijoiden kehittämistyönä sekä esiopetuksen ja opetuksen nivelvaihtoihin kautta. Perusopetusta seuraavaa koulutusvaihetta edustavien oppilaitosten kanssa järjestetään yhteisiä nivelvaiheeseen liittyviä tapaamisia. Nivelvaihteyden tarkoituksena on varmistaa hyvä tiedonsiirto ja ehyet oppimispolut. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä.

Paikalliset erityispiirteet ja -tarpeet, arviointien ja kehittämistyön tuottama tieto ja kehittämisen tavoitteet sekä muut paikalliset suunnitelmat otetaan opetussuunnitelman valmistelussa huomioon jatkuvan ja säännöllisen opetuksenjärjestäjän ja koulujen välisen yhteisen keskustelun kautta.

Opetussuunnitelman laadinnassa on mukana Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, jonka yhteistyöryhmässä on käsitelty opiskeluhoitoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä käsitteleviä osuuksia alueellisesti. Alueellista yhteistyötä tehdään myös Länsi-Uudenmaan kuntien kanssa opetuksenjärjestäjien asiantuntija- ja viranhaltijaryhmissä. Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon toteutumista ja yhteistyötä kouluissa ohjaa kuntatasoinen opiskeluhooltoryhmä.

Opetussuunnitelmaa täydentävät erilliset suunnitelmat

Aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma

Esiopetuksen opetussuunnitelma

Kestävän kehityksen ohjelma

Kieliohjelma

Kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan puuttumisen suunnitelma

Koulukuljetusperiaatteet

Koulunkäyntiin kiinnittymisen tukemisen ja poissaoloihin puuttumisen malli

Kulttuurikasvatussuunnitelma

Kunnan ja sivistyspalveluiden kriisi- ja turvallisuussuunnitelmat

Kuntatasoinen opiskeluhoitosuunnitelma

Liikkumisohjelma

Ohjaussuunnitelma

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

TVT suunnitelma

Varhaiskasvatussuunnitelma

V-0 malli ja käsikirja

Vihdin kunnan hyvinvointisuunnitelma sisältäen lastensuojelulain mukaisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman

Vihdin kunnan kotouttamisohjelma

Vihdin kuntastrategia

Vihdin lukion opetussuunnitelma

Lukuun 1.4 (opetuksen järjestäjän kieliohjelma)

Vihdin kunnan perusopetuksen kieliohjelma

Kieliohjelmassa otetaan huomioon opetuksen jatkumon turvaaminen perusopetuksen loppuun saakka. Kieliohjelman lisäksi koulut tukevat oppilaiden laaja-alaista osaamista, kielitietoisuutta sekä kulttuurista osaamista esimerkiksi valinnaisaine- ja kerhotarjonnassa.

Vihdin kunnan suomenkielisen perusopetuksen (vuosiluokat 1-9) ja ruotsinkielisen perusopetuksen (vuosiluokat 1-6) kieliohjelma sisältää pakollisten kielten (A1-kieli, B1-kieli)

suunnitelman, valinnaisten kielten (A2-kieli, B2-kieli) suunnitelman, oman äidinkielen suunnitelman ja ruotsinkielisen koulupolun suunnitelman.

A1-kielen suunnitelma:

- A1-kieli on kaikille yhteinen ja pakollinen.
- A1-kielen opiskelu alkaa 1. vuosiluokalla.
- A1-kieli on suomenkielisessä perusopetuksessa englanti ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa toinen kotimainen kieli (finska).
- A1-kieltä opiskellaan perusopetuksen vuosiluokilla 1–9 yhteensä 18 vuosiviikkotuntia.

B1-kielen suunnitelma:

- B1-kieli on kaikille yhteinen ja pakollinen.
- Suomenkielisessä perusopetuksessa oppilas aloittaa 6. vuosiluokalla B1-kielen opiskelun. B1-kieli on toinen kotimainen kieli eli ruotsi.
- B1-kieltä opiskellaan perusopetuksen vuosiluokilla 6–9 yhteensä 7 vuosiviikkotuntia.
- Mikäli oppilas opiskelee ruotsia A2-kielenä, hän ei osallistu B1-kielen opetukseen.

Valinnaisen A2-kielen suunnitelma, mikäli Vihdin kunnan perusopetuksessa A2-kielen opetusta tarjotaan/järjestetään:

- A2-kielen opetus alkaa neljännellä vuosiluokalla ja jatkuu 9. luokalle asti.
- A2-kielen ryhmän syntymisen alaraja on 10 oppilasta
- A2-kielenä Vihdissä tarjotaan saksaa, ruotsia, espanjaa, ranskaa ja venäjää.
- A2-kielen opiskeluun käytetään valinnaisainetunteja niin paljon kuin kullakin vuosiluokalla on mahdollista. Tämä tarkoittaa, että vuosiluokilla 4-6 oppilas opiskelee A2-kielen kahdesta vuosiviikkotunnista toisen perusopetuksen tuntijaon vähimmäistuntimäärän ylittävänä opetuksena ja toisen valinnaisaineena ja vuosiluokilla 8-9 molemmat tunnit valinnaisaineena.
- Jos oppilas on valinnut A2-kieleksi ruotsin, B1- kielelle varattuja tunteja käytetään myös A2-kielen opetukseen.
- Oppilaalla, joka aloittaa A2-kielen opetuksen, on oikeus saada opetusta mainitun vaatimustason mukaisesti perusopetuksen loppuun saakka.
- A2-kielen opiskelun lopettaminen on mahdollista ala -yläkoulun nivelvaiheessa vain erittäin painavista syistä.

Valinnaisen B2-kielen suunnitelma:

- B2-kieltä opiskellaan valinnaisaineena vuosiluokilla 8 ja 9 kaksi vuosiviikkotuntia kummallakin.
- Valinnaisina B2- kielinä yläkouluissa tarjotaan saksaa, ranskaa ja espanjaa.
- B2-kielen ryhmän muodostamisen alaraja on 10 oppilasta.

Oman äidinkielen opetuksen suunnitelma, mikäli Vihdin kunnan perusopetuksessa oman äidinkielen opetusta tarjotaan/järjestetään:

- Perusopetuslain 12 §:n mukaan oman äidinkielen opetus on vain täydentävää opetusta, josta annetaan suositus perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) liitteessä.
- Kuntien velvollisuus ei ole järjestää oman äidinkielen opetusta.
- Mikäli opetusta järjestetään, siihen ovat oikeutettuja osallistumaan ne oppilaat, joiden kotikieli tai oma tai vanhemman äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi sekä paluumuuttajat ja adoptiolapset
- Oman äidinkielen opetusryhmän muodostamisen alaraja on 10 oppilasta.

Kielten opiskelun tueksi ja kiinnostuksen herättämiseksi voidaan

- lisätä alakoulujen valinnaisiin oppiaineisiin vieraita kieliä
- muodostaa valinnaisiin oppiaineisiin kokonaisuuksia vieraista kielistä, kulttuureista ja matkailusta
- mahdollistaa useamman vieraan kielen valinta B2-valinnaisaineissa
- tarjota tavoitteellista kielenopiskelua kerhotyyppisessä toiminnassa

2 Perusopetus yleissivistuksen perustana

(kohdasta 2.4 alkaa paikallisesti päätettävät asiat)

Perusopetus luo perustan oppilaiden yleissivistykselle. Kunta on velvollinen järjestämään perusopetusta alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille. Perusopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet nousevat perustuslaista, perusopetuslaista ja -asetuksesta, valtioneuvoston asetuksista sekä opetussuunnitelman perusteista. Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Perusopetus rakentuu yhteiselle arvoperustalle ja käsitykselle oppimisesta.

2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Perusopetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin perusopetuslaissa säädetään. Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa.

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ovat luonteva osa koulun toimintakulttuuria. Opetusryhmät muodostetaan siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Ryhmäkohtaiset tukimuodot suunnitellaan ja resursoidaan osaksi koulutyön rakenteellista kokonaisuutta. Oppilaskohtaisilla tukitoimilla mahdollistetaan kaikkien oppilaiden riittävä oppimisen ja koulunkäynnin tuki. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetus ja sen edellyttämät oppikirjat ja muu oppimateriaali, työvälineet ja työaineet. Lisäksi oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä opiskeluhoito sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut. Opiskeluhoillon järjestämistä ohjaa oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Oppilaalle on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria. Ruokailutilanteen on oltava ohjattu.

Suomen perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tasa-arvolaki velvoittaa kaikkia oppilaitoksia huolehtimaan siitä, että ihmisillä on sukupuoleen katsomatta samat mahdollisuudet koulutukseen. Opetuksen ja

opetusaineistojen tulee tukea tasa-arvolain toteutumista ja olla saavutettavaa ja huomioida oppimisympäristön esteettömyys.

Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon opetushenkilöstön määrään ja kelpoisuuteen liittyvät säännökset sekä muun muassa turvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietojen käyttöä, julkisuutta ja yksityisyyden suojaa koskevat säännökset, tekijänoikeussäännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset.

YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus muodostaa historiallisen ja eettisen perustulkinnan ihmisoikeuksien merkittävydestä. Suomi on sitoutunut useisiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, jotka edellyttävät jokaisen lapsen oppimisesta ja hyvinvoinnista huolehtimista. Näistä keskeisiä ovat Lapsen oikeuksien sopimus, Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus eli ns. TSS-sopimus, Euroopan ihmisoikeuksien sopimus sekä Vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimus. Saamelaisten oikeuksien turvaamiseksi otetaan lisäksi huomioon YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus antaa perusopetukselle oikeudellisen perustan. Sopimuksen mukaan lasten kanssa ja lasten hyväksi työskenteleviä velvoittavat sopimuksen yleisperiaatteet, jotka ovat yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys, lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus suojeluun, huolenpitoon ja kehittymiseen sekä lapsen oikeus ilmaista näkemyksensä ja tulla kuulluksi ja lapsen näkemysten kunnioittaminen. Sopimuksen mukaan jokaisella lapsella on oikeus hyvään elämään sekä yksilölliseen, ruumiilliseen, henkiseen, hengelliseen, moraaliseen ja sosiaaliseen kehittymiseen.

2.2 Perusopetuksen arvoperusta

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu tässä esitetyn arvoperustan mukaisesti.

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Perusopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tässä oppilas tarvitsee kannustusta ja yksilöllistä tukea sekä kokemusta siitä, että kouluyhteisössä häntä kuunnellaan ja arvostetaan ja että hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään. Yhtä tärkeä on kokemus osallisuudesta ja siitä, että voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia.

Jokaisella oppilaalla on oikeus hyvään opetukseen ja onnistumiseen koulutyössä. Oppiessaan oppilas rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla hän luo suhdetta itseensä, toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan, luontoon ja eri kulttuureihin. Oppimisesta syrjäytyminen merkitsee

sivistyksellisten oikeuksien toteutumatta jäämistä ja on uhka terveelle kasvulle ja kehitykselle. Perusopetus luo edellytyksiä elinikäiselle oppimiselle, joka on erottamaton osa hyvän elämän rakentamista.

Arvokasvatuksen merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaissuhteet muokkaavat lasten ja nuorten arvomaailmaa. Arvokeskustelu oppilaiden kanssa ohjaa oppilaita tunnistamaan ja nimeämään kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä myös kriittisesti. Oppilaita tuetaan rakentamaan omaa arvoperustaansa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen kotien erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatuskäsityksiin on rakentavan vuorovaikutuksen perusta.

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Perusopetus tukee oppilaan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Ihmisyyteen kasvussa jännitteet pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välillä ovat väistämättömiä. Sivistykseen kuuluu taito käsitellä näitä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. Sivistys merkitsee yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan perusteella. Eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmat ohjaavat pohtimaan, mikä elämässä on arvokasta. Sivistys ilmenee tavassa suhtautua itseän, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon sekä tavassa ja tahdossa toimia. Sivistynyt ihminen pyrkii toimimaan oikein, itseään, toisia ihmisiä ja ympäristöä arvostaen. Hän osaa käyttää tietoa kriittisesti. Sivistykseen kuuluu myös pyrkimys itsesäätelyyn ja vastuunottoon omasta kehittämisestä ja hyvinvoinnista.

Perusopetus rakentuu elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Se ohjaa niiden puolustamiseen ja ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Perusopetus edistää hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta kansalaisyhteiskunnassa. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Opetus on oppilaita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta. Koulua ja opetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Perusopetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle. Se on muodostunut ja muotoutuu eri kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Opetus tukee oppilaiden oman kulttuuri-identiteetin rakentumista ja kasvua aktiivisiksi toimijoiksi omassa kulttuurissaan ja yhteisössään sekä kiinnostusta muita kulttuureita kohtaan. Samalla opetus vahvistaa luovuutta ja kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta, edistää vuorovaikutusta kulttuurien sisällä ja niiden välillä ja luo siten pohjaa kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle.

Eri kulttuuri- ja kielitaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisensa perusopetuksessa ja tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja katsomuksiin. Asioita opitaan näkemään toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin. Oppiminen yhdessä yli kieli-, kulttuuri-, uskonto- ja katsomusrajojen luo edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle. Perusopetus antaa perustan ihmisoikeuksia kunnioittavaan maailmankansalaisuuteen ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta.

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Ihminen on osa luontoa ja täysin riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Tämän ymmärtäminen on keskeistä ihmisenä kasvussa. Perusopetuksessa tunnistetaan kestävän kehityksen ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys, toimitaan sen mukaisesti ja ohjataan oppilaita kestävän elämäntavan omaksumiseen. Kestävän kehityksen ja elämäntavan ulottuvuudet ovat ekologinen ja taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen. Ekososiaalisen sivistyksen johtoajatuksena on luoda elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä sekä samalla rakentaa osaamispohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle perustuvalle kiertotaloudelle. Ekososiaalinen sivistys merkitsee ymmärrystä erityisesti ilmastonmuutoksen vakavuudesta sekä pyrkimystä toimia kestävästi.

Ihminen kehittää ja käyttää teknologiaa sekä tekee teknologiaa koskevia päätöksiä arvojensa pohjalta. Hänellä on vastuu teknologian ohjaamisesta suuntaan, joka varmistaa ihmisen ja luonnon tulevaisuuden. Perusopetuksessa pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestävään tulevaisuuteen sekä etsitään ja toteutetaan yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Oppilaita ohjataan tuntemaan myös kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja ja vaikuttamaan niihin. Perusopetus avaa näköalaa sukupolvien yli ulottuvaan globaaliin vastuuseen.

2.3 Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Oppiminen on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Kieli, keuhollisuus ja eri aistien käyttö ovat ajattelun ja oppimisen kannalta olennaisia. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla oppilas oppii refleктоimaan oppimistaan, kokemuksiaan ja tunteitaan. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa. Se on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, suunnittelua, tutkimista ja näiden prosessien monipuolista arvioimista. Siksi oppimisprosessissa on olennaista oppilaiden tahto ja kehittyvä taito toimia ja oppia yhdessä.

Oppilaita ohjataan myös ottamaan huomioon toimintansa seuraukset ja vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöön. Yhdessä oppiminen edistää oppilaiden luovan ja kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja sekä kykyä ymmärtää erilaisia näkökulmia. Se myös tukee oppilaiden kiinnostuksen kohteiden laajentumista. Oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa opittavaan asiaan, aikaan ja paikkaan.

Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Siksi oppilasta ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oppimisensa edistämiseen. Oppimisprosessistaan tietoinen ja vastuullinen oppilas oppii toimimaan yhä itseohjautuvammin. Oppimisprosessin aikana hän oppii työskentely- ja ajattelutaitoja sekä ennakoimaan ja suunnittelemaan oppimisen eri vaiheita. Jotta oppilas voisi oppia uusia käsitteitä ja syventää ymmärrystä opittavista asioista, häntä ohjataan liittämään opittavat asiat ja uudet käsitteet aikaisemmin oppimaansa. Tietojen ja taitojen oppiminen on kumuloituvaa ja se vaatii usein pitkäaikaista ja sinnikästä harjoittelua.

Oppilaan kiinnostuksen kohteet, arvostukset, työskentelytavat ja tunteet sekä kokemukset ja käsitykset itsestä oppijana ohjaavat oppimisprosessia ja motivaatiota. Oppilaan minäkuva sekä pystyvyyden tunne ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ohjaus vahvistaa oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa sekä oppimista tukevaa että kiinnostuksen kohteita laajentavaa vuorovaikutusta.

2.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumisen seuranta ja arviointi

Perusopetuksen arvoperusta rakentuu valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa kuvatuille arvoille sekä Vihdin kuntastrategiassa (2022-2025) määritellyille arvoille, jotka ovat palveluhenkisyys, vastuullisuus, yhteisöllisyys ja rohkeus. Arvot päivittyvät valmisteilla olevan strategian myötä.

Lapsiystävällinen kunta -työ on tärkeä osa Vihdin kunnan arvojen näkyväksi tekemistä ja toteutumisen seurantaa.

ROHKEASTI ASKELEEN EDELLÄ TULEVAAN – TEOILLA KONKRETIAA

HYVINVOIVAT VIHTILÄISET

Kuntaaistioisuus näkyy kaikessa toiminnassamme. Yhdessä yritysten ja kolmannen sektorin kanssa tuomme edellytykset hyvinvoinnille ja turvalliselle elämälle. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on mukauttava.

Tuemme lapsiperheiden hyvinvointia tarjoamalla laadukkaita koulutus- ja varhaiskasvatustilaisuuksia hyvinvoivissa kineistössä ja luonnonnähtävissä miljöissä. Uudet rakennetut koulut takaavat nykyiselle koulutuskannalle monipuoliset ja nykyaikaiset puitteet kymmeniksi vuosiksi.

Vihti on aktiivisen ihmisen koti. Tarjoamme modernit liikuntapaikat ja mahdollistamme liikunnan taituudessa. Kannustamme vihtiläisiä aktiiviseen elämäntapaan sekä terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtimiseen. Monipuoliset taide- ja kulttuuripalvelut tukevat kunnan elinvoimaisuutta ja kuntalaisten hyvinvointia.

VASTUULLINEN TALOUDENPITO

Vastuullisella taloudenpidolla varmistamme kuntamme hyvinvoinnin perustan. Käyttötalousohjelmat sovelletaan talouden asettamisen raameihin, jotta varoitusmekanismi pyrkii kipeäkyyksiin. Prioritoimme investoinnit, jotka lisäävät kuntamme saavutettavuutta ja siten kasvavatoteutusta toteutumista.

HELSINGIN SEUDUN KASVUKUNTA

Vihti on kasvava kehyskunta, joka kytkeytyy vahvasti Helsingin seudun kehitykseen. Tunin tunnin juna on tärkein kasvuväestötoimintamme. Vuoden 2025 loppuun mennessä vihti on koti vähintään 30 000 ihmiselle.

Toivotamme uudet asukkaat tervetulleeksi niin taajaman palveluiden äärelle kuin maaseudun rauhaan. Kaavoitamme uusia asuinalueita taajaman ja kylän rakentamista helpotetaan. Tuemme laadukkaita rakentamistoimintaa ja maankäytössä, kaavoitetaan kortteja kaikille. Lisäksi helpotamme hajakäytöstä purkamalla taimisäädännön ylittävää sääntelyä.

KOTI YRITYSELÄMÄLLE

Vihti on yritysturvallisuuden esikuvakunta. Yrityspalvelumme ovat helposti saavutettavissa, laadukkaita ja joustavia. Yritykset saavat kaikki tarvittavat palvelut saman katon alta – ovi kysessä sitten suuryritys tai vasta aloittava start up. Kunnan yritysalueet tarjoavat toimivan ympäristön kehittymiseen sekä nykyisille että toimitaansa laajentaville tai uusille perustettaville yrityksille.

HYVINVOINVA HENKILÖSTÖ

Kunnan vahvojen, strategian mukaisten peruspalveluiden ja hyvinvoinnin yhteisön kumakivenä on osaa-va, hyvinvoiva ja arvostettu henkilöstö, joka tuntee työnsä merkityksellisen kuntalaisille. Henkilöstötyötä tuetaan arvo- ja strategiaohjeilla johtamisella. Edistämme myönteistä ilmapiiriä ja yhteishenkeä kunnassa. Kehitämme toimintamme jatkuvan parantamisen periaatteella.

DIGITALISAATIO

Hyödynnämme digitalisaation luomia mahdollisuuksia palvelussamme. Edistämme nopeiden verkko-yhteyksien saantamista kaikissa kunnan eri alueilla. Kehitämme sähköisiä asiointipalveluja siten, että palvelut ovat käytettävissä ympäri vuorokauden vuoden jokaisena päivänä. Kunta tekee yhteistyötä yrittäjien ja kiihdytystien kanssa etätyöpaikkojen luomiseksi kunnan eri osiin. Kokeilemme myös kunnan toimijoiden käyttöä etätyöpaikoina.

ILMASTO- JA YMPÄRISTÖTÖY

Hakumme turvata nykyisille ja tuleville vihtiläisille hyvät elämisen mahdollisuudet. Näemme ilmastoyön kunnan kipeäkyyksiä lisäävänä tekijänä. Vihtin seasta ilmastotyötä toteutetaan laajavastavasti.

koko organisaatiossa. Edistämme kaikessa toiminnassamme Suomen kansallisten ilmastotavoitteiden toteutumista yhteistyössä asukkaiden, kineistön ja yritysten kanssa.

Merkittävä osa päätöistä syntyy liikenteestä, jolloin saavutettavuuden kehittäminen on olennaista. Kehitämme julkista liikenneliikennettä ja tuemme ilmastoystävällistä liikennettä.

Hakumme edistää luonnon ja ympäristön hyvinvointia sekä mahdollistamme luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Huolehdimme viestöjen kunnossapidamisesta yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Tuemme maatalouden vihtiläistä siirtymää.

LIKKUMINEN

Etisimme liikkumiseen ympäristöystävällisempiä tapoja ja helpotamme liikkumista vihtiläisille. Vihtiläisille. Olemme etätyöpaikalla kokeilemalla liikennemuotoja, jotka innostavat alykkäiseen liikkumiseen.

Tulevalla strategikaudella parannamme kunnan kaavien liikenteen verkostoa. Tunin juna ja lähieläisten kehittämisellä on vahva rooli päästövähennyks-tavoitteiden sekä saavutettavuuden toteutumisen, huumien lentokentän tulevaisuudessa edistävänä tekijänä ja merkittävänä ilmastokentteen kehittämisessä.

ARVOMME

1.

PALVELUHENKISYYS

Kunnan työntekijät ja luottamushenkilöt ovat Vihtin kunnalla töissä kunnallista ja paikallista yritystä varten. Olemme helposti lähestyttävissä ja tarjotamme nopeasti toimivaa, tarjotamme laadukkaita palveluita hyvillä asenteilla.

2.

VASTUULLISUUS

Toimintamme on avoimista ja läpinäkyvää ja siten kuntalaisten arvostettua. Tuemme niin kuin sanomme ja sanomme niin kuin teemme. Toimintamme on taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävä.

3.

YHTEISÖLLISYYS

Toimimme yhteisöllisyyden alustana ja koko kunnan kehityksen mahdollistajana. Kanavoimme ja mahdollistamme erilaisten aktiivisten ryhmien toimintaa kuntamme kehittämisessä. Edistämme yhteistä hyvää kunnan, kuntalaisten ja kolmannen sektorin yhteistyönä.

4.

ROHKEUS

Toimimme rohkeasti, luovasti ja ennakkoavasti. Uskallamme kokeilla ja onnistua, mutta myös epäonnistua ja yrittää uudelleen. Rohkeudella vihtiläisillä kunnalla onnistuu elinvoimainen kunta, joka eroittaa kunnan välissä kipeäkyyksiä edistävänä tekijänä.

Lukuvuosittain käytävät arvokeskustelut luovat perustan yhteiselle opetus- ja kasvatustyölle Vihtin kouluissa. Koulujen arvoperusta on kuvattuna koulujen lukuvuosisuunnitelmissa, jotka hyväksytään sivistyslautakunnassa syyslukukausittain. Lukuvuosisuunnitelmien toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

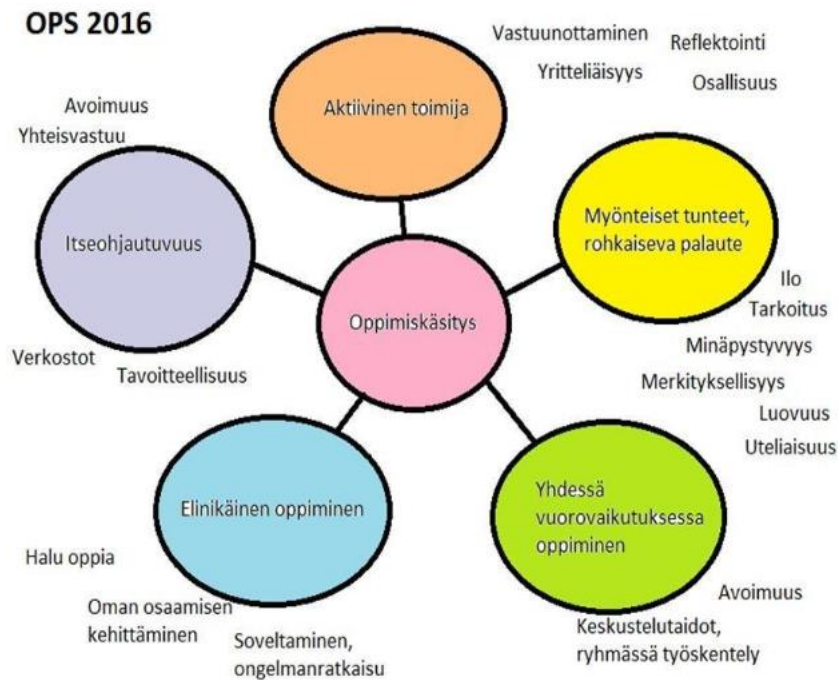
Arvot ja oppimiskäsitys ovat kaiken oppimisen keskiössä. Kouluissa käytävissä keskusteluissa, oppilaiden, huoltajien ja koulun henkilöstön kesken, kiinnitetään huomiota perusteissa kuvatun oppimiskäsityksen käytännön toteutukseen, sekä oppilaan osuuteen omassa oppimisessaan. Monipuolisen, myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa oppimista.

Oppimiskäsitys nivoutuu jokaisen oppiaineen tavoitteisiin ja laaja-alaisuuteen, jolloin arviointi tapahtuu eri oppiaineiden kautta.

Oppilas on oppimisessaan aktiivinen toimija ja oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten ja eri oppimisympäristöjen kanssa. Yhdessä oppiminen edistää oppilaiden luovan ja kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja. Oppimaan oppimista, tavoitteiden asettelua sekä oman edistymisen arviointia harjoitellaan jokaisella vuosiluokalla. Oppilas sitoutuu ja ottaa vastuuta koulutyöstään.

Oppimaan oppimisessa otetaan huomioon oppilaan ikätaso, luontainen uteliaisuus, kiinnostuksen kohteet, hänen vahvuutensa ja arvostuksensa. Oppimaan oppimisen

tavoitteena on oppilaan henkilökohtaisten vahvuuksien ja sisäisen motivaation löytyminen ja huomioon ottaminen. Ne vahvistavat oppilaan hyvinvointia ja minäkuvaa. Kun oppilas oppii tiedostamaan, mitä haluaa oppia ja miten sen voi oppia, hän selviytyy jatko-opintoihinsa ja hänen itsetuntonsa vahvistuu.

Kaavio: Oppimiskäsitys. © Laura Sinnemäki

Yhteisöllisen toimintakulttuurin vahvistaminen ja koko henkilöstön osallistaminen oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseen ovat keskeisiä tavoitteita. Koulutyötä kehitetään aktiivisesti ja suunnitelmallisesti; kokeillaan rohkeasti uusia työtapoja ja hyödynnetään monipuolisia oppimisympäristöjä.

Henkilöstö on saanut koulutusta Huomaa Hyvä -vahvuuspedagogiikan käyttöön opetusmenetelmänä. Menetelmä on tarkoitettu tukemaan positiivisen kasvatuksen ja opetuksen näkökulmaa kouluissa. Oppilaiden pystyvyyden tunnetta vahvistetaan auttamalla heitä tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan, ja motivoidaan heitä elämänmittaiseen oppimiseen.

3 Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

3.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Laaja-alaisen osaamisen paikalliset painotukset

Laaja-alaisen osaamisen paikalliset painotukset on kuvattu Oppiaineet vuosiluokilla-luvuissa.

Laaja-alaista osaamista opiskellaan ja opetetaan osana kaikkia oppiaineita sekä erikseen suunniteltuina monialaisina oppimiskokonaisuuksina. Monialaiset oppimiskokonaisuudet voidaan suunnitella luokkakohtaisesti tai koko koulun yhteisinä projekteina. Oppilaat osallistuvat laaja-alaisen osaamisen painopisteen valintaan ja sen toteutuksen suunnitteluun.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet tarjoavat mahdollisuudet ilmiöpohjaiseen oppimiseen ja oppiainerajat ylittävään, kokonaisvaltaiseen, opiskeluun monipuolisia työskentelytapoja ja -välineitä hyödyntäen.

Laaja-alaisen osaamisen toimenpiteet kuvataan koulukohtaisessa lukuvuosisuunnitelmassa.

Järjestelyt ja toimenpiteet, joiden avulla laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisesta opetustyössä huolehditaan ja toteutumista seurataan

Laaja-alaisuus on osaamisen opinpolku, joka ei katkea peruskoulun aikana. Laaja-alainen osaaminen muodostuu tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon kokonaisuudesta. Tästä johtuen arviointi ei ole numeerista, vaan se on sanallista tukea ja positiivista kannustusta. Oppimisen ilo kannattelee onnistumista. Positiivisen asenteen luominen oppimiseen auttaa oppilasta myös kiinnittymään kouluun vahvemmin. Oppilaita kannustetaan luovaan ja kriittiseen ajatteluun ja kehittämään omia oppimaan oppimisen taitojaan. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisia oppimisympäristöjä sekä erilaisia tapoja oppia, opiskella ja tuottaa tietoa.

Itsearvioinnissa oppilas tunnistaa, pystyykö olemaan itseohjautuva; oppilas tekee näkyväksi sen, mitä hän tekee, näyttää muille aktiivisesti, että osaa; ja osaa analysoida/keskustella aikuisen kanssa, miten onnistui tehtävässä (reflektoi).

Laaja-alainen osaaminen on punottu oppiaineiden tavoitteisiin, joten opetusta suunnitellessa opettaja poimii omasta oppiaineesta ne tavoitteet, mitä haluaa painottaa kyseisen oppimiskokonaisuuden aikana arvioinnissa ja suunnittelee arvioinnin toteutuksen sen

mukaan formatiivisena prosessin arviointina: itsearviointina, vertaisarviointina; ja summatiivisena arviointina (opitun sisällön arviointina).

Oppilaat otetaan laaja-alaisten osaamisen tavoitteiden toteutumisen arviointiin mukaan ikätasoon sopivalla tavalla. Arvioinnin avulla suunnitellaan seuraavan vuoden laaja-alaisen osaamisen painotuksia syksyn vuosisuunnittelun pohjaksi.

Oppilaiden sosiaalisten taitojen vahvistaminen

Jokaisen koulussa toimivan aikuisen vastuulla on tehtävästä riippumatta vahvistaa puheellaan ja teoillaan oppimisympäristöä, joka tukee oppilaan sosiaalisten taitojen kehittymistä.

Oppilaiden sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja vahvistetaan niin, että heidän taitonsa ymmärtää sosiaalisia tilanteita ja toimia niissä toisia huomioiden kehittyä. Oppilaan itsetunnon ja itseluottamuksen vahvistaminen luo pohjan kyvylle arvostaa itseään ja omia kykyjään.

Tunne- ja sosiaalisten taitojen harjoittelu ja vahvuuksien tunnistaminen rakentaa hyvinvoivaa ryhmää ja edesauttaa myös oppimista. Hyvien kohtaamisten kautta vahvistuu positiivinen kierre koko kouluyhteisössä.

Suunnitelmallinen oppilaiden sosiaalisen taitojen kehittäminen edellyttää koulun koko henkilökunnan sitoutumista, positiivista ja kannustavaa toimintakulttuuria sekä kodin ja koulun vahvaa yhteistyötä. Koulun ja kodin kasvatuskumppanuudessa huoltajien näkemyksenä korostuu erityisesti lasten ja nuorten yhteistyötaitojen kehittäminen. Yhdessä toimimisen taito ja toisen kunnioittaminen ovat tärkeimpiä sosiaalisia taitoja myös tulevaisuutta ajatellen.

4. Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

4.5 Paikallisesti päätettävät asiat

Toimintakulttuuri

Perusopetuksen toimintakulttuuri pohjautuu luvussa kaksi kuvattuihin yhteisiin arvoihin ja käsitykseen oppimisesta. Arvot ja oppimiskäsitys tulevat näkyviksi kouluyhteisön jokapäiväisessä toiminnassa ja kaikissa koulun toiminnan kehittämistä ohjaavissa valinnoissa. Yhteisen työn perustana on joustavuus, luottamus ja arvostaminen. Arvostaminen vahvistuu yhdessä ajattelemalla keskustelemalla ja arvoja luotaamalla. Laadukas toimintakulttuuri perustuu yhteisön kaikkien jäsenten osallisuuteen.

Opetuksessa huomioidaan paikalliset erityispiirteet ja pedagogiset painotukset sekä käytetään monipuolisia, oppilaan oppimisen tarpeet huomioivia, työtapoja. Oppilaille annetaan mahdollisuuksia vaikuttaa työtapojen valintaan ja kehittämiseen, jolla on tutkitusti oppilaan kokonaisvaltaista hyvinvointia ja koulumotivaatiota lisäävä vaikutus.

Jokainen koulu täsmentää oman toimintakulttuurinsa sekä oppimisympäristöjen ja työtapojen kehittämisen tavoitteet ja yhteiset toimintaperiaatteet lukuvuosisuunnitelmaan. Lukuvuosisuunnitelmassa tarkennetaan, miten oppilaat ja huoltajat osallistuvat toimintakulttuurin kehittämiseen, sekä mitä muuta yhteistyötä, ja keiden toimijoiden kanssa, tehdään toimintakulttuurin kehittämiseksi. Tavoitteena on, että jokaisessa koulussa on vahva yhteisöllinen toimintakulttuuri. Yhteisöllistä toimintakulttuuria tukevia rakenteita ja toimintamalleja kehitetään rehtorin johdolla.

Toimintakulttuuria arvioivasta keskustelusta tehdään arkipäiväistä yhteisen ymmärryksen saavuttamiseksi. Asian varmistamiseksi pyritään varaamaan riittävästi yhteissuunnitteluaikaa kuukaudessa oppimisen ja koulunkäynnin tuen asioille.

Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toimeenpanoon ja kehittämiseen on Vihdin perusopetuksessa varattu 1.8.2025 voimaan tulevan uuden perusopetuslain edellyttämä määrä opettajan virkoja, määräaikaaisia tuntiopettajia sekä koulunkäynninohjaajia. Koulunkäynninohjaajat toimivat joko luokkakohtaisina ohjaajina tai henkilökohtaisina ohjaajina. Resurssien laskennassa on varmistettu, että oppilaat saavat oppimiseensa myös lain edellyttämän määrän ryhmäkohtaista tukea 0,122h/oppilas/vko sekä tarvitessaan yksilökohtaista tukea.

Rehtori johtaa koulun toimintakulttuurin kehittämistä niin, että kaikki koulun toimijat sitoutuvat oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toimeenpanoon ja kehittämiseen, jotka on tarkemmin kuvattu luvussa seitsemän.

Toimintamalleja tarkennetaan ja arvioidaan koulukohtaisesti lukuvuosisuunnitelmissa. Kehittämisen ja toteutumisen arvioinnin avuksi lukuvuosisuunnitelmaan luodaan arviointityökalu, jonka avulla pohditaan, toimivatko oppimisen edellytyksiä tukevat järjestelyt koulussa, mitä kehitetään ja tarvitaanko asian pohtimiseen koulun ulkopuolista apua ja osaamista. Rehtori vastaa myös koulukohtaisen oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen resurssin kohdentamisesta.

Kuntatasolla erityistä huomiota kiinnitetään ryhmäytymisen tukemiseen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamiseen, kielitietoisuuteen, oppilaiden tuen tarpeiden tunnistamiseen ja oppimisen taitojen tukemiseen. Näihin kohdennetaan koulutusta sekä pedagogisen johtamiseen tukea.

Toimintakulttuurin jatkuvuus esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksen eri vaiheissa turvataan nivelvaihtojen avulla. Eskarista ekalle – ja alakoulusta yläkouluun - tiimit suunnittelevat ja toteuttavat vuosittaisen esiopetuksesta perusopetukseen ja alakoulusta yläkouluun siirtymiseen. Tavoitteena on tiedonsiirron hyvä järjestäminen ja oppilaiden tuen tarpeiden yhteinen arvioiminen, jotta tuki ja oikeanlainen oppilaan tarpeiden huomioiminen jatkuisi seuraavalla asteella. Yhteisen keskustelun avulla varmistetaan, että yhteisöjen käytännöt ja periaatteet ovat oppilaan näkökulmasta riittävän yhteneväiset.

Toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ja vastuut sekä perusopetuksen ja esiopetuksen tuen yhteensovittamisen käytännöt on tarkemmin kuvattu luvussa seitsemän paikallisesti päätettävissä asioissa.

Oppimisympäristöt ja opetuksen eheyttäminen

Oppiainekohtaisissa luvuissa on tarkennettu oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet.

Opetus järjestetään osin ainejakoisena ja osin eheyttynä. Eheyttäminen tarkoittaa sitä, että opiskellaan oppiainerajoja ylittäviä sekä ongelmakeskeisiä aihekokonaisuuksia. Varhaiskasvatuksessa tästä käytetään termiä kokonaisvaltainen opetus. Lähtökohtana ovat todellisen maailman ilmiöt, joita käsitellään kokonaisuuksina ja aidoissa konteksteissa. Oppimisen tavoitteena on ymmärtäminen ja opetus lähtee liikkeelle oppijoiden kiinnostuksen kohteista sekä itse asettamista kysymyksistä.

Eheytyksen keinoja ovat esimerkiksi samanaikais- ja yhteisopettajuus sekä ohjaajien kanssa tehtävä yhteistyö; jaksottaminen, teemapäivät/tapahtumat, sekä monialaiset oppimiskokonaisuudet.

Eheytyksessä on tärkeää tehdä yhteistyötä hyvässä hengessä sekä sitoutua yhteiseen tekemiseen. Toisten huomioiminen, myönteisen palautteen antaminen ja se, että kaikilla on mahdollisuus ja halu vaikuttaa ja kantaa vastuuta edesauttavat eheyttämistä.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Paikalliset monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteet ovat perusteiden luvun 4.4. mukaiset. Koulukohtaisesti toteutettava eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet sovitaan yhdessä lukuvuosisuunnitelmaa tehdessä.

Kunnan tasolla on mahdollista päättää yhteisistä teemoista, joista monialaiset oppimiskokonaisuudet toteutetaan. Jos jonakin vuonna yhteistä teemaa kunnan tasolla ei ole, koulukohtaisesti voidaan toteuttaa monialaisia oppimiskokonaisuuksia koulun oman kiinnostuksen, resurssien sekä sidosryhmäyhteistyön puitteissa.

Koulukohtaisesti on tärkeä määritellä eri oppiaineiden ja koulun muun toiminnan yhteistyötä ja työnjakoa koskevat toimintatavat oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa. Oppiaineet valitaan kulloisenkin aiheen edellyttämällä tavalla. Kuitenkin huolehditaan siitä, että kaikki oppiaineet ovat vuorollaan mukana oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet voivat olla harkinnan mukaan eripituisia: päiviä, kuukausi, koko lukuvuosi, laskennallisesti 1h/viikko, toteutus on koulukohtaista. Opetushallituksen suositus on yhteensä 1 vk/vuosi riippuen oppilaan vuosiviikkotuntimäärästä. Joustavaa oppilaiden ryhmittelyä voidaan käyttää oppimisen tukena.

Oppilaat ovat mukana kokonaisuuksien ideoinnissa ja suunnittelussa.

Tavoitteet ja sisällöt

Tavoitteena on, että oppilaat valitsevat opettajan kanssa monialaisen oppimiskokonaisuuden/kokonaisuuksia. Tavoitteena on, että kokonaisuus nousee oppilaiden omista kiinnostuksen kohteista ja kysymyksistä.

Sisällöt ovat kunnan ja koulun arvojen, oppimiskäsityksen ja toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia. Arvoina voivat olla esimerkiksi oppimiskokonaisuuksien autenttisuus, kokonaisvaltaisuus ja laaja-alaisen osaamisen kehittyminen.

Monialaisen oppimiskokonaisuuden tavoitteet ja sisällöt kuvataan koulukohtaisessa lukuvuosisuunnitelmassa.

Arviointikäytännöt

Oppilaat ja opettajat yhdessä osallistuvat monialaisten oppimiskokonaisuuksien arviointiin.

Laaja-alainen osaaminen on punottu oppiaineiden tavoitteisiin, joten monialaisia oppimiskokonaisuuksia suunnitellessa opettaja poimii omasta oppiaineesta ne tavoitteet, mitä haluaa painottaa kyseisen oppimiskokonaisuuden aikana arvioinnissa ja suunnittelee

arvioinnin toteutuksen sen mukaan (formatiivisena prosessin arviointina: itsearviointina, vertaisarviointina; ja summatiivisena arviointina (opitun sisällön arviointina)).

Oppilaille annetaan palautetta työskentelystään oppimiskokonaisuuden aikana ja oppilaan osoittama osaaminen otetaan huomioon oppiaineissa annettavaa sanallista arviota tai arvosanaa muodostaessa.

Toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen

Jokainen koulu huolehtii siitä, että jokainen oppilas osallistuu monialaiseen oppimiskokonaisuuteen vuosittain. Koulun omassa arviointi-vesossa vuosittain arvioidaan ja kehitetään monialaisia oppimiskokonaisuuksia opiskeluhuollollisten tavoitteiden ohella.

Yrittäjyyskasvatus

Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja yritteliäisyyteen. Heitä ohjataan ikäkaudelle sopivin keinoin näkemään työn ja yrittäjyyden merkitys elämässä ja yhteiskunnassa.

Perusopetuksen aikana oppilaista kasvaa yritteliäitä ja he oppivat taloudellista vastuullisuutta tulevaisuutta varten. Oppilaat pääsevät tutustumaan koulun eri ammatteihin ja koulun ulkopuoliseen työelämään esimerkiksi työelämään tutustumisjaksoilla (TET) ja Yrityskylässä.

5 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Koulupäivän päätavoitteena ovat oppiminen ja kasvaminen turvallisessa ympäristössä. Oppimiselle luovat pohjan turvallisuus, joustavuus, viihtyisyys, läsnä olevat ja kohtaavat opettajat sekä muut aikuiset yhteistyössä huoltajien kanssa. Koulunkäynnin tukeminen, kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen on yhteisöllisen opiskeluhuollon keskeisin tehtävä ja se kuuluu koulun kaikille aikuisille.

On tärkeää muistaa, että kaverit, erilaiset sosiaaliset tilanteet (joihin kuuluvat mm. välitunnit ja ruokailu), yhteistyö, osallisuus, vaikuttamisen mahdollisuus, levollisuus, nauru ja ilo tulisi kuulua jokaisen oppilaan koulupäivään. Oppimisympäristön tulee luoda puitteet, jotka tukevat turvallista, motivoivaa ja vaihtelevaa koulupäivää.

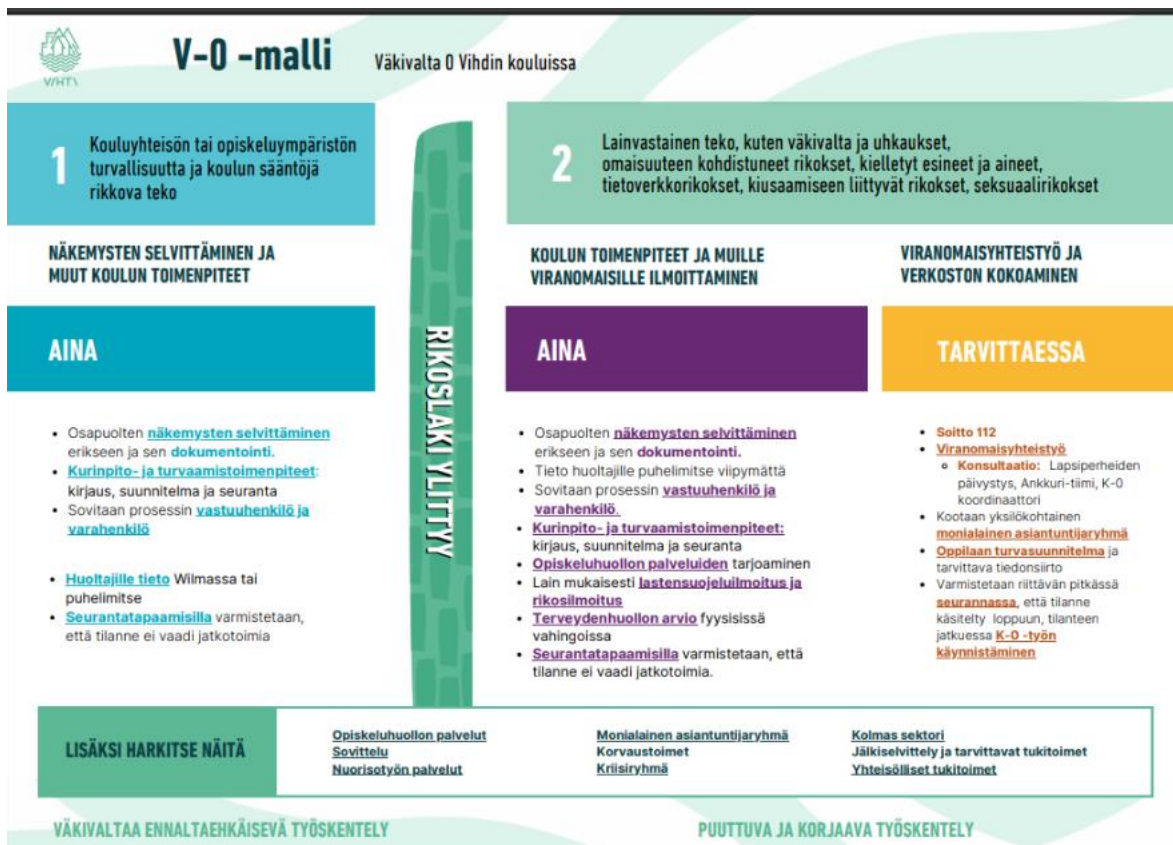
Myös kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja niihin järjestelmällinen puuttuminen tukevat yksittäisen oppilaan ja koko yhteisön hyvinvointia ja kiinnittymistä koulutyöhön. K-0 toiminta on mahdollista ottaa käyttöön kouluissa kiusaamiseen liittyvissä kriisitilanteissa, joissa koulun omat keinot on käytetty.

Alla olevassa taulukossa on esitetty Vihdin koulujen toimintamalli kiusaamisen ennaltaehkäisyssä, puuttumisessa ja osapuolten hyvinvoinnin edistämisessä.

ENNALTAEHKÄISY	PUUTTUMINEN	OSAPUOLTEN HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN
Nivelvaihe: tiedonsiirrot eskarista/alakoulusta ja luokkien kokoonpanot suunnitellusti Kiusaamisen määrittelyminen ja sen vaikutuksista keskusteleminen oppilaiden kanssa (etenkin 1 lk ja 7 lk) Koulun puuttumistapojen tekeminen tutuksi sekä oppilaille että opettajille ja huoltajille Kerran kuussa pidettävät yhteisöllisyyden teematunnit Verso eli vertaissovittelu Koulun ilmapiiristä huolehtiminen, yhteisöllisyys: * Luokkien ryhmittäminen * tuki-/kummioppilas- toiminta * oppilaskunta * koulun henkilökuntaan tutustuminen * pedagogiset ratkaisut esim. positiivinen pedagogiikka, ryhmäpedagogiikka *Some-etiketti ja some-vastuullisuuden läpikäyminen Eri toimijoiden näkyminen arjessa: * erityisopettajat oppitunneilla * kuraattori/terikka/psykologi, ovet avoinna mahdollisuuksien mukaan * sosiaaliohjaaja/kouluvalmentaja * nuoriso-ohjaajien läsnäolo Säännölliset hyvinvointi-/kiusaamiskyselyt Sähköinen ilmoituskanava	Välitön reagointi huoleen (kaikille selvää, kenelle tieto menee) a) Lieväkin ei-toivottu käytös toista oppilasta kohtaan • koulun aikuisen havaitsema mahdollinen kiusaamistilanne -> puuttuminen tilanteeseen (esim. keskustelu, vertaissovittelu)-> luokanopettajan /luokanohjaajan informointi • Jos huoli herää, että kyse on toistuvasta käytöksestä = kiusaamisesta, luokanopettaja/luokanohjaaja selvittää kiusaamisen itse tai vie tapauksen eteenpäin kiusaamista selvittävälle taholle b) Selkeä kiusaaminen (tieto oppilaalta, huoltajalta, luokanopettajalta/luokanohjaajalta) -> opettaja selvittää kiusaamisen itse tai asia tuodaan kunkin koulun kiusaamista selvittävälle taholle Kiusaamisen selvittely • Alkaa jokaisen osapuolen henkilökohtaisesta kuulemisesta ja kokonaiskuvan luomisesta • Kiusaamiseen puututaan ja kiusaajaosapuolet sitoutuvat siihen, että kiusaaminen loppuu • (Harkitaan tarkoin, kannattaako osapuolia tuoda saman pöydän ääreen) • Sovitaan seuranta-aika ja -tapa • Huoltajia tiedotetaan tapahtuneesta • Ohjataan osapuolet tarvittaessa tuen piiriin esim. kuraattorille • Kirjalliset muistiinpanot/merkinnät wilmaan erilliseen kohteeseen Jos tilanne ei muutu • Koulun kiusaamista selvittävä taho arvioi, onko edellytyksiä jatkaa jatkoselvittelyllä vai viedäänkö asia eteenpäin -> uusintaan selvittely tai opiskeluhuoltoryhmä mukaan selvittelyyn (rehtori, kuraattori, tms) • Huoltajia tiedotetaan ja mahdollisesti huoltajat mukaan Jos ei vielä kukaan muutosta tai haastavimmissa ja vakavissa tapauksissa: • lastensuojeluilmoitus • ulkopuoliset toimijat mukaan (esim. Ankkuri) • rikosilmoitus • poliisi • tilanteen rauhoittaminen (esim. kiusaaja sijoitettuna toiseen ryhmään tietyn ajan, välituntiratkaisut)	Tukea tarjotaan kaikille osapuolille Koulun sisäiset: * tuki-/kummioppilaat * kuraattori/psykologi/terveydenhoitaja * oma nimikkoaikuisen paljon kiusatuksi tulleen Ulkopuoliset: *nuorisoasema *perheneuvola *perhesosiaalityö *koulunuorisotyö Ankkuritiimi

Taulukko. Vihdin koulujen toimintamalli kiusaamisen ennaltaehkäisyssä, puuttumisessa ja osapuolten hyvinvoinnin edistämisessä.

Väkivaltaan puuttuminen on kuvattu Vihdissä käyttöön otetussa V-0 (väkivaltaa nolla) mallissa. Malliin liittyy laaja koulun aikuisille tarkoitettu käsikirja, jossa ohjeistetaan erilaisissa väkivaltatilanteissa tehtäviä toimia ja vastuita.

Lisäksi Vihdin 1.-9. luokkalaisilla, lukiolaisilla sekä heidän parissaan työskentelevillä koulun ammattilaisilla on käytössään Someturva. Someturva auttaa verkkosivuilla toimivassa palveluksessaan digitaalisissa kanavissa tapahtuvissa kiusaamis- ja häirintätilanteissa nimettömästi. Someturvan asiantuntijat ovat juristeja, psykologeja ja sosiaalipsykologeja, ja he ovat erikoistuneet erityisesti digitaalisissa kanavissa (kuten sosiaalisessa mediassa) tapahtuvien kiusaamis- ja häirintätilanteiden ratkaisemiseen.

<https://www.someturva.fi/schools/onboarding/>

Yhteistyö

Koulut toimivat aktiivisesti eri yritysten, yhteisöjen ja järjestöjen kanssa monipuolisen koulupäivän mahdollistamisessa. Koulun sijainti, koko ja oppilaiden ikätaso vaikuttavat koulupäivän runkoon. Koulun sisällä tapahtuva yhteistyö kuvataan lukuvuosisuunnitelmassa, samoin kuin yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Koulujen kuntatasoiseen yhteistyöhön sisältyy alueelliset opiskeluhoitopalaverit, rehtorikokoukset sekä opettajakunnan täydennyskoulutuspäivät. Vihdin kunnan perusopetus tekee kehittämis-yhteistyötä samaan hyvinvointialueeseen kuuluvien Länsi-Uudenmaan kuntien sekä Kuumakuntien kanssa.

Kodin ja koulun yhteistyön keskeiset tavoitteet ja järjestämiskäytännöt

Lukuvuosisuunnitelmassa on kerrottu, miten oppilaiden ja heidän huoltajiensa on mahdollisuus osallistua kouluvuoden ja koulupäivän suunnitteluun.

Koulun arjessa vanhempien ja isovanhempien asiantuntijuutta ja harrastuneisuutta voidaan hyödyntää eri tavoin. Vanhemmat voivat tulla rakentamaan näyttelyitä, pitämään oppitunteja, mukaan uintikäynnille, lukumummoiksi. Opiskeltavaan asiaan voidaan vanhempia ottaa mukaan luontevasti esimerkiksi niin, että kotitehtävänä on heidän haastattelemisensa.

Vanhempainillat, jossa vanhemmat voivat keskustella opettajien kanssa ja saada tietoa lapsensa koulunkäynnistä ovat tärkeä osa kodin ja koulun välisen yhteistyötä. Myös yhteiset teemaillat, joissa käsitellään ajankohtaisia aiheita, kuten kiusaamista tai digitaalisia taitoja, luovat vanhemmille tilaisuuksia keskustella ja jakaa näkemyksiään koulun henkilöstön kanssa sekä vertaiskokemuksia toisten huoltajien kanssa.

Vuosittain toteutettava koulun ja kodin päivä antaa mahdollisuuden vanhemmille osallistua lasten koulupäivään. Vanhempaintoimikunnat ovat tärkeä osa vanhempien osallisuutta koulun arjessa ja opettajaedustus vanhempaintoimikunnan kokouksissa on merkittävä yhteistyön kannalta. Isommissa kouluissa voi olla mukana jopa useampi opettaja. Niissä myös luokista tai luokkatoimikunnista on omat yhteyshenkilöt koko koulun vanhempaintoimikuntaan.

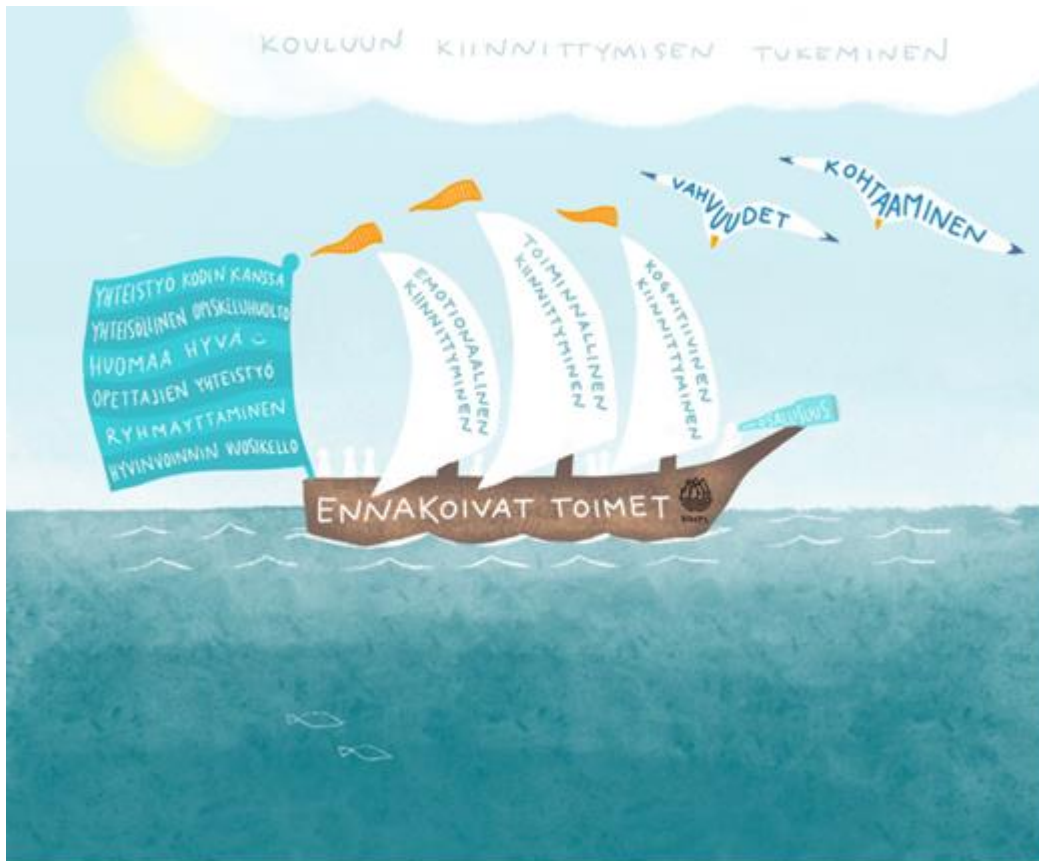
Koulun ja huoltajien välisessä viestinnässä molemminpuolinen avoimuus ja yhteiseen ymmärrykseen pyrkiminen luo oppilaalle kasvua vahvasti tukevan ympäristön.

Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen

Hyvään ja turvalliseen koulupäivään kuuluu, että oppilas kohdataan jokaisena koulupäivänä yksilönä. Tärkeää on, että oppilaalle tulee tunnekokemus siitä, että hänet on kuultu ja nähty koulupäivän aikana.

Kouluun kiinnittymisen tukemisessa tulee ymmärtää läsnäolon merkitys oppimisen ja hyvinvoinnin kannalta sekä poissaolojen merkitys riskitekijänä. On tärkeää, että poissaoloihin reagoidaan varhain poissaolon syystä riippumatta.

Kouluun kiinnittymisen kolme ulottuvuutta arjessa ovat kognitiivinen, emotionaalinen ja toiminnallinen. Niiden tukemiseen tarvitaan hyvin järjestetty oppimisen tuki ja koulunkäyntiin panostaminen, myönteiset kouluun liittyvät tunnekokemukset sekä mahdollisuus aktiiviseen osallisuuteen koulussa.

Koulujen työssä rakennetaan luottamuksellinen ja tiivis yhteistyö kodin ja koulun välille ja ymmärretään yhteistyön merkitys poissaolojen ehkäisemisessä ja kouluun kiinnittymisen vahvistamisessa. Myönteisen ja välittävän ilmapiirin ylläpitäminen on jokaisen vastuulla.

Tavoitteita edistetään vahvistamalla oppilaan osallisuutta ikä- ja taitotasoisesti, esimerkiksi lisäämällä oppilaan vaikutusmahdollisuuksia häntä koskeviin asioihin (OPS 5.2).

Turvallisuuden tunnetta lisätään puuttumalla kiusaamiseen ja häirintään systemaattisesti ja ennaltaehkäisevästi. Tunne- ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan monipuolisesti eri arjen tilanteissa.

Yhteisön kannustava ilmapiiri tukee oppilaiden aitoa toimijuutta sekä vertaissuhteiden muodostumista. Yhteisöön kuulumisen tunteen lisäämiseksi toteutetaan jatkuvaa ryhmäytymistä, tuetaan vertaissuhteita ja kiinnitetään jatkuvasti huomiota ryhmän vuorovaikutukseen. Erityistä huomiota läsnäolon tukemiseen tulee kiinnittää opintojen nivelvaiheissa, jolloin kiinnittyminen uuteen yhteisöön on kesken. Tärkeintä on oppilaan äänen ja kokemuksen kuuleminen. Läsnäoloa tuetaan kaikkien koulun aikuisten positiivisilla reaktioilla, kun oppilas tulee kouluun.

Opettajan vastuulla on tukea läsnäoloa pedagogisin keinoin ja varmistetaan, että oppilas saa tarvitsemansa tuen.

Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen, seuranta ja niistä ilmoittaminen

Poissaoloja seurataan suunnitelmallisesti niin, että niistä kerätty tieto on käytettävissä poissaolojen ehkäisemiseen ja varhaiseen puuttumiseen lukuvuoden aikana. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella on käytössä yhteinen poissaoloihin puuttumisen malli ja toimintatavat.

<https://www.koulukunnossa.fi/poissaolomalli/>

<https://www.koulukunnossa.fi/poissaoloihin-puuttumisen-malli-kieliversiot/>

Koulunkäynnin vahvistamisen yksilökohtainen suunnittelu koordinoidaan monialaisessa opiskeluhuoltoryhmässä, jossa huoltajat ja oppilaat ovat osallisena. ehkäisemisen ja seurannan sekä poissaoloihin Toimintamallin jatkuva seuranta ja kehittäminen kuuluu sekä kuntatasoiselle poissaoloasiantuntijoiden ryhmälle että Länsi-Uudenmaan aluetasoiselle työryhmälle.

Lukuvuosisuunnitelmassa tarkennetaan koulukohtaiset toimenpiteet ja vastuut.

Oppilaiden osallisuus

Vihdissä oppilaiden osallisuus toteutuu eri muodoissa eri kouluissa. Tavoitteena on, että oppilaiden mielipiteitä ja näkemyksiä kuunnellaan yhä enemmän ja heille luodaan kanavia, joiden kautta heidän äänensä pääsee esille yksilötasolla, luokkatasolla, yhteisöllisellä tasolla ja yhteiskunnallisella tasolla, tietenkin ikätaso huomioiden. Yksilötasolla on hyvä huomioida myös niitä oppilaita, jotka eivät pysty tuomaan ääntään esille isossa ryhmässä. Haastavissa tilanteissa oppilaille tulisi luoda mahdollisuus kertoa, miten he ratkaisisivat ne. Vihdissä halutaan tukea oppilaita osallistumaan erilaisiin palavereihin (esim. henkilökunta tai ruokahuoltopalavereihin) ja luokkasuunnitteluun, ja olemaan avoimia ja vaikuttamaan siinä yhteisössä, mihin kuuluvat.

Opettajien tulee antaa oppilaille valinnan mahdollisuuksia koulun arjessa, joka tuo oppilaille osallisuuden kokemuksen. Opetuksen ja oppimisen suunnitteluun oppilaat osallistuvat ikätasonsa mukaisella tavalla. Oppilailla tulee olla oma suunnittelupäivä lukuvuoden alussa ja säännöllisesti kouluvuoden aikana. Oppilaiden osallisuus kirjataan tarkemmin koulun omaan lukuvuosisuunnitelmaan.

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Oppilaan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluissa.

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Etäyhteyksiä hyödynnetään tukemaan ja täydentämään opetusta käyttäen kunnan omia resursseja ja ulkopuolisia asiantuntijoita. Etäyhteyttä hyödynnetään syventämään oppiaineen tuntemusta asiantuntijan avulla, esimerkiksi koululta toiselle.

Etäyhteyttä voidaan hyödyntää seuraavissa tilanteissa: uskontokuntien opetuksessa, vieraiden kielten opetuksessa, sairaan oppilaan etäopetuksessa (täydentävänä opetuksena, ei korvaten kokonaan lähiopetusta), opettajan työskentelemisessä kahdella koululla vuoroviikoin (etä/lähiwiikot), yhteistyössä kirjaston ja museon kanssa (virtuaalikäynnit), tai etätulkkien käyttö/sähköisissä tulkkipalveluissa.

Etäyhteyksiä ohjaavat tavoitteet, opetuksen järjestämisen käytännöt ja yhteiset toimintatavat sekä eri toimijoiden vastuut

Tavoitteena on henkilökohtainen ohjaus etäyhteyden kautta tilanteissa, missä lähiopetus ei ole mahdollista. Vihdissä on tekniset valmiudet etäyhteyksiä hyödyntävän ohjaamisen toteuttamiseen ja järjestämiseen. Etäyhteydessä käytetään olemassa olevia sopimusten alaisia järjestelmiä vastuullisesti. Tekijänoikeuksia koskevaan lainsäädännön toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Pedagogisia valmiuksia myös kehitetään ja mahdollisuuksia tarkastellaan aktiivisesti.

Rehtorit ovat vastuussa omassa koulussaan tapahtuvasta etäopetuksesta ja he valtuuttavat opettajat ja ohjaajat valvontatehtäviin, kun kyseessä on toiselta koululta tuleva etäopetus ja luokassa tarvitaan aikuisen valvontaa.

Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Opiskelu tavoitekokonaisuuksittain ei ole oman opinto-ohjelman mukaan etenemistä, vaan oppilas opiskelee opetussuunnitelman yleisen tavoitteen mukaisesti joko vuosiluokkaisia tavoitteita nopeammin tai hitaammin. Hitaammin edetessä tavoitekokonaisuuksittain opiskelu katsotaan kuuluvan viimesijaisiin keinoihin ja sitä ennen on jo pitänyt tarjota oppilaskohtaisia tukitoimia.

Tavoitekokonaisuuksittain edetään vuosiluokkien 1-2, 3-6 sekä 7-9 tavoitteiden mukaisesti. Oppilaan tulee olla saavuttanut osion tavoitteet ennen siirtymistä seuraavaan. Jos oppilas ei kykene saavuttamaan tavoitteita, tulee miettiä muita oppimisen tuen keinoja. Mikäli oppilas on vakavasti sairastunut ja sairauden hoito vaikuttaa näyttöjen antamiseen, voidaan oppilas kuitenkin siirtää eteenpäin.

Vuosiluokkatasoja nopeammin opiskelevien oppilaiden kohdalla päätös voidaan tehdä ilman oppilaan saamia oppilaskohtaisia tukitoimia.

Hitaammin edetessä oppiaineen opetuksesta vastaava opettaja yhteistyössä erityisopettajan tai erityisluokanopettajan kanssa arvioi oppilaan tuen tarpeen siirtyä tavoitekokonaisuuksittain opiskeluun. Opiskeluhoitohenkilöiden konsultointia tulee käyttää,

kun arvioidaan tarvetta siirtyä opiskelemaan tavoitekokonaisuuksittain vuosiluokkatasoja hitaammin. Tuen tarpeen arviointi, suunnittelu ja päätösprosessi kuvataan tarkemmin opetussuunnitelman luvussa 7.

Tavoitekokonaisuuksittain opiskelua seurataan lukukausittain. Hallintopäätöksen oppilaan opiskelusta tavoitekokonaisuuksittain tekee kasvun ja oppimisen tuen erityisasiantuntija. Hallintopäätös on voimassa korkeintaan yhden lukuvuoden kerrallaan.

Yhdysluokkaopetus

Vihdissä yhdysluokkaopetusta järjestetään joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogisista syistä.

Yhdysluokkaopetus antaa hyvän mahdollisuuden yhteisöllisyyteen, vertais- ja mallioppimiseen, opetuksen eheyttämiseen sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien käyttämiseen.

Yhdysluokkaopetuksen toteutusta tarkennetaan koulukohtaisesti lukuvuosisuunnitelmissa.

Vuorokurssiperiaatteella toteutetussa opetuksessa vuosiluokkien viikkotuntimäärät saattavat poiketa kuntakohtaisesta tuntijaosta. Tällaisessa tapauksessa on huolehdittava siitä, että kokonaistuntimäärä toteutuu alakoulun aikana. Jos siis jonakin vuonna tuntimäärä on suurempi kuin kuntakohtaisessa, niin tämä tasataan seuraavana vuonna.

Oppiaineiden vuosiviikkotuntien jakaminen

Vihdin tuntijako noudattaa valtakunnallista tuntijakoa. Lukuvuosittainen tuntikehys määräytyy talousarvion perusteella, joka päätetään kunnanvaltuustossa.

Oppilaille tarjottavat valinnaiset aineet tarkennetaan lukuvuosisuunnitelman yhteydessä.

Vihdin tuntijako 1.8.2025										
Aine	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Yht.
Aidinkieli ja kirjallisuus	8	7	6	5	4	4	3	4	3	44
A1-kieli (englanti)	1	1	2	3	2	2	2	2	3	18
B1-kieli (ruotsi)						2	2	1	2	7
Matematiikka	3	8	4	4	4	3	3	4	4	33
Ympäristöoppi	2	2	2	2	3	3				14
Biologia							1	1	2	4
Maantieto							1	1	1	3
Fysiikka							1	1	1,5	3,5
Kemia							1	1	1,5	3,5
Terveystieto							0,5	1,5	1	3
Uskonto/Elämäkatsom.	1	1	2	1	1	1	1	1	1	10
Historia					2	1	2	2	0	7
Yhteiskuntaoppi					1	1		1	2	5
Oppilaanohjaus							0,5	0,5	1	2
Musiikki	1	1	1	2	1	1	2			9
Kuvataide	1	1	2	2	2	1	2			11
Käsityö	2	2	2	2	2	2	3			15
Kotitalous							3			3
Liikunta	2	2	2	2	2	3	2	3	2	20
Taide- ja taitoaineiden v.								2	2	4
Valinnaiset aineet				1	1	1		4	4	11
Tuntimäärä yhteensä	21	21	23	24	25	25	30	30	31	230

Sila 19.11.2024 § 54, liite 31

Vichtis svenska skola 1.8.2025-->

Muutokset aiempaan punaisella

Ämne	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6	Yht
Modersmål och litt	8	7	6	5	5	4	35
A1-språk (finska)	1	1	2	2	2	2	10
A2-språk (engelska)				2	2	2	6
matematik	3	4	4	4	4	3	22
omgivningslära	2	2	2	2	3	3	14
religion	1	1	2	1	1	1	7
historia					1	2	3
samhällslära					1	1	2
musik	1	1	1	1	1	1	6
bildkonst	1	1	2	2	1	2	9
slöjd	2	2	2	2	2	2	12
gymnastik	2	2	2	2	3	3	14
Valfria ämnen				1	1	1	3
Konst- och färdighetsämnen							6
obligatoriska	21	21	23	24	27	27	143

Perusopetuksen poikkeava järjestäminen

Päätös perusopetuksen poikkeavasta järjestämisestä tehdään hallintopäätöksenä, joka valmistellaan koululla huoltajan anomuksesta. Prosessi on kuvattu tarkemmin luvussa seitsemän. Poikkeava järjestäminen voi koskea oppimäärän suorittamatta jättämistä, mikäli oppiaineen oppimäärän suorittaminen olisi perusopetuksen oppilaalle aikaisemmat opinnot tai esi- ja perusopetuksen oppilaan terveydentila huomioon ottaen kohtuutonta. Oppilas voi myös jättää suorittamatta perusopetuksen oppiaineen oppimäärän tai vuosiluokan

oppimäärän, mikäli oppilas on osoittanut, että hänellä on joltakin osin ennestään oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot. Päätös voi koskea myös koulupäivän lyhentämistä oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.

Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset Vihdissä

Erityisen tutkinnon suoritusmahdollisuus ja siitä annettavat todistukset koskevat Vihdissä kotiopetuksessa olevia oppivelvollisia ja perusopetuksen valmistavan opetuksen oppilaita.

Kotiopetuksessa olevien lasten ja nuorten oppivelvollisuuden edistymisestä vastaavat heidän huoltajansa. Kotiopetuksessa oleva oppivelvollinen voi suorittaa erityisessä tutkinnossa perusopetuksen oppiaineiden oppimääriä, perusopetuksen oppimäärän osittain ja/tai koko perusopetuksen oppimäärän ja saada suorituksestaan todistus.

Suorittamismahdollisuuksista sovitaan suoraan sen koulun kanssa, jossa kotiopetuksessa olevan oppivelvollisen edistymistä valvotaan.

Perusopetuksen valmistavan opetuksen oppilaat voivat suorittaa perusopetuksen valmistavan opetuksen aikana perusopetuksen oppiaineen oppimääriä ja saada todistuksen perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Tutkinnon suorittamisen yksityiskohdista sovitaan suoraan sen koulun kanssa, jossa oppilas on kirjoilla.

Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttää erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa sairaalaopetuksena, pienryhmissä, koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa annettavana opetuksena.

Rehtorin vastuulla on selvittää kouluun siirtyvän oppilaan osalta opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot sekä suunnitella tarvittava yhteistyö ja oppilaan tarvitsema tuki. Rehtorin vastuulla on koota koulusta lähtevän oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot ja toimittaa ne vastaanottavalle oppilaitokselle.

Vihdin ja lähialueen kuntien välillä tehdään yhteistyötä kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten opetuksen järjestämiseksi. Kukin kunta erikseen sekä kunnat yhdessä tukevat kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten koulupolkua Sisukas-toimintamallin mukaisesti.

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun käytänteet ja yhteistyö :

Tammipuiston koulu on Raaseporin kaupungin erityiskoulu, jossa annetaan sairaalaopetusta suomeksi ja ruotsiksi. Tammipuiston koulu tarjoaa lakisääteisiä sairaalaopetuksen konsultaatiopalveluita lähikuntiin.

Oppilaan oma koulu tekee pyynnön konsultatiiviseen sairaalaopetuspalveluun. Myös oppilaan huoltaja, hoito tai sosiaalitoimi voivat pyytää omaa koulua aloittamaan konsultaatioprosessin. Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu kohdistuu oman koulun tukitoimien ja verkostoyhteistyön vahvistamiseen.

Käytänteet, yhteistyö, oppilaan opetuksen toteuttaminen ja oppilaan tukeminen oppilaan siirtyessä sairaalaopetukseen ja palatessa omaan kouluun

Tammipuiston koulu on Raaseporin kaupungin erityiskoulu, jossa annetaan sairaalaopetusta suomeksi ja ruotsiksi. Sairaalaopetuksen oppilaat ovat hoitosuhteessa lasten- ja nuorisopsykiatrian erikoissairaanhoidon. Tammipuiston koulu vastaa toiminta-alueellaan erikoissairaanhoidon piirissä olevien peruskouluikäisten nuorten opetuksesta sekä tarjoaa lakisääteisiä sairaalaopetuksen konsultaatiopalveluita lähikuntiin.

Vaikka oppilas opiskelee Tammipuiston koulussa, hän säilyy hallinnollisesti lähettävän koulun oppilaana ja oppilas kirjataan tilastointipäivänä kotikuntansa koulun oppilaaksi.

Raaseporin nuorisopsykiatrian päiväyksikön hoitajaksojen aikana annettavan opetuksen oppimisen tavoitteet ja omaan kouluun paluu suunnitellaan yhteistyössä oman koulun kanssa. Sairaalakoulun opettajat tekevät jakson aikana tiivistä yhteistyötä myös hoidon kanssa.

Avo-opetuksen oppilaspaikat on tarkoitettu pääasiassa 5.-9. luokan oppilaille. Tukijaksoilla arvioidaan oppilaan koulunkäyntikykyä ja tuen tarvetta. Tukijaksot ovat määräaikaista ja jatkoon tarve arvioidaan yhdessä oppilaan kotikoulun kanssa.

Tukijaksoille hakeudutaan konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun kautta. Jakson oppimisen tavoitteet suunnitellaan yhdessä oman koulun opettajien kanssa. Tukijakson aikana tehdään monialaista yhteistyötä oman koulun ja verkoston kanssa sekä suunnitellaan jakson jälkeen paluu omaan kouluun.

Sairaalakoulupaikka edellyttää säännöllistä koulunkäyntiä. Opetusta suunnitellaan hoitavan tahon kanssa monialaisessa yhteistyössä niin, että oppilaan kokonaiskuntoutuksellinen tavoite toteutuu. Mikäli oppilas ei tukitoimista huolimatta käy sairaalakoulua säännöllisesti, voidaan jakso keskeyttää, jolloin oppilas jatkaa opiskelua omassa koulussaan. Tammipuiston koulu vastaa oppilaiden opetuksen suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista yhdessä oppilaan oman koulun kanssa. Mahdollinen välitodistus, lukuvuositodistus ja päättötodistus annetaan oppilaan omasta koulusta.

Tarkempi prosessikuvaus Tammipuiston koulun konsultatiivisesta sairaalaopetuspalvelusta, oppilaaksiotosta, nivelvaiheyhteistyöstä ja toimintakulttuurista löytyy sairaalakoulun verkkosivuilta.

Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Toiminta-alueittain järjestettävä opetus tapahtuu pääosin Kuoppanummen koululla. Se järjestetään opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti ja tarkennetaan koulun lukuvuosisuunnitelmassa oppilaiden kouluyhteisöön liittymisen ja osallisuuden turvaamisen osalta.

Joustava perusopetus (JOPO)

Joustavan perusopetuksen toiminnan tavoitteena on vähentää perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäistä syrjäytymistä. Joustavan perusopetuksen toiminnalla tarkoitetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan järjestettävää opetusta ja oppimisen ja kasvun tukea. Opetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen.

Joustavan perusopetuksen toiminta on tarkoitettu Vihdissä niille 8.-9. -luokkien oppilaille, joilla on epäsäännöllistä koulunkäyntiä, heikko koulumenestys, alisuoriutumista ja/tai koulumotivaation puutetta sekä oppilaille, joita näyttäisi uhkaavan syrjäytyminen jatkokoulutuksesta ja työelämästä, mutta joilla on kiinnostusta ammatilliseen koulutukseen. Toimintaan voidaan ottaa myös vahvoja oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas, mikäli

oppilas kykenee noudattamaan joustavan perusopetuksen toiminnassa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan kokonaisuutena pitää oppilaan edun mukaisena.

Toiminnan kuvaus:

Joustavan perusopetuksen toiminnan tavoitteena on vahvistaa kokonaisvaltaisesti oppilaan opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi tavoitteena on tukea oppilasta toisen asteen koulutukseen siirtymisessä sekä antaa valmiudet selviytyä opiskelussa. Erityistä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä. Toiminta toteutetaan perusopetusta koskevien yleisten säädösten ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden ja sisältöjen mukaisesti. Toimintakulttuuria, toimintatapoja ja opetusmenetelmiä kehitetään vastaamaan joustavaan perusopetukseen valittujen oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Erityisesti huomiota kiinnitetään oppilaan hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaan yhteistyöhön, opiskeluhuoltoon ja ohjaukseen.

Opetus järjestetään Vihdin yhteiskoulussa pääsääntöisesti pienryhmässä ja osaksi työpaikoilla sekä muissa oppimisympäristöissä ohjattuna opiskeluna. Oppilasta varten asetetut tavoitteet, oppimisympäristöt sekä tukitoimet suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne vastaavat perusopetuksen tavoitteita. Joustavassa perusopetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä. Toiminnassa korostuvat moniammatillinen sekä eri hallintokuntien ja organisaatioiden välinen yhteistyö. Joustavan perusopetuksen yhteistyökumppaneita Vihdissä ovat muun muassa Etsivä nuorisotyö Vimma, Länsi-Uudenmaan oppisopimuskeskus, nuorisopalvelut, poliisi, toisen asteen oppilaitokset, urheiluseurat, Vihdin 4H, Vihdin seurakunta, yhdistykset ja yritykset. Joustavan perusopetuksen tukena voidaan hyödyntää Kummitoimintaa.

Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma. Suunnitelmassa kuvataan oppilaan joustavan perusopetuksen järjestäminen koulussa ja muissa oppimisympäristöissä, moniammatillinen yhteistyö, tarvittavat tuki- ja neuvontapalvelut sekä seurannan aikataulu. Oppimissuunnitelman laadinnasta vastaa jopo-opettaja. Oppimisen arviointi on jatkuvaa ja monipuolista. Oppimissuunnitelma toimii arvioinnin työvälineenä. Valinnaisaineiden opiskelu toteutetaan työssäoppimisjaksoilla, muissa oppimisympäristöissä tapahtuvana opiskeluna tai poikkeustapauksessa yleisopetuksen ryhmässä soveltaen.

Joustavan perusopetuksen ryhmä muodostuu usein 8. ja 9. vuosiluokan oppilaista, jolloin opetus toteutetaan yhdysluokkaopetuksena. Opetuksessa painotetaan eheyttämistä ja hyödynnetään monialaisia oppimiskokemuksia. Monialaisten oppimiskokemusten avulla keskitytään erityisesti arjen taitojen ja elämänhallinnan vahvistamiseen.

Joustavan perusopetuksen oppilas voi saada tarvitsemiaan oppilaskohtaisia tukitoimia. Mikäli oppilaalle on tehty päätös oppilaskohtaisista tukitoimista ennen joustavaan perusopetukseen siirtymistä, joustavan perusopetuksen henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä

koskevassa suunnitelmassa otetaan huomioon lisäksi oppilaskohtaisen tuen suunnitelma (POL 20e). Mikäli joustavan perusopetuksen toiminta päättyy yksittäisen oppilaan kohdalla ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään siitä hallintopäätös.

Opiskeluhoito toteutuu lakisääteisesti.

Työssäoppimisjakso toteutetaan valinnaisaineena.

Työelämätaidot–valinnaisaine liittyy yhteiskuntaoppiin. Työpaikasta riippuen työpaikalla tapahtuva opiskelu koostuu peruskoulun aihekokonaisuuksista, eri oppiaineiden sisällöistä, työelämän käytäntöjen omaksumisesta ja itsetuntemuksen kehittämisestä.

Työssäoppimisjaksoista oppilas saa arvosanan työelämätaidoista ja lisäksi oppilaalla on mahdollisuus antaa lisätehtävien avulla näyttöä osaamisesta muihin oppiaineisiin.

Tavoitteet:

Oppilas opiskelee työpaikoilla osan peruskoulun oppiaineiden sisällöistä. Kun oppimisympäristönä on työpaikka, korostuvat lisäksi nuoren henkilökohtaista kehitystä tukevat tavoitteet: vastuu omasta oppimisesta ja työskentelystä, ryhmässä toimiminen, aikataulujen ja ohjeiden noudattaminen sekä oma-aloitteisuus. Tavoitteena on myös oppilaan itsearvioinnin kehittyminen, ammatinvalinnan selkiytyminen, kannustavien kokemusten saaminen, itsetunnon vahvistuminen sekä omien vahvuuksien löytäminen. Työpaikkaopiskelu luo pohjaa nuoren kasvulle kohti aikuisuutta.

Sisällöt:

Työpaikasta riippuen työpaikkaopiskelu koostuu työelämän käytäntöjen omaksumisesta ja itsetuntemuksen kehittämisestä. Lukuvuoteen sisältyy neljä työpaikkaopiskelujaksoa. Jaksot opiskellaan pääsääntöisesti eri työpaikoilla. Oppilasta ohjataan itsenäiseen työpaikan hankkimiseen. Työpaikkaopiskeluun kuuluu olennaisena osana työpaikkaohjaajan sekä Jopo-opettajan ja/tai Jopo-ohjaajan tuki ja ohjaus.

Arviointi:

Työpaikkaopiskelujakson kuluessa oppilas arvioi omaa opiskeluaan työpaikkaohjaajan, Jopo-opettajan tai Jopo-ohjaajan kanssa. Oppilaan edistymistä arvioidaan sekä työpaikalla että koulussa. Kunkin työpaikkaopiskelujakson päätteeksi käydään arviointikeskustelu, johon oppilaan lisäksi osallistuu työpaikkaohjaajan ja Jopo-opettajan tai Jopo-ohjaaja. Jakso arvioidaan kouluarvosanalla. Oppilas saa suoritetusta työpaikkaopiskelujaksosta työtodistuksen.

Muissa oppimisympäristöissä tapahtuva oppiminen

Työpaikkojen lisäksi oppimisympäristöinä hyödynnetään muun muassa leirikouluja, museoita, kirjastoa, tehdään vierailuja yrityksiin, tutustutaan oikeuslaitokseen, kunnallis- ja valtionhallintoon. Paikkakunnalla järjestettäviä tapahtumia ja kolmannen sektorin toimijoita voidaan käyttää oppimisympäristöinä. Kaikissa käytettävissä oppimisympäristöissä huolehditaan työturvallisuudesta. Joustavan perusopetuksen tehtävissä toimivat henkilöt ja koulun ulkopuoliset toimijat perehdytetään tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin säädöksiin.

Toimijoiden yhteistyö, vastuut ja työnjako:

Opettaja vastaa opetuksen suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista henkilökohtaisen oppimissuunnitelman pohjalta yhteistyössä oppilaanohjaajan sekä tarvittaessa aineenopettajien kanssa.

Opettajan työparina toimii nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt jopo-ohjaaja. Jopo-ohjaaja toimii yhteyshenkilönä työpaikkoihin ja muihin oppimisympäristöihin. Jopo-ohjaaja vastaa työpaikkaohjaajien perehdyttämisestä työturvallisuuteen sekä tietosuojaan ja salassapitoon liittyvissä asioissa.

Ohjausryhmä:

Toimintaa ohjaa säännöllisesti kokoontuva moniammatillinen ohjausryhmä, joka suunnittelee ja arvioi toimintaa. Ohjausryhmä on mukana oppilasvalintaprosessissa ja ottaa kantaa

opetusjärjestelyihin vuosittain sekä seuraa oppilaiden edistymistä. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii Vihdin yhteiskoulun rehtori.

Oppilasvalinta:

Hakeutuminen joustavaan perusopetukseen tapahtuu kevätlukukaudella erillisen aikataulun mukaan. Oppilaita sekä huoltajia tiedotetaan toiminnasta Wilman välityksellä ja kouluissa oppilaita tiedotetaan joustavan perusopetuksen mahdollisuudesta oppilaanohjaajan ja luokanohjaajan toimesta. Opiskeluhuollon toimijat voivat ohjata oppilaita hakemaan joustavaan perusopetukseen. Hakuaikataulussa ilmoitetaan päivämäärä, johon mennessä oppilaan hakemuksen tulee olla palautettuna omalle koululle. Tämän jälkeen koulun opiskeluhuollon toimijat voivat vielä viikon ajan ohjata hakijoita oppilasvalintaan.

Oppilas täyttää hakulomakkeen yhdessä huoltajan kanssa. Jos oppilas saa oppilaskohtaisia tukitoimia, koulu liittää hakemukseen niistä tehdyn päätöksen ja tukitoimien suunnitelman. Mikäli hakijoita on runsaasti, joustavan perusopetuksen ohjausryhmä voi tarvittaessa suorittaa pedagogisten asiakirjojen ja hakemusten perusteella esivalinnan haastatteluihin.

Haastatteluihin kutsutaan enintään 15 oppilasta, joista opiskelupaikan saa noin 10 oppilasta.

Haastattelujen jälkeen kasvun ja oppimisen tuen erityisasiantuntija tekee ohjausryhmän esityksen pohjalta hallintopäätöksen. Mikäli oppilas valitaan joustavaan perusopetukseen kahdeksannelle vuosiluokalle, opiskeluoikeus luokalla säilyy perusopetuksen loppuun saakka.

Otettaessa oppilaita toimintaan heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita.

Valintatilanteessa huomioidaan:

- hakemus
- oppilaskohtaisten tukitoimien päätös ja suunnitelma
- Haastattelu >> viimeisin arviointi

Valintaan vaikuttavia tekijöitä:

- halu muutokseen koulunkäynnin parantamiseksi
- halu liittyä ryhmän jäseneksi
- halu työpaikkaopiskeluun
- jossain määrin kykyä itsenäiseen työskentelyyn
- epäsäännöllinen koulunkäynti
- heikko koulumenestys
- alisuoriutuminen
- koulumotivaation puute
- vaara jäädä ilman jatkokoulutuspaikkaa heikon suoriutumisen vuoksi
- tuen tarve arjen hallinnassa
- toiminnallisuuden osuus motivaatioon
- kiinnostus ammatilliseen jatkokoulutukseen
- halu sitoutua joustavan perusopetuksen toimintaan

Huoltajien tuki nuorelle on onnistumisen kannalta ensiarvoisen tärkeää. Huoltajien odotetaan sitoutuvan osaltaan nuoren opiskelun tukemiseen.

Oppilaan oppimissuunnitelman tai henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laadintaa koskevat määräykset sisältyvät Arviointi-lukuun.

Hoidollispedagoginen (HOPE) luokka

Hoidollispedagoginen toiminta on kohdennettu oppilaille, joiden koulunkäynti, psyykkinen hyvinvointi ja oppiminen ovat vaarantuneet erittäin merkitsevästi. Oppilaan erilaiset toimintakyvyn puutteet, kriisit, traumat, pelot, ahdistuneisuus sekä syrjään vetäytyminen voivat aiheuttaa tarpeen hoidollispedagogiselle tuelle. Toiminnan päätavoitteet ovat oppilaan koulukuntoisuuden parantaminen ja säännöllinen koulunkäynti. Huoltajan ja hoitavan tahon kanssa tehtävällä yhteistyöllä on oppilaan kokonais kuntoutumisen kannalta merkittävä rooli.

Hoidollispedagogisen luokan työtiimiin kuuluvat erityisluokanopettaja, erityisohjaaja ja tarpeellinen määrä kouluohjaajia.

Pääpaino toiminnalla on oppilaan psyykkisen hyvinvoinnin, koulukuntoisuuden, toimintakyvyn, tunne- ja vuorovaikutustaitojen ja koulumotivaation tukemisessa, jotta oppivelvollisuuden suorittaminen onnistuu. Luokassa harjoitellaan monipuolisesti koulunkäynti- ja

vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaan minäkuvaan ja itsetuntoon liittyviä asioita. Luokkakokoonpanossa painotetaan ryhmän kuntouttavaa vaikutusta.

Yläkoulun hoidollispedagogisella (HOPE) luokalla 8.lk:n ja 9.lk:n valinnaisaineet opiskellaan oppilaan voimien mukaisesti, joko integroituna yleisopetuksen valinnaisaineryhmään, jolloin kaikki Vihdin yhteiskoulun valinnaisaineet ovat oppilaan valittavissa. Tarvittaessa valinnaisaineet voidaan myös suorittaa hoidollis-pedagogisessa luokassa, jolloin valinnaisaineet määräytyvät olemassa olevien resurssien mukaan.

Hoidollispedagogista iltapäivätoimintaa järjestetään alakoulussa tarpeen mukaan.

Hakeutuminen hoidollispedagogiselle luokalle:

Hoidollispedagogisilla luokilla on kymmenen oppilaspaikkaa. Kriteerinä oppilaaksi ottamiselle hoidolliselle koulupaikalle on jo olemassa oleva tai alkamassa oleva hoitokontakti erikoissairaanhoidon tai perusterveydenhuollon mielenterveyspalveluihin.

Hakuprosessiin kuuluu myös HOPE-luokalla työskentelevän erityisohjaajan arviointikäynti oppilaan omassa koulussa ja/tai interventio. Arviointikäynti haetaan erillisellä lomakkeella. Tapaamisessa arvioidaan myös mahdollisuudet lisätä tukea oppilaan omassa koulussa.

Hoidollispedagogiselle luokalle hakeutuvalla oppilaalla voi olla ennestään oppilaskohtaisen tuen päätöksiä, jotka tarkistetaan hakuprosessin yhteydessä. Oppilaan opettajat tekevät selvityksen saaduista tukitoimista ja arvion nykyisestä tuen tarpeesta ja suunnitelman oppilaskohtaisista tukitoimista sekä konsultoivat opiskeluhoitoa. Oppilaspaikan saaville tehdään POL §20 c nojalla päätös erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta erityisluokassa sekä tarvittaessa erillinen päätös oppilaspaikasta, mikäli oppilaan koulu vaihtuu muuksi kuin lähikouluksi. Mikäli oppilaan vointi niin vaatii, voidaan huoltajan

hakemuksesta ja terveydenhuollon selvityksen perusteella tehdä POL §18 mukainen hallintopäätös opetuksen poikkeavasta järjestämisestä. Päätöksen tekoa varten huoltaja ja oppilas kuullaan hallintolain mukaisesti. Päätös oppilaspaikasta HOPE-luokalle tehdään vuodeksi kerrallaan.

Hoidollispedagogisen toiminnan seuranta ja arviointi:

Molemmilla hoidollispedagogisilla luokilla on oma ohjausryhmänsä, johon kuuluvat sitä johtavien koulujen rehtorit, erityisluokanopettajat, erityisohjaajat sekä kasvun ja oppimisen tuen erityisasiantuntija. Tarvittaessa voidaan kutsua mukaan myös opiskeluhuollon toimijoita tai muita asiantuntijoita. Ohjausryhmän tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaiden kanssa työskentelyä, suunnitella, kehittää sekä arvioida luokkien toimintaa ja tukitoimia ja pitää yllä yhteistyön rakenteita hoitotahojen kanssa. Ohjausryhmä kokoontuu vähintään lukukausittain sekä hakuprosessin aikana tarvittaessa.

Kuntatason opiskeluhuollon ohjausryhmä seuraa, arvioi ja kehittää hoidollispedagogisten palvelujen toimintakonseptia omalla asiantuntemuksellaan.

Monipuolisen perusopetuksen ryhmä

Monipuolisen perusopetuksen kuntatasoiset ryhmät (MOPO) sijaitsevat Nummelanharjun koulussa (8-9lk) ja Otalammen koulussa (6-9lk) sekä Nummelan koulussa (1-6). Ryhmän oppilaita yhdistää suuret poissaolomäärät ja suuret elämänhallinnan haasteet ja alakoulun luokalla oppilailla lisäksi vahva neuroepätyypillisuus, joka aiheuttaa ryhmään liittymisen haasteita. Oppilaiden kouluun kiinnittymisen haasteiden taustalla on usein niin monimutkaisia haasteita, että eteneminen yleisopetuksen ryhmässä ei enää onnistu. MOPO-luokissa opiskellaan peruskoulun oppimäärää joustavasti, pääsääntöisesti tavoitekokonaisuuksittain ja muutama aine kerrallaan, aina oppilaan jaksamisen mukaisesti.

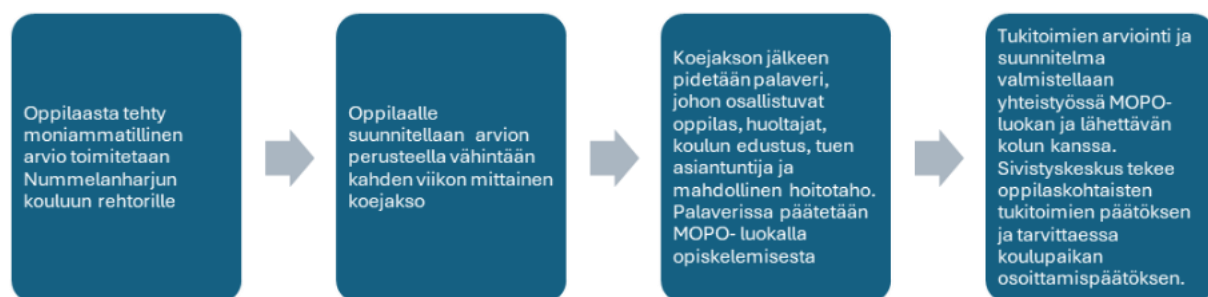
Suurella osalla oppilaista on myös tarvetta suunnitellusti ja joustavasti muokattuun koulupäivään, joka tehdään huoltajan hakemuksesta erillisellä päätöksellä. Ryhmää opettaa työparina erityisluokanopettaja ja erityisopettaja.

Mopolle ohjataan pääsääntöisesti 8-9 luokka-asteen oppilaita, joiden perusopetuksen loppuun saattaminen on selkeästi vaarantunut. Oppilailla on haasteita opiskelun mahdollistumisessa (yleinen elämänhallinta), ei niinkään oppimisen pulmissa. Esimerkiksi oppilaat, joilla on sosiaaliseen jännitykseen ja ahdistuneisuuteen tai kuormittavaan elämäntilanteeseen liittyviä runsaita koulupoissaoloja, joihin ei vahvoilla korjaavilla toimilla ole onnistuttu puuttumaan, saavat yleensä MOPolla tarvitsemansa tuen. Kaikki oppilaat kaipaavat aikuisen henkilökohtaista tukea.

Voidakseen opiskella MOPO-luokassa oppilas tarvitsee oppilaskohtaisena tukitoimena päätöksen erityisluokan opettajan antamasta opetuksesta erityisluokassa. Oppilas voi kuitenkin tulla koejaksolle ilman tätä päätöstä.

MOPO-luokalle hakeutumista varten tarvitaan moniammatillinen arvio, jossa selvitetään poissaolojen määrä, taustasyys ja millä keinoilla oppilasta on jo tuettu ja miten tukitoimet ovat auttaneet. Selvitykseen liittyy myös arvio oppilaan kyvykkyydestä koulunkäynnin rutiineista huolehtimiseen ja itsenäiseen akateemiseen työskentelyyn. Mahdollinen selvitys psyykkisestä voinnista ja koulun ulkopuolisesta tuesta toimitetaan tarvittaessa liitteenä.

Oppilaan on mahdollista osallistua yleisopetuksen ryhmiin vointinsa mukaisesti. Oppilaan oman kiinnostuksen kohteita voidaan käyttää sosiaalisen kuntouttamisen välineenä.

Jokaisen MOPO-luokan toimintaa ohjaa säännöllisesti kokoontuva moniammatillinen ohjausryhmä, joka suunnittelee ja arvioi toimintaa. Ohjausryhmä on tarvittaessa mukana oppilaiden moniammatillisen tuen kartoittamisessa ja järjestämisessä ja ottaa kantaa oppilaspaikkojen täyttämiseen. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii koulun rehtori. Kuntatason edustajana ohjausryhmässä on kasvun ja oppimisen tuen erityisasiantuntija.

Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Opetusta ja kasvatusta tukeva muu toiminta on tärkeää kokonaisuuden kannalta. Oppilaalle on hyväksi saada monipuolinen kokonaiskuva yhteiskunnan erilaisista toimijoista jo peruskoulun aikana. Tavoitteena on lisätä laaja-alaisuutta ja avarakatseisuutta, sekä yhdenvertaisuutta.

Koulut kuvaavat omissa lukuvuosisuunnitelmissaan opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukevan toiminnan tavoitteet ja järjestämiskäytännöt.

Iltapäivätoiminta

Opetushallituksen laatimat Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet (2011) ohjaavat koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Lähtökohtana iltapäivätoiminnan järjestämisessä on turvallisen kasvuympäristön tarjoaminen lapselle koulupäivän jälkeen. Toiminta tukee lapsen kasvua ja kehitystä ja auttaa perheitä heidän kasvatustehtävässään.

Iltapäivätoiminta on Vihdissä pääasiassa kunnan järjestämää koulujen yhteydessä tapahtuvaa toimintaa. Kunta tukee myös muita toiminnan järjestäjä esimerkiksi Vihdin evankelis- luterilaista seurakuntaa, joka on järjestänyt toimintaa Nummelassa ja Vihdin kirkonkylällä.

Vammaisten oppilaiden aamu- ja iltapäivähoitoa järjestetään Kuoppanummen koululla yhteistyössä Länsi-Uudenmaan Hyvinvointialueen kanssa.

Koulupäivän yhteydessä järjestettävä kerho- ja harrastustoiminta

Vihdin peruskoulujen 1.-9. luokkien oppilaille järjestetään iltapäivisin maksutonta kerho- ja harrastustoimintaa sekä koulun tiloissa että paikallisten harrastustoimijoiden tiloissa. Toimintaa järjestetään Vihdin kunnalle myönnetyn Opetus- ja kulttuuriministeriön Harrastamisen Suomen mallin avustuksen sekä Opetushallituksen Koulujen kerhotoiminnan tukemisen ja kehittämisen avustuksen rahoituksilla.

Koulupäivien yhteydessä järjestettävän kerho- ja harrastustoiminnan tavoitteena on lasten ja nuorten

- Hyvinvoinnin lisääminen
- Eriarvoisuuden vähentäminen
- Syrjäytymisen ehkäisy
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sekä jaksamisen tukeminen
- Luovuuden ja liikkumisen tukeminen
- Uusien taitojen oppiminen ja koulussa opitun soveltaminen

Kerho- ja harrastustoiminnassa pyritään siihen, että lapset ja nuoret saavat onnistumisen, osaamisen ja ilon kokemuksia. Toiminnan kautta tuetaan lasten ja nuorten harrastuneisuutta ja mieluisan harrastuksen löytämistä.

Koulun henkilökunnan sekä opiskeluhoollon rooli on tärkeä erityisesti sellaisten lasten ja nuorten ohjaamisessa toiminnan piiriin, joilla ei esimerkiksi perheen tuen puuttuessa ole

mahdollisuutta harrastaa säännöllisesti. Kerho- ja harrastustoiminnan järjestämisessä tavoitteena on, että kaikilla lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus ainakin yhteen harrastukseen.

Harrastusvalikoimasta löytyy myös ryhmiä, joista järjestetään kuljetusoppilaiden kotiinkuljetus harrastustunnin jälkeen.

Liikkuva koulu

Liikkuva koulu-toiminnassa on tavoitteena löytää tapoja, joilla koulupäivän aikana liikutaan enemmän ja istutaan vähemmän. Jokainen koulu toteuttaa liikkuvampaa koulupäivää omalla tavallaan.

Kaikki Vihdin peruskoulut ovat rekisteröityneet mukaan valtakunnalliseen Liikkuva koulu -ohjelmaan. Jokaisella koululla on nimetty opettaja/opettajat, jotka vastaavat Liikkuva koulu -toiminnan kehittämisestä omalla koulullaan. Toimintaa arvioidaan lukuvuosittain hyödyntäen Liikkuva-koulu ohjelman nykytilan arvio-työkalua.

Koulujen liikkuva koulu -toimintaan kuuluvat esimerkiksi

- pidemmät välitunnit
- oppilaiden osallistaminen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen
- oppilaiden kannustaminen välituntiliikuntaan sekä vertaisohjaajatoimintaan
- liikuntavälituntien järjestäminen
- kannustaminen koulumatkojen kulkemiseen aktiivisesti ja kestävästi
- toiminnallisten opetusmenetelmien hyödyntäminen
- oppituntien istumisjaksojen katkaiseminen liikkumalla sekä
- koulun yhteiset liikunnalliset teemapäivät.

?

Kirjastotoiminta

Kirjaston ja perusopetuksen yhteistyön tavoitteena on, että kirjasto tulee kaikille oppilaille tutuksi. Kirjaston tärkein tehtävä on oppilaiden lukuharrastuksen herättäminen ja vahvistaminen. Kirjasto tukee opettajia mediakasvatuksessa.

Pääteemat luokkatasoille 1 – 3	Pääteemat luokkatasoille 4 -6	Pääteemat luokkatasoille 7 – 9
• Oppilaiden lukuharrastuksen herättäminen • 1. ja 2. luokkien oppilaiden kirjastokäynnit • Oma kirjastokortti • Oppilaiden motivointi kirjavinkkauksilla • Mediakasvatukseen tutustuminen	• Oppilaiden lukuharrastuksen vahvistaminen • Oman tarinan tekemisen tukeminen • Verkkotiedonhaun oppiminen ja tekijänoikeuksien ymmärtäminen • Medialukutaidon kehittäminen	• Oppilaiden lukuharrastuksen vahvistaminen • Kirjavinkkaukset eri kirjallisuuden lajeista • Verkkotiedonhaun oppimisen ja tekijänoikeuksien ymmärtämisen vahvistaminen • Medialukutaidon vahvistaminen

<https://www.vihti.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/kirjasto/kouluille-ja-paivakodeille/>

Muut yhteistyötahot

Valtakunnallisten perusteiden mukaisesti Vihdin kunnassa ollaan aktiivisesti yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Yhteistyötahoja ovat esimerkiksi:

- Urheiluseurat
- Kulttuuriseurat
- Vihdin seurakunta
- Musiikkiopisto/musiikkikoulut
- Kylätoimikunnat
- Yritykset, Yrityskylä

Koulut kertovat omassa lukuvuosisuunnitelmassaan, miten edistävät yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa. Lisäksi yhteistyöstä tiedotetaan huoltajia ennakoon.

Uskonnon ja katsomuskasvatuksen järjestäminen

Opetushallitus on laatinut ohjeistuksen perusopetuksen uskonnon/elämänkatsomustiedon sekä katsomuskasvatuksen järjestämisestä.

Ohjeen tarkoituksena on varmistaa sivistyksellisten ja uskonnon vapautta koskevien perusoikeuksien toteutuminen perusopetuksessa, edistää suvaitsevaisuutta ja moniarvoisuutta sekä varmistaa, että opetus on oppilaita uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamatonta. Uskonnon/elämänkatsomustiedon opetus järjestetään perusopetuksen valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden ja niiden määräämällä tavalla laadittujen paikallisten opetussuunnitelmien mukaisesti (ks. OPS luvut Oppiaineosiot).

Koulun tulee tehdä yhteistyössä kotien kanssa mm. tiedottamalla oppilaiden huoltajille järjestettävistä tapahtumista ja niiden sisällöstä. Tarvittaessa huoltajien kanssa voidaan sopia oppilasta koskevista yksilöllisistä järjestelyistä ja mahdollisesta vaihtoehtoisesta toiminnasta, jos huoltaja ei halua oppilaan osallistuvan kaikkeen juhlaan kuuluvaan ohjelmaan.

Oppilaan huoltaja ilmoittaa lukuvuoden alussa Wilmassa oppilaan henkilötiedoissa, osallistuuko oppilas uskonnollisiin tilaisuuksiin ja toimituksiin tai niille vaihtoehtoiseen toimintaan. Ilmoituksen voi tehdä kertaluonteisesti. Ilmoituksen jälkeen koulu huolehtii siitä, että oppilaan osallistuminen uskonnolliseen tilaisuuteen tai toimitukseen taikka niille vaihtoehtoiseen toimintaan toteutuu huoltajan ilmoituksen mukaisena.

[Ohje perusopetuksen uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetuksen sekä esiopetuksen katsomuskasvatuksen järjestämisestä sekä yhteisistä juhlista ja uskonnollisista tilaisuuksista esi- ja perusopetuksessa](#)

Kouluruokailu

Vihdissä kouluruokailu on ravitsemuskasvatuksen käytännön harjoitustilanne, oppituntiin verrattava tilanne. Perustuslain mukaan kouluaterian tulee olla oppilaalle maksutonta sekä opettajan ohjaamaa ja valvomaan. Vihdin suurimmissa kouluissa myydään myös verotonta välipalaa oppilaille.

Ruokailutilanteissa tavoitteena on harjoitella käytännössä terveellisen aterian koostamista lautasmallin mukaisesti ja sosiaalisia taitoja. Koululounaan tulisi olla virkistyshetki koulupäivän lomassa ja siihen tulisi varata riittävästi aikaa. Mikäli kouluruokailussa toteutuvat ruokailutilannetta mittaavat hyvien käytäntöjen kriteerit ravitsemuksellisesti, kasvatuksellisesti ja ekologisesti kestävä kouluruokailun edistämisestä, koulu voi myös ansaita valtakunnallisen kouluruokadiplomin.

Koulujen ruokailun aterioiden suunnittelun pohjana ovat valtakunnalliset ravitsemussuositukset, koululaisten ateriasuositus ja paikalliset päätökset. Ruokalistaa suunnitellaan yhteistyössä koulujen oppilaskuntien edustajien kanssa, jotka ovat edustettuina vuosittain vähintään kahdessa ruokalistapalaverissa. Asiakastyytyväisyyskysely tehdään vuosittain oppilaille. Oppilaiden toiveruokapäiviä on 1-4 kpl lukuvuoden aikana.

Kouluissa opetushenkilöstö ja ruokailusta vastaava henkilöstö tekevät yhteistyötä kouluruokailun järjestämisessä ja toiminnan kehittämisessä. Koulukohtaisten käytäntöjen sopiminen tapahtuu yhteisissä säännöllisissä palaverissa. Huoltajille voidaan suunnitella yhdessä toteutettavia vanhempainiltoja tai tutustumiskäyntejä. Näissä tilaisuuksissa voidaan tarjolla kouluaterioita, esitellä koulun keittiötä ja Vihdin Aterian toimintaa.

Ruokailuun liittyvät erityistarpeet :

Lasten vanhemmat voivat hakea erityisruokavaliota, kun lapsella on terveydellinen peruste erityisruokavalioon.

Kansallisen allergiaohjelman (2008–2018) mukaisesti lieviä allergiaoireita, kuten ohimenevää suun kirvelyä, kutinaa tai suun punoitusta, ei enää tule hoitaa välttämällä vaan altistamisella ja vähitellen siedättämällä. Ruokavaliosta jätetään pois vain ne ruoka-aineet, joiden välttäminen on merkittävien oireiden takia perusteltua. Näin ollen lievistä allergiaa aiheuttavista ruoka-aineista ei enää laadita hakemusta ateriapalveluun. Yksilölliset vaativat erityisruokavaliot tarvitsevat lääkärintodistuksen.

<http://www.vihti.fi/kuntana/ateria-ja-puhdistus/erityisruokavalion-ilmoittaminen>

Koulumatkat

Koulukuljetuksista tiedotetaan lukuvuoden alussa huoltajille koulukohtaisissa tiedotteissa, lukuvuosisuunnitelmassa sekä Wilman kautta. Huoltajat voivat olla tarvittaessa yhteydessä koulun rehtoriin tai kunnan koulukuljetusvastaavaan.

Oppilaiden kanssa käydään lukuvuoden alussa läpi, miten koulumatkoilla toimitaan. Erityisesti kiinnitetään huomiota siihen, että jokaisella lapsella on oikeus liikkua turvallisesti koulumatkoilla. Koulun tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta, koulumatkalla tapahtuneesta kiusaamisesta, väkivallasta tai häirinnästä tekoihin syyllistyneiden sekä niiden kohteina olleiden oppilaiden huoltajille ja tarvittaessa tukea huoltajia asian selvittämisessä.

<https://www.vihti.fi/kasvatus-ja-koulutus/koulukuljetukset/>

Kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja koskeva suunnitelma

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitotoimia. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.

Kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja koskeva suunnitelma on laadittu rehtorien kesken osaksi paikallista opetussuunnitelmaa ja se on yhtenäinen kaikissa Vihdin kunnan kouluissa.

Jokainen koulu täsmentää lukuvuosisuunnitelmaan oman koulun järjestyssäännöt, sekä oppilaan ojentamisen muodot ja käytänteet, joiden mukaan oppilaan tulee toimia.

Oppilaalla on velvollisuus perusopetuslain (POL) §:n 35 mukaan osallistua opetukseen, hoitaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti. Jos oppilas laiminlyö perusopetuslain mukaisten velvollisuuksien asianmukaisen noudattamisen tai esimerkiksi

rikkoo koulun järjestyssääntöjä, häntä voidaan ojentaa tai häneen voidaan kohdistaa kurinpitotoimia.

Opetushallituksen ohjeistus:

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kurinpitokeinot-ja-turvaamistoimenpiteet-perusopetuksessa>

Kasvatuskeskustelujen käyttö ja niiden toteuttamisen käytänteet

Toimenpiteet alkavat aina oppilaan kuulemisella mahdollisimman pian rikkeen jälkeen. Oppilaalla on silloin mahdollisuus selittää toimintaansa tai oikaista mahdollinen väärinkäsitys. Koulun henkilökunta voi kuulla oppilasta ennen ilmoittamista vanhemmille ja arvioida tarvitaanko kasvatuskeskustelua, johon huoltaja voi osallistua. Huoltajalla ei ole oikeutta vaatia läsnäoloa oppilaan kuulemisessa. Kuuleminen kirjataan ylös.

Kasvatuskeskustelu (POL 35 a §):

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään.

Kasvatuskeskustelua käytetään, kun oppilas rikkoo koulun järjestyssääntöjä ja/tai käyttäytyy sopimattomasti, häiritsee muiden oppilaiden opiskelua tai aiheuttaa vaaratilanteen itselleen tai toisille, tai kun oppilas ei huolehdi velvollisuuksistaan.

Kasvatuskeskustelun toteuttamisen käytänteet:

Kasvatuskeskusteluun määrää koulun opettaja tai rehtori. Kasvatuskeskustelu tulee kirjata ja siitä tulee ilmoittaa oppilaan huoltajille. Huoltajalle tulee varata mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun tai osaan siitä, jos se 2 momentissa esitetty huomioon ottaen katsotaan tarpeelliseksi.

Opettaja käy kasvatuskeskustelun oppilaan/oppilaiden kanssa mahdollisimman pian tapahtuman jälkeen ja keskustelua voidaan jatkaa huoltajien kanssa, mikäli se katsotaan tarpeelliseksi. Kasvatuskeskusteluun ei tarvita huoltajien lupaa. Keskustelu voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella ja se voi kestää enintään kaksi tuntia. Kasvatuskeskustelu ja siihen osallistuneet henkilöt kirjataan Wilmaan. On myös tilanteita, joissa huoltajien läsnäolo on suotavaa (esimerkiksi silloin, kun kasvatuskeskustelu toistuu).

Koulu käyttää lakisääteistä julkista valtaa. Opettajalla on oikeus päättää huoltajan läsnäolon tarpeellisuudesta kasvatuskeskustelussa. Huoltajan lupaa kurinpitotoimiin ei tarvita. Huoltajat eivät voi myöskään mitätöidä koulun antamaa rangaistusta.

Alakoulussa kasvatuskeskustelun hoitaa luokanopettaja ja/tai tilanteessa paikalla ollut muu opettaja. Yläkoulussa keskustelun hoitaa tapauksesta riippuen luokanohjaaja tai tilanteessa paikalla ollut muu opettaja.

Lainsäädäntöä tarkentavat ja täydentävät menettelytavat rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämismenettelyt, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt

Vastuut rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa

Opettaja on vastuussa kuulemisesta, kasvatuskeskusteluista, tilanteiden selvittämisestä, ilmoittamisesta asianomaisille ja kirjaamisesta. Opettaja voi myös poistaa oppilaan opetustilasta, poistaa oppilaalta opetusta häiritsevä esine tai antaa jälki-istuntoa.

Huoltajien vastuu: Huoltajilla on ensisijainen kasvatusvastuu omasta lapsestaan. Jos huoltaja haluaa selvittää rangaistuksen syitä, tulee hänen olla ensisijaisesti yhteydessä rangaistuksen määränneeseen opettajaan ja tarvittaessa rehtoriin. Perusopetuslaki (36 §) määrittelee koulussa käytettävät kurinpitotoimet.

Rehtori voi lisäksi poistaa oppilaan koulusta loppupäivän ajaksi ja antaa kirjallisen varoituksen. Näissä tilanteissa oppilaalle tulee järjestää opiskeluhoollon tukea.

Väkivaltatilanteesta tehdään V-0 mallin mukaisesti ilmoitus poliisille ja lastensuojeluun.

Kotitehtävien suorittaminen koulupäivän jälkeen

Oppilaan velvollisuus on tehdä hänelle annetut tehtävät tunnollisesti (PoL 35 § 2 mom.). Huoltajan tulee seurata, kuinka lapsi kotitehtävistään suoriutuu.

Kotitehtävänsä laiminlyönyt oppilas voidaan määrätä työpäivän päätyttyä enintään tunniksi kerrallaan valvonnan alaisena suorittamaan tehtäviään.

Huoltajalle on ilmoitettava, kun oppilaan läksyt ovat tekemättä. Koulut tiedottavat lukuvuosisuunnitelmassaan, miten tekemättömien koulutehtävien suorittaminen tapahtuu.

Oppilaan poistaminen opetustilasta

Opettaja voi määrätä opetusta häiritsevän oppilaan poistumaan luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Oppilaalle ikä ja kehitystaso huomioiden ensin huomautetaan suullisesti häiritsevästä käytöksestä ja siitä, mitä seuraa,

ellei hän muuta käytöstään. Oppilaan tulee olla valvonnan alaisena tilassa, jonne hänet oppitunnilta poistetaan (PoL 31 a § 5 mom.).

Lisäksi työrauhan turvaamiseksi, rehtori voi evätä oppilaan oikeuden osallistua opetukseen jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Huoltajaa pyydetään hakemaan lapsi pois koulusta. Oppilaan opetukseen osallistumisen epääminen enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi on ennemminkin turvaamistoimenpide eikä ojentamis- tai kurinpitokeino.

Korvaaminen ja jälkien siivoaminen

Se, joka tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttaa toiselle aineellisen vahingon, on velvollinen korvaamaan sen (POL 35§). Jos tekijä on varmuudella tiedossa ja yksilöitävissä, koulun opettaja tai rehtori voi kasvatuksellisista syistä määrätä oppilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään oppilaan tahallaan tai huolimattomuuttaan likaaman tai epäjärjestykseen saattaman koulun omaisuuden tai tilan. Tehtävä tulee suorittaa valvotusti eikä se saa muodostua oppilaan ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle vaaralliseksi tai raskaaksi eikä sen suorittaminen saa kestää enempää kuin kaksi tuntia. Oppilas ei voi tehtävän suorittamisen vuoksi jäädä pois opetuksesta. Mikäli tehtävä suoritetaan oppilaan työpäivän ulkopuolella, siitä tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Tehtävän suorittaminen tulee ottaa huomioon päätettäessä tämän lain mukaisista kurinpidollisista toimenpiteistä. (30.12.2013/1267) Vahingonkorvausvastuu koskee lähtökohtaisesti kaiken ikäisiä oppilaita.

Oppilas ei voi tehtävän suorittamisen vuoksi jäädä pois opetuksesta.

Kurinpidolliset keinot toimenpidejärjestyksessä (POL 36 §)

Kouluissa käytetään ainoastaan laissa määrättyjä kurinpidollisia keinoja, joita ovat jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle opiskeluhuollon palveluita sekä tukea

turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36h §:ssä tarkoitettuna opiskeluhoitona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoillon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Opetuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimesta päättämistä on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi koulun sijaintikunnan sosiaalihoillon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet tulee kirjata. Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määrääjäksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä.

Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua tässä momentissa tarkoitetun

opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi, järjestetään tarvittava opiskeluhoito. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa, kun hänet on poistettu luokahuoneesta, muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi.

Jälki-istunnot

Jälki-istuntoa annetaan, jos oppilasta on kuultu, kasvatustalkut on pidetty, rike on toistunut ja toiminta ei muutu. Jos oppilaalle tulee jälki-istuntoja toistuvasti, asia otetaan puheeksi opiskeluhoitoryhmässä.

Jälki-istunnossa voidaan teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia ja tehtäviä, joiden tulee olla kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia, oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin sekä ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle sopivia. Oppilas voidaan myös velvoittaa istumaan hiljaa jälki-istunnon ajan. (30.12.2013/1267)

Jälki-istunto voi kestää enintään kaksi tuntia.

Jälki-istuntoa ei voida järjestää siten, että oppilas joutuisi sen seurauksena jäämään pois opetussuunnitelman tai muun koulun toimintaa koskevan suunnitelman mukaisesta opetuksesta. Jälki-istunto kirjataan Wilmaan.

Kirjallinen varoitus

Kirjallinen varoitus annetaan oppilaalle, joka häiritsee opetusta, rikkoo koulun järjestystä tai menettelee vilpillisesti, jos jälki-istunnoista huolimatta epäasiallinen käyttäytyminen jatkuu tai tilanteissa esiintyy väkivaltaa tai päihteitä.

Ennen kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Ennen kurinpitovaroituksen antamista on myös oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Kirjallinen varoitus on määräaikaista erottamista edeltävä toimenpide, josta tehdään viranhaltijapäätös. Siihen liitetään muutoksenhakuohjeet hallinto-oikeuteen. Muutosta on haettava 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta, jonka jälkeen rangaistus on lainvoimainen ja voidaan laittaa täytäntöön.

Opiskeluhuollollisen tuen tarve on syytä arvioida kirjallisen varoituksen antamisen yhteydessä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä.

Määräaikainen erottaminen

Jos oppilas jatkaa epäasiallista toimintaa ja on saanut jälki-istuntoa ja yksilöidyn kirjallisen varoituksen siitä, rehtori voi yhdessä monialaisen toimielimen kanssa evätä oikeuden osallistua koulupäivään. Erottamista edeltävät toimenpiteet ovat samat kuin kirjallisessa varoituksessa, viranhaltijapäätös, 14-päivän muutoshaku ja lainvoimaisuus mukaan lukien.

Vakavissa tapauksissa, missä oppilas on käyttäytynyt niin väkivaltaisesti tai uhkaavasti, että toisen oppilaan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus on kärsinyt tai vakavasti vaarantunut ja on olemassa ilmeinen vaara, että väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen toistuu, on mahdollista erottaa oppilas välittömästi, ilman 14-päivän muutoshakuaikaa.

Määräaikainen erottaminen voi kestää korkeintaan kolme kuukautta.

Oppilaalle tulee järjestää opetus ja opiskeluhoito määräaikaisen erottamisen ajaksi. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan.

Hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattaminen

Kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon ja ottaen huomioon kokonaistilanne. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Jos häiriötilanteita ilmenee, on mahdollista käyttää seuraavia keinoja:

Oppilaan tarkastaminen (POL 36 §, kirjataan):

- Opettaja tai rehtori voi tarkastaa jonkun muun aikuisen kanssa oppilaan mukana olevat tavarat, oppilaan hallinnassa olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa häiritsevän tai kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamiseksi. Tällainen esine tai aine voi olla sellainen, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta. Esineen tai aineen hallussapito tulee olla ilmeistä ja oppilaalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy. Tarkastajan tulee olla samaa sukupuolta kuin oppilas ja hän voi olla oppilaan toivoma henkilö, paitsi jos asia on kiireellinen.

Häiritsevän, kielletyn tai vaarallisen esineen/aineen poisottaminen tai hävittäminen (POL 36§, kirjataan):

- Tällaisen esineen tai aineen hallussapito on tällöin ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niistä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole. Tarkastamisessa ja esineiden haltuun ottamisessa on noudatettava hienotunteisuutta ja kunnioitettava henkilökohtaista koskemattomuutta ja yksityisyyttä.

Häiritsevän, kielletyn tai vaarallisen esineen/aineen palauttaminen (POL 36 d §, kirjataan):

- Opettajan tai rehtorin haltuun ottama häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle oppitunnin tai koulun tilaisuuden päättymisen jälkeen. Jos on todennäköistä, että häirintä jatkuu oppitunnin jälkeen, häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle viimeistään työpäivän päättyessä. Kielletyt esineet ja aineet luovutetaan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos oppilaalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Opiskelutilasta poistaminen voimakeinoin (POL 36§)

- Pääsääntönä on, että vältetään viimeiseen asti tarttumasta oppilaaseen, mutta aina tämä ei ole mahdollista.
- Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä.
- Aina kun mahdollista pyritään varmistamaan, että turvauduttaessa voimakeinoin paikalla on useampia aikuisia ja muita oppilaita, joilta kaikilta pyydetään heti tapahtuman jälkeen kirjallinen kertomus omin sanoin siitä, mitä tilanteessa tapahtui ja miksi. Huoltajalla on oikeus saada nämä asiakirjat nähtäväkseen, ja hän voi tällöin arvioida tilannetta paremmin.
- Voimakeinoja voidaan käyttää myös erottamaan riitelevät oppilaat toisistaan.
- Mikäli joku tilanteeseen osallistunut saa vammoja, hänet on viipymättä toimitettava lääkäriin tai terveydenhoitajan luokse vammojen toteamista ja hoitamista varten. Ennen oppilaan toimittamista lääkäriin on oltava yhteydessä hänen huoltajaansa, mikäli tilanne ei ole niin akuutti, että oppilas vaatii välittömästi hoitoa. Lisäksi laaditaan läheltä piti- ilmoitus vakuutusyhtiölle.
- Voimakeinojen käytöstä annetaan välittömästi kirjallinen selvitys opetuksen järjestäjälle.

Opettajan tehtävänä on hoitaa asian kuulemiset, selvittämiset, kirjaamiset ja tiedottamiset.

Henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä:

Henkilökunta perehdytetään paikallisen opetussuunnitelman ohjeistukseen. Rehtori huolehtii, että uudetkin opettajat ja ohjaajat perehdytetään kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämiseen.

Kouluilla asiaa käsitellään opettajainkokouksissa ja järjestetään myös tarpeenmukaisia koulutuksia.

Käytänteet kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan, käydään läpi ja arvioidaan vuosittain.

Suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpidollisista keinoista tiedottaminen

Koulu kertoo vanhempaintilaisuudessa lukuvuoden alussa järjestyssäännöistä ja kasvatustiedotus- ja kurinpidollisesta suunnitelmasta. Lisäksi koulu ohjaa huoltajat

tutustumaan koulun nettisivuihin, lukuvuosisuunnitelmaan ja muihin mahdollisiin tiedotteisiin. Lukuvuosisuunnitelma on näkyvissä huoltajille myös Wilmassa.

Suunnitelman seuraamisen sekä toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointi

Suunnitelman toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan huhti-toukokuussa koulun tasolla.

6 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

Yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta ja arvioinnista tiedottamisen muodot

Oppilaita ja huoltajia informoidaan arvioinnin käytänteistä Wilman kautta.

Wilmaan laaditaan yhteiset, pysyvät ja tarpeen mukaan päivitettävät tiedotteet arviointiin liittyen. Tiedotteissa avataan arviointikäytännöt oppilaille ja huoltajille.

Opettajat käyttävät Wilmaa sekä summatiivisen että formatiivisen arvioinnin työvälineenä.

Osa formatiivista arviointia ovat tuntimerkinnät, joita huoltajan ja yläkoulun oppilaan on hyvä seurata. Wilmassa annetaan summatiivisen arvioinnin osalta tietoa oppilaan arvioitavista suorituksista, esimerkiksi isojen projektitöiden ja esseiden arvosanoista sekä koearvosanoista.

Opettaja käy oppilaiden kanssa yhdessä läpi oppiaineiden tavoitteet ja arvioinnin kriteerit aina siinä vaiheessa, kun uusi oppimisjakso on alkamassa. Näin oppilaalla on tiedossa, mihin arviointi kohdistuu. Tavoitteiden läpikäynnissä huomioidaan oppilaan ikäkausi ja edellytykset.

Vuosiluokilla 1–3 ja 8 pidetään oppimiskeskustelu (entinen arviointikeskustelu), joka on formatiivista arviointia. Oppimiskeskustelussa painotetaan työskentelyn arviointia.

Kuudennen luokan aikana pidetään nivelvaihepalaveri, jossa keskustellaan yläkouluun siirtymiseen liittyvistä asioista. Ainakin vuosiluokilla 1 ja 7 pidetään vanhempainvartit, joilla vahvistetaan kodin ja koulun välistä yhteistyötä.

9. luokan alussa pidetään vanhempainilta, jossa käsitellään tulevan lukuvuoden tavoitteita yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa Vihdin opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen. Käyttäytymiselle asetetut tavoitteet perustuvat koulun toimintatapoihin ja kunnassa yhteisesti linjattuihin koulujen järjestyssääntöihin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutenaan, eikä siitä saatu arvosana tai sanallinen arvio vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät tuen tarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan, jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

Käyttäytymisen arviointiin osallistuvat kaikki oppilasta opettavat opettajat. Käyttäytymisen arvioinnin tavoitteena on hyvän käytöksen vahvistaminen.

Käyttäytymisen tavoitteet ja kriteerit vuosiluokilla 1–3

Vuosiluokilla 1–3 käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti asteikolla erinomaisesti - hyvin - kohtalaisesti - osittain. Käyttäytymisen tavoitteet on jaettu kolmeen osa-alueeseen.

TARKISTETAAN TAULUKOT

	Toisten ihmisten ja ympäristön huomioon ottaminen	Hyvien tapojen noudattaminen ja tilannetietoinen käyttäytyminen	Koulun yhteisten toimintatapojen ja sääntöjen noudattaminen
tavoitteet	Oppilas ei kiusaa ja on toisia kohtaan ystävällinen. Oppilas hyväksyy erilaisuutta. Oppilas tukee omalla toiminnallaan työrauhaa. Oppilas huolehtii oma-aloitteisesti ja vastuullisesti kouluympäristön viihtyvyydestä.	Oppilas käyttäytyy kohteliaasti ja avuliaasti. Oppilas toimii rehellisesti. Oppilaan kielenkäyttö on toisia kunnioittavaa. Oppilas käyttäytyy asiallisesti ja tilannetietoisesti kaikissa koulun tapahtumissa.	Oppilas noudattaa koulun järjestyssääntöjä. Oppilas sitoutuu sovittuihin toimintatapoihin. Oppilas toimii annettujen ohjeiden mukaisesti. Oppilas ottaa vastuuta yhteisten asioiden hoidosta. Oppilas on ajoissa oppitunneilla.

Todistuksen sanallinen arvio muodostetaan seuraavien kriteerien pohjalta:

Oppilas on saavuttanut tavoitteet	Kuvaus käyttäytymisestä
erinomaisesti	Oppilas hallitsee erinomaisesti käyttäytymisen tavoitteet. Oppilas toimii esimerkillisesti ja kannustaa omalla esimerkillään muitakin käyttäytymään ja työskentelemään hyvin.
hyvin	Oppilas hallitsee hyvin käyttäytymisen tavoitteet. Joissakin näistä oppilaan käyttäytyminen on vaatinut keskustelua ja ohjausta, mutta hän on kyennyt kehittämään toimintaansa arvioitavan jakson aikana.
kohtalaisesti	Oppilas hallitsee kohtalaisesti käyttäytymisen tavoitteet. Oppilaan käyttäytyminen on vaatinut usein keskustelua ja ohjausta, mutta hän on kyennyt jonkin verran kehittämään toimintaansa arvioitavan jakson aikana.
osittain	Oppilas hallitsee osittain käyttäytymisen tavoitteet. Oppilaan käyttäytyminen on jatkuvasti vaatinut keskustelua ja ohjausta, eikä hän ole juurikaan pystynyt kehittämään toimintaansa arvioitavan jakson aikana.

Käyttäytymisen tavoitteet ja kriteerit vuosiluokilla 4–9

Vuosiluokilla 4–9 käyttäytyminen arvioidaan arvosanoilla 4–10. Käyttäytymistä arvioitaessa otetaan huomioon oppilaan ikätaso. Kriteereitä tarkasteltaessa on huomioitava se, millaista toimintaa oppilaalta voi kohtuudella eri tilanteissa vaatia. Arvioinnissa otetaan huomioon myös se, että mikäli oppilaan käytös on joidenkin kriteerien osalta ansiokasta, voi se kompensoida pieniä puutteita toisten kriteerien osalta.

Käyttäytymisen tavoitteet on jaettu kolmeen osa-alueeseen.

	Toisten ihmisten ja ympäristön huomioon ottaminen	Hyvien tapojen noudattaminen ja tilannetietoinen käyttäytyminen	Koulun yhteisten toimintatapojen ja sääntöjen noudattaminen
9	Oppilas ylläpitää työrauhaa omalla esimerkillään. Oppilas edistää omalla käytöksellään luokan hyvää ilmapiiriä. Oppilas suhtautuu aikuisiin ja muihin oppilaisiin kohteliaasti ja kunnioittavasti. Oppilas auttaa ja kannustaa toisia ihmisiä. Oppilaalla on monipuoliset vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot. Oppilas ei kiusaa toisia ja osoittaa toiminnallaan, ettei hyväksy kiusaamista. Oppilas hyväksyy erilaisuutta. Oppilas huolehtii vastuullisesti kouluympäristöstä ja opiskeluvälineistä.	Oppilas toimii rehellisesti. Oppilas osaa käyttää harkintakykyä erilaisissa kouluarjen tilanteissa. Oppilaan kielenkäyttö on asiallista. Oppilas säätelee omaa käyttäytymistään ja toimii vastuullisesti.	Oppilas noudattaa koulun järjestyssääntöjä. Oppilas toimii annettujen ohjeiden mukaisesti. Oppilas on ajoissa oppitunneilla. Oppilas käy koulua säännöllisesti.
8	Oppilas ylläpitää työrauhaa omalla esimerkillään. Oppilas edistää omalla käytöksellään luokan hyvää ilmapiiriä.	Oppilas toimii rehellisesti. Oppilas osaa käyttää harkintakykyä erilaisissa kouluarjen tilanteissa.	Oppilas noudattaa koulun järjestyssääntöjä. Oppilas toimii annettujen ohjeiden mukaan.

	Oppilas suhtautuu aikuisiin ja muihin oppilaisiin kohteliaasti. Oppilas auttaa toisia. Oppilaalla on sujuvat vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot. Oppilas ei kiusaa toisia. Oppilas hyväksyy erilaisuutta. Oppilas huolehtii kouluympäristöstä ja opiskeluvälineistä.	Oppilaan kielenkäyttö on pääsääntöisesti asiallista. Oppilas osaa pääsääntöisesti säädellä omaa käyttäytymistään.	Oppilas on pääsääntöisesti ajoissa oppitunneilla. Oppilas käy koulua säännöllisesti.
7	Oppilas häiritsee ajoittain opetusta ja työrauhaa, mutta pyrkii asiasta huomautettaessa muuttamaan toimintaansa. Oppilas ei aina omalla käytöksellään edistä luokan hyvää ilmapiiriä, mutta ei myöskään tarkoituksella vaikuta ilmapiiriin negatiivisesti. Oppilaan suhtautuminen aikuisiin ja toisiin oppilaisiin vaihtelee, eikä ole aina kohteliasta ja kunnioittavaa. Oppilas kuitenkin pyrkii asiasta huomautettaessa muuttamaan toimintaansa. Oppilaalla saattaa toisinaan olla haasteita vuorovaikutus- ja yhteistyötilanteissa. Oppilas on saattanut olla mukana joissain yksittäisissä kiusaamistilanteissa. Oppilaan toiminnasta käy toisinaan ilmi, että hänen on vaikeaa hyväksyä erilaisuutta. Oppilas ei kaikissa tilanteissa kanna vastuutaan kouluympäristöstä ja opiskeluvälineistä.	Oppilas pyrkii rehellisyyteen, mutta ei toimi kaikissa tilanteissa rehellisesti. Oppilaalla on toisinaan haasteita toimia harkiten erilaisissa kouluarjen tilanteissa. Oppilaan kielenkäyttö ei aina ole asiallista, mutta oppilas pyrkii asiasta huomautettaessa muuttamaan toimintaansa. Oppilaalla on toisinaan haasteita säädellä omaa käyttäytymistään.	Oppilas noudattaa pääsääntöisesti koulun järjestyssääntöjä. Oppilas noudattaa yleensä annettuja ohjeita. Oppilas on yleensä ajoissa oppitunneilla, mutta hänellä saattaa olla jonkin verran myöhästymisiä. Oppilas käy koulua säännöllisesti, mutta hänellä saattaa olla jonkin verran luvattomia poissaoloja koulusta.
5	Oppilas häiritsee toistuvasti opetusta ja työrauhaa. Oppilas vaikuttaa omalla käytöksellään negatiivisesti luokan ilmapiiriin. Oppilaan suhtautuminen aikuisiin ja toisiin oppilaisiin on toistuvasti epäkohteliasta ja -kunnioittavaa.	Oppilas toimii useassa tilanteessa epärehellisesti. Oppilas häiritsee käyttäytymisellään erilaisia kouluarjen tilanteita. Oppilaan kielenkäyttö on toistuvasti epäasiallista.	Oppilas rikkoo tietoisesti koulun järjestyssääntöjä ja muita ohjeita. Oppilas myöhästelee usein oppitunneilta. Oppilaalla on säännöllisesti luvattomia poissaoloja koulusta.

	Oppilaalla on toistuvasti ongelmia vuorovaikutus- ja yhteistyötilanteissa. Oppilas on saattanut olla mukana kiusaamistilanteissa. Oppilaan toiminnasta käy ilmi, että hän ei hyväksy erilaisuutta. Oppilas ei kannu vastuuta kouluympäristöstä eikä opiskeluvälineistä.	Oppilaalla on haasteita säädellä omaa käyttäytymistään.	
4	Oppilas on omalla toiminnallaan vaaraksi itselleen ja muille.	Oppilas on useassa tilanteessa jatkuvasti epärehellinen. Oppilas tarkoituksella häiritsee käyttäytymisellään erilaisia kouluarjen tilanteita. Oppilaan kielenkäyttö on epäasiallista. Oppilaalla on merkittäviä haasteita säädellä omaa käyttäytymistään.	Oppilas rikkoo tietoisesti ja jatkuvasti koulun järjestyssääntöjä ja muita ohjeita. Oppilas myöhästelee jatkuvasti oppitunneilta. Oppilaalla on paljon luvattomia poissaoloja koulusta.

Käytösarvosanojen 10 ja 6 kriteerejä ei ole erikseen määritelty. Arvosanaa 10 harkittaessa tarkastellaan kiitettävän (9) käytöksen kriteerejä. Arvosanan 10 voi saavuttaa oppilas, jonka käytös on kiitettävän käytöksen kriteerien mukaista ja lisäksi monen tavoitteen osalta esimerkillistä. Arvosanaa 6 harkittaessa tarkastellaan sekä tyydyttävän (7) että välttävän (5) käytöksen tavoitteita. Arvosanan 6 voi saavuttaa oppilas, jonka käytös on joidenkin tavoitteiden osalta selvästi tyydyttävän arvosanan tavoitteiden mukaista, mutta joidenkin kriteerien osalta täyttää arvosanan 5 kriteerit. Arvosanoille 4 ja 5 annetaan kirjalliset perustelut.

Opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt

Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, mikäli hän on saavuttanut vuosiluokan oppimäärään kuuluvissa oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan arvosanan tai sanallisen arvion. Oppilas voi siirtyä seuraavalle vuosiluokalle hylätyistä arvosanoista huolimatta, mikäli oppilasta opettavat opettajat ja rehtori yhdessä arvioivat, että oppilas kykenee suorittamaan seuraavan vuosiluokan opinnot hyväksytysti.

Jos oppilaan suoritus on tukitoimista huolimatta hylätty yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppiaineessa, oppilas voidaan jättää vuosiluokalle. Kuitenkin ennen luokalle jättämistä oppilaalle tulee varata mahdollisuus osoittaa, että hän on saavuttanut hyväksyttävät tiedot ja taidot.

Osaaminen osoitetaan erillisessä näytössä joko lukuvuoden koulutyön aikana tai koulutyön päätyttyä kesäkuun kahden ensimmäisen viikon aikana. Järjestelyistä vastaa oppilaan koulu. Jotta oppilaalla on paras mahdollisuus osoittaa osaamistaan, erillinen näyttö voi oppiaineesta riippuen sisältää kirjallisia tehtäviä, suullisia tehtäviä ja/tai muita oppiaineelle ominaisia suoritustapoja.

Oppilas arvioidaan hyväksytysti lukuvuositolistuksessa, jos näyttö järjestetään ennen lukuvuoden päättymistä ja oppilas suoriutuu hyväksytysti. Jos näyttö järjestetään lukuvuoden päätyttyä, oppilaalle voidaan antaa ehdollinen päätös luokalle jättämisestä lukuvuositolistukseen. Päätöksessä määritellään, mitkä vuosiluokan osa-alueet edellyttävät hyväksyttyä suoritusta, jotta oppilas voidaan siirtää seuraavalle vuosiluokalle. Mikäli oppilas suoriutuu hyväksytysti lukuvuoden päättymisen jälkeen järjestetystä näytöstä, hyväksytty suoritus merkitään liitteenä lukuvuositolistukseen.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, luokanopettaja tai aineenopettaja ilmoittaa siitä oppilaalle ja hänen huoltajalleen hyvissä ajoin ennen lukuvuoden päättymistä. Tiedottaminen tulee tehdä sellaisena ajankohtana, että oppilaalla on vielä mahdollisuus parantaa suorituksiaan ennen lukuvuosiarviointia välttääkseen hylätyn arvosanan. Luokanopettaja tai aineenopettaja tiedottaa myös rehtorille hyvissä ajoin, että on olemassa riski, että oppilaan suoritus jossakin oppiaineessa tai oppiaineissa hylätään.

Oppilas voidaan myös jättää vuosiluokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä. Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.

Lukuvuositolistukseen merkitään tieto siitä, että oppilas siirretään seuraavalle vuosiluokalle tai että hänet jätetään luokalleen. Todistus on päätös seuraavalle vuosiluokalle siirtämisestä tai luokalle jättämisestä.

Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Tavoitekokonaisuuksittain eteneminen arvioidaan yleisten arviointiperiaatteiden mukaisesti. Tavoitekokonaisuuksittain opiskelusta määrätään luvussa 5.4.3.

Sanallisen arvion ja numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa

Vihdin kunnassa oppiaineista annetaan sanallinen arviointi vuosiluokkien 1–3 lukuvuositodistuksissa. Todistuksesta tulee ilmetä, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty. Arviointia voidaan täydentää kirjallisella palautteella, joka annetaan erillisellä liitteellä.

Vuosiluokkien 4–8 väli- ja lukuvuositodistuksissa annetaan kaikissa oppiaineissa numeroarvosanat. Yhdeksännen luokan välitodistuksessa ja päättötodistuksessa annetaan numeroarvosanat.

S2-oppilaiden arviointi voi olla sanallista yhdeksännen luokan päättöarviointia lukuun ottamatta. Valmistavassa opetuksessa olevat oppilaat saavat sanallisen arvioinnin. Arviointia voidaan täydentää kirjallisella palautteella, joka annetaan erillisellä liitteellä.

Käyttäytyminen arvioidaan vuosiluokilla 1–3 sanallisesti erillisellä liitteellä ja luokilla 4–8 numeroarvosanalla. Luokilla 4–8 arviointia voidaan täydentää sanallisesti erillisellä liitteellä. Tieto erillisestä liitteestä merkitään todistuksen lisätietoihin.

Kaikille yhdeksäsluokkalaisille annetaan välitodistuksen yhteydessä erillisellä liitteellä numeroarvosana käyttäytymisestä. Päättöarvioinnin yhteydessä arvosana annetaan liitteellä pyydettäessä. Yhdeksännen luokan väli- tai päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa todistukseen.

Käyttäytymisen arvosanoille 4 ja 5 annetaan sanallinen perustelu vuosiluokilla 4–9.

Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa

Kahden vuosiviikkotunnin valinnaisaineet arvioidaan päättöarvioinnissa numeroarvosanoilla. Mikäli oppilaan huoltaja pyytää, B2- tai A2- kielen arvioinnissa voi pyytää numeroarvosanan sijaan suoritusmerkintää.

Välitodistukset, mikäli opetuksen järjestäjä niitä päättää antaa

Vihdin kunnassa oppilaille annetaan välitodistukset 4. vuosiluokasta alkaen. Arviointi annetaan välitodistuksissa numeroarvosanoilla. Rajatussa oppimäärässä ja S2-oppilailla arviointi voi olla myös sanallista. Mikäli rajatun oppimäärän arvioinnissa käytetään numeroarvosanaa, on se *5 alkaen 1.8.2025. Tätä ennen arvioidut yksilöllistämisperiaatteen mukaiset arvosanat säilyvät ennallaan.

Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset Vihdissä

Erityisen tutkinnon suoritusmahdollisuus ja siitä annettavat todistukset koskevat Vihdissä kotiopetuksessa olevia oppivelvollisia ja perusopetuksen valmistavan opetuksen oppilaita.

Kotiopetuksessa olevien lasten ja nuorten oppivelvollisuuden edistymisestä vastaavat heidän huoltajansa. Kotiopetuksessa oleva oppivelvollinen voi suorittaa erityisessä tutkinnossa perusopetuksen oppiaineiden oppimääriä, perusopetuksen oppimäärän osittain ja/tai koko perusopetuksen oppimäärän ja saada suorituksesta todistus.

Suorittamismahdollisuuksista sovitaan suoraan sen koulun kanssa, jossa kotiopetuksessa olevan oppivelvollisen edistymistä valvotaan.

Perusopetuksen valmistavan opetuksen oppilaat voivat suorittaa perusopetuksen valmistavan opetuksen aikana perusopetuksen oppiaineen oppimääriä ja saada todistuksen perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Tutkinnon suorittamisen yksityiskohdista sovitaan suoraan sen koulun kanssa, jossa oppilas on kirjoilla.

Lisänäyttöjen antaminen päättöarvosanaa varten

Arviointi on perusopetuksessa luonteeltaan monipuolista. Oppilaalla on opintojen aikana mahdollisuus kehittää ja osoittaa osaamistaan monin tavoin. Oppilas voi kuitenkin antaa lisänäyttöä osaamisestaan ennen päättöarvosanan antamista tietyin reunaehdoin.

Lisänäyttöä on mahdollista antaa ennen päättötodistuksen antamista. Lisänäytön antamisen ajankohta ja laajuus sovitaan hyvissä ajoin arvioivan opettajan kanssa.

Jotta oppilas voi antaa lisänäyttöä, oppilaalla tulee olla arvosanan korottamisen suhteen realistiset tavoitteet. Lisänäytön antamista pohdittaessa opettaja käy oppilaan kanssa keskustelua siitä, mitä arvosanan korottaminen vaatii ja millaiseen työmäärään oppilas on valmis sitoutumaan. Lisänäytön antamista puoltavana seikkana voi olla esimerkiksi oppilaan haastava elämäntilanne, joka on vaikuttanut oppiaineessa suoriutumiseen.

Lisänäyttö kohdistuu useampiin keskeisiin tavoitteisiin. Koska tarkoitus on antaa näyttöä useiden tavoitteiden hallinnasta, lisänäyttö on selvästi esimerkiksi yksittäistä koetta tai esseetä laajempi työ tai useita töitä. Lisänäyttö tai lisänäytöt annetaan koulussa erikseen arvioivan opettajan kanssa sovittuna ajankohtana.

Koulu ei voi muuttaa tai korjata jälkikäteen jo saatuun päättötodistukseen kirjattuja arvosanoja lisänäyttöjen perusteella. Oppilaan on hankittava uusi, erillinen todistus mahdollisesta parantuneesta osaamisesta. Uuden todistuksen voi saada joko osoittamalla osaamisensa erityisessä tutkinnossa tai aikuisten perusopetuksessa.

7. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

(kohdasta 7.9 alkaa paikallisesti päätettävät asiat)

Perusopetuksen tehtävänä on tarjota kaikille oppilaille yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvään kasvuun ja oppimiseen. Suunnitelmallisesti toteutetut oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt antavat kestävä pohjan sekä oppimiselle että oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämiselle. Kaikessa koulun toiminnassa tulee huomioida saavutettavuus ja esteettömyys. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia saada onnistumisen kokemuksia oppimisessaan ja ryhmän jäsenenä toimimisessaan sekä tukea myönteisen käsityksen luomiseen itsestään, oppimisestaan ja yhteisön jäsenenä toimimisesta. Koulun tehtävänä on huolehtia riittävästä ja tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä oppilaan huoltajan kanssa. Myös huoltajalla on aktiivinen rooli oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemisessa. Jäljempänä tekstissä huoltajalla tarkoitetaan myös muuta oppilaan laillista edustajaa.

Oppimisen ja koulunkäynnin järjestäminen pohjautuu suunnitelmallisesti toteutettaviin oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin. Niiden tarkoituksena on turvata kaikille oppilaille mahdollisuus suorittaa perusopetuksen oppimäärä. Kaikkia oppilaita koskevana ryhmäkohtaisina tukimuotoina tarjotaan yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta ja erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä. Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaalle riittämättömiä, tarjotaan oppilaskohtaisia tukitoimia.

Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet.

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarvetta arvioidaan, ne suunnitellaan ja perusopetuslain mukaiset päätökset tehdään mahdollisimman pian, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaan tukemiseksi riittämättömiä. Mikäli oppilaalle tarjotut tukimuodot ja -toimet eivät riitä perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen, on viimesijaisena keinona mahdollista poiketa perusopetuksen oppiaineen tai -aineiden tavoitteista.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. On huolehdittava siitä, että oppilas kokee, että hänen oppimisensa ja koulunkäynnin tuen tarpeensa tunnistetaan ja huomioidaan ja hän saa tarvitsemaansa tukea. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Tuen järjestämisessä oleellista on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen. Oppimisen tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, suunnitelmallista ja tarvittaessa tuen tarpeen mukaan muuttuvaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä oppilaskohtaiset tukitoimet edellyttävät suunnitelmallista johtamista ja johtajuutta. Opetuksen järjestäjä ja rehtori vastaavat siitä, että tukitoimet, niiden resursointi, rakenteelliset ratkaisut, vastuut ja järjestelyt on tarkoituksenmukaisesti kirjattu paikalliseen

opetussuunnitelmaan ja opetussuunnitelman mukaiseen lukuvuosisuunnitelmaan ja että tukitoimia toteutetaan suunnitelmallisesti. Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti. Jokaisen työntekijän vastuulla on johtaa omaa toimintaansa yhdessä sovittujen toimintaperiaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti.

7.1 Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin. Opetuksen järjestäjän varmistamat oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt antavat perustan tuen tarkoituksenmukaiselle toteuttamiselle osana kaikkea esi- ja perusopetuksen toimintaa. Ensisijaisesti tarjotaan ryhmäkohtaisia tukimuotoja, kuten yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta sekä erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä. Tuki annetaan oppilaalle inklusiivisten periaatteiden mukaisesti ensisijaisesti omassa opetusryhmässä.

Oppilaalla on oikeus myös oppilaskohtaisiin tukitoimiin, jos osallistuminen säännöllisesti tarjottuihin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ei riitä tukemaan häntä opinnoissaan, tai jos hänellä on edelleen vaikeuksia osallistua opetukseen. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla. Oppilaan tuen toteuttaminen suunnitellaan niin, että ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikutus koulupäivän pituuteen on perusopetuslain ja -asetuksen mukainen, eikä aiheuta oppilaalle tarpeetonta kuormitusta.

Opetuksen järjestäjä tekee suunnitelmaan perustuvan hallintopäätöksen oppilaalle tarjottavasta oppilaskohtaisesta tuesta. Tuen toteutumista seurataan ja arvioidaan, ja tuen tarpeen muuttuessa tehdään uusi hallintopäätös.

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tai oppilaskohtaisilla tukitoimilla ei voi poiketa perusopetuksen oppimäärästä eikä paikallisen opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Oppilaalla on aina oikeus saada opetusta sen mukaan, mitä vuosiviikkotuntien määrästä säädetään.

Jos perusopetuksen oppimäärästä tai sisällöistä on tarpeen poiketa tietyn oppiaineen osalta oppilaan heikon suoriutumisen vuoksi, se on mahdollista ainoastaan silloin, kun oppilas on jo saanut muiden tukimuotojen ja -toimien lisäksi kyseisessä oppiaineessa oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa.

Oppilaan oppimäärän rajaaminen tulee kysymykseen vasta silloin, kun oppilas ei tukitoimista huolimatta saavuta välttävää arvosanaa (5). Oppimäärän rajaamisen tarpeesta tehdään luotettava arviointi opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Arviointiin tulee sisältyä dokumentaatio siitä, millä tavalla perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöistä poikkeamisen tarve on todettu. Arvioinnin tukena voidaan käyttää eri asiantuntijoiden lausuntoja. Asiasta tehdään tukea koskeva hallintopäätös, joka on perusteltava.

Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Perusopetuslain lisäksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain tarkoituksena on edistää oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyvien ongelmien syntymistä. Opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen sekä hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä ylläpitävää toimintaa kouluyhteisössä. Ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä toteutettava ja koko kouluyhteisöä tukeva yhteisöllinen opiskeluhuolto on keskeinen koulunkäynnin ja osallistumisen tukemisen muoto, jolla vaikutetaan koko yhteisön toimintakulttuuriin. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi opiskeluhuoltopalvelut ja monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto tukevat oppilaiden yksilöllisiä oppimisen, hyvinvoinnin ja terveyden tarpeita sekä sosiaalisten ja psyykkisten valmiuksien kehittymistä. Mikäli koulun työntekijä arvioi oppilaan tarvitsevan muuta kuin perusopetuslain mukaista oppimisen ja koulunkäynnin tukea, tulee hänen toimia sen mukaan, mitä säädetään velvollisuudesta opiskeluhuoltopalveluihin ohjaamisesta oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa.

Opiskeluhuollosta määrätään tarkemmin luvussa 8.

7.2 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt koskevat kaikkea perusopetuksen toimintaa. Ne ovat keskeinen osa koulun toimintakulttuuria, joka antaa edellytykset kaikkien oppilaiden osallisuuteen, oppimiseen ja koulunkäynnin tukeen. Koulun toiminnassa ja opetusjärjestelyissä huomioidaan saavutettavuus ja esteettömyys. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt luovat pohjan laadukkaalle perusopetukselle, ryhmäkohtaisille tukimuodoille ja oppilaskohtaisille tukitoimille. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt resursoidaan, suunnitellaan, toteutetaan ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan osana koulun toimintaa.

Opettajien keskinäinen yhteistyö, opettajien yhteistyö moniammatillisten ja monialaisten toimijoiden kanssa sekä yhteistyön mahdollistavat rakenteelliset ratkaisut ovat tärkeitä oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Yhteiseen suunnitteluun ja toteutukseen tulee varata riittävästi aikaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä tarkoitetaan

- oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetuksen järjestämistä ja opetuksen eriyttämistä
- eri oppiaineiden ja tiedonalojen kieltä avaavaa kielitietoista opetusta
- opetusryhmien muodostamista siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa

- pedagogisia ratkaisuja, joilla tukea tarvitsevien oppilaiden lisäksi huomioidaan myös oppilaat, jotka etenevät opinnoissaan tavoitekokonaisuuksittain
- opettajan kykyä huomioida riittävästi opetusryhmän tarpeet ja vahvuudet
- oppilaiden kanssa työskentelevien koulunkäynninohjaajien ja muun henkilöstön hyödyntämistä oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt edellyttävät perusopetuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista, arviointia ja kehittämistä.

7.3 Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tarkoitetaan kaikkia oppilaita koskevia ryhmäkohtaisia järjestelyjä. Näitä ovat opettajan antama yleinen tukiopetus, opettajan antama opetuskielen tukiopetus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. Opetuksen järjestäjän tulee varata ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamiseen lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvassa suunnitelmassa yhteensä vähintään 0,122 opetustuntia viikossa koulun oppilasta kohden.

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja tarjotaan suunnitelmallisesti koko lukuvuoden ajan osana koulun perustoimintaa oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisänä.

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja voidaan tarjota erilaisin tarkoituksenmukaisin ryhmittelyin esimerkiksi samanaikais- ja yhteisopetuksena. Ryhmäkohtaiset tukimuodot mahdollistavat myös vertaisoppimisen.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisessa opettajien tulee tehdä suunnitelmallista yhteistyötä. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja suunniteltaessa ja toteuttaessa voidaan hyödyntää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat ensisijaisia tukimuotoja ja kaikkien oppilaiden oikeus, eikä niistä tehdä oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaa suunnitelmaa tai tukea koskevaa päätöstä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot toteutetaan ensisijaisesti joustavasti ryhmämuotoisesti. Ryhmän kokoa ei ole rajattu.

Opettajan antama yleinen tukiopetus

Yleinen tukiopetus vahvistaa opetuksen ja kasvatuksen tavoitteiden saavuttamista perusopetuksessa. Yleinen tukiopetus on opittaviin asioihin tutustumista etukäteen tai opitun vahvistamista ja kertaamista. Yleisellä tukiopetuksella pyritään ehkäisemään vaikeuksia ennakolta ja varmistamaan opittavien asioiden ymmärtäminen sekä opintojen eteneminen. Sillä voidaan vastata myös oppilaan poissaoloista johtuviin lyhytaikaisiin tuen tarpeisiin.

Yleisen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö

Yleisen tukiopetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta saavuttamaan oppimisen tavoitteet sekä edistymään opinnoissaan. Osana yleistä tukiopetusta oppilaalle opetetaan oppimaan oppimisen taitoja, oppimisstrategioita ja opiskelutapoja, jotka tukevat hänen oppimistaan.

Yleinen tukiopetus voi kohdistua kaikkiin oppiaineisiin ja sillä voidaan tukea myös laaja-alaisen osaamisen tavoitteita.

Yleisen tukiopetuksen järjestäminen

Yleistä tukiopetusta voidaan antaa oppituntien yhteydessä, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena. Yleistä tukiopetusta annetaan oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Yleistä tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Yleistä tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Samanaikais- ja yhteisopetusta voidaan käyttää yleisen tukiopetuksen toteuttamisessa. Opettajien yhteistyö yleisen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

Opettajan antama opetuskielen tukiopetus

Opetuskielen tukiopetus kohdistuu ensisijaisesti opetuskielen taidon ja eri tiedonalojen tekstitaitojen vahvistamiseen. Sitä annetaan oppilaille, joilla ei ole riittävää opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi. Opetuskielen tukiopetus on kielitietoista opetusta, joka tukee oppilaita eri oppiaineiden tekstien lukemisessa, niiden ymmärtämisessä ja tulkitsemisessä sekä omassa tuottamisessa. Opetus kohdistuu oppiaineen kieleen ja sisältöön samaan aikaan.

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteena on oppilaiden opetuskielen taidon vahvistaminen, mikä tukee oppilaiden osallistumista opetukseen ja opinnoissa etenemistä. Opetuskielen tukiopetuksessa keskitytään kullekin oppiaineelle ominaisten tekstien yhteiseen tarkasteluun, tekstien tyypillisten piirteiden löytämiseen ja opiskelun edellyttämien tekstien ohjattuun tuottamiseen sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistamiseen.

Opetuskielen tukiopetuksen järjestäminen

Opetuskielen tukiopetus järjestetään pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti siten, että mahdollisimman moni oppilas voi hyötyä siitä. Sitä voidaan antaa oppilaiden työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana samanaikais- ja yhteisopetuksena tai pienemmässä ryhmässä, jolloin opetuskielen tukiopetusta tarvitsevat oppilaat voivat olla eri tilassa toisen opettajan kanssa. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Opetuskielen tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Opetuskielen tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Opettajien yhteistyö

opetuskielen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä järjestetään siten, että se tukee ja täydentää muuta opetusta ja mahdollistaa oppilaiden tarpeiden huomioimisen osana opetusryhmän opetusta. Se on ensisijaisesti ryhmäkohtainen tukimuoto, ja sitä ei kohdenneta yksittäisen oppilaan vaan tietyn oppilasryhmän tai koko opetusryhmän oppimisen tuen tarpeiden mukaisesti. Erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä voi liittyä myös erityisopettajan konsultaatiota, joka kohdentuu kyseisen luokan tai ryhmän kanssa toimiville opettajille ja muulle henkilöstölle.

Erityisopettajan antaman opetuksen järjestäminen muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä voidaan järjestää samanaikais- ja yhteisopetuksena yhdessä opetusryhmää opettavan opettajan kanssa niin, että erityisopettaja työskentelee samassa luokkatilassa tai siirtyy pienemmän ryhmän kanssa toiseen tilaan. Opettajat jakavat opetustehtävät keskenään ja suunnittelevat opetuksen yhdessä, jolloin erityisopettaja voi tukea oppilaita muun opetuksen yhteydessä. Oppilasta opettavat opettajat arvioivat yhdessä oppilaan työskentelyä, oppimista, osaamista ja käyttäytymistä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot järjestetään ja niitä muutetaan tarvittaessa oppilaiden tuen tarpeiden mukaisesti.

7.4 Oppilaskohtaiset tukitoimet

Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan hänen oppimistaan tai koulunkäyntiään ja hän tarvitsee säännöllisiä tukitoimia. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja perusopetuslain 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla.

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi käynnistyy, kun oppilasta opettavat opettajat toteavat, että ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilas ja hänen huoltajansa voivat myös tuoda esiin havaintonsa ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävydestä.

Myös silloin, jos oppilaskohtaisten tukitoimien tarve on niin ilmeinen, että oppilasta ei perusopetuksen alkaessa voida riittävästi tukea ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla, voidaan oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi aloittaa poikkeuksellisesti jo ennen perusopetuksen alkamista. Oppilaskohtaisista tukitoimista tehdään tuen tarpeen arviointiin perustuva suunnitelma sekä hallintopäätös.

Oppilaskohtaiset tukitoimet perustuvat oppilaan yksilöllisiin tarpeisiin ja niitä annetaan säännöllisesti ja pitkäkestoisesti. Oppilaskohtaiset tukitoimet järjestetään oppilaan etu huomioon ottaen ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa. Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttaminen edellyttää opettajien välistä yhteistyötä sekä tarvittaessa konsultaatiota esimerkiksi erityisopettajan ja muun henkilöstön kanssa.

Perusopetuslain mukaiset oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot ja oppilaskohtaiset tukitoimet kohdentuvat oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseen, eivätkä korvaa sosiaali- ja terveystalvveluja.

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa tulee selvittää ja kuvata oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve, opintojen etenemisen tilanne, käytössä olleet ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä ne tukitoimet, jotka parhaiten tukevat oppilaan edun mukaisesti hänen oppimistaan. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute tai puutteellinen opiskeluteknikka eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppilaskohtaiselle tuen tarpeelle. Myös käyttäytymisellä reagoivien oppilaiden tukemiseksi käytetään ensisijaisesti ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Oppilasta voidaan tukea myös oppilaskohtaisilla tukitoimilla, jos se on oppilaan edun mukaista. Osana arviointia selvitetään myös tarve oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Tuen tarpeen arvioinnin tekevät oppilaan opettajat. Jos oppilaan tuen tarpeen arviointi vaatii monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa opettajien lisäksi opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat. Oppilaan omat näkökulmat ja ajatukset tulee selvittää ja ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Oppilaan huoltajalle edustajalle on annettava mahdollisuus osallistua tuen tarpeen arviointiin.

Moniammatillinen ja -alainen yhteistyö voi tukea oppilaskohtaisten tukitoimien arvioimista, mutta se ei ole edellytys hallintopäätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, ellei oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä. Oppilaskohtaisten tukitoimien arviointiin perustuva tukea koskeva hallintopäätös ei voi perustua pelkkään lääketieteelliseen arvioon, eivätkä opetuksen järjestäminen, opetus tai oppilaskohtaiset tukitoimet korvaa sellaisia palveluja, joista järjestämisvastuussa on joku muu kuin opetuksen järjestäjä.

Tuen tarpeen arvioinnissa on tilanteen vaatiessa mahdollista hyödyntää myös muuta kuin oman koulun erityisopettajan konsultaatiota. Esimerkiksi opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, jolloin on suositeltavaa hyödyntää laajemmin monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta. Arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi myös niiden opetuksen järjestäjien konsultaatiota, joiden osalta opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt velvollisuudesta huolehtia opetukseen liittyvistä kehittämis-

ohjaus- ja tukipalveluista sekä perusopetuslain mukaista sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelua.

Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin pohjalta on laadittava oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa tai kanssa. Suunnitelman laatiminen on kuitenkin mahdollista myös niissä tilanteissa, joissa yhteistyölle on esimerkiksi huoltajasta johtuva este.

Suunnitelmasta on käytävä ilmi

- perustelut sekä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset tukitoimien tarpeesta
- tuen tarpeen arviointiin perustuvien tukitoimien toteuttaminen ja seuranta
- oppimista tukevat pedagogiset ratkaisut
- opinnoissa eteneminen
- mahdollinen tarve perusopetuslain 20 h §:ssä tarkoitettusta oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle ja oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi
- mahdollinen perusopetuslain 20 i §:n mukainen tarve opetuksen järjestämiseksi oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite
- toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan oppilaskohtaiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi kullekin toiminta-alueelle.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyyttä on arvioitava aina, kun oppilaan tarpeet sitä edellyttävät, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa tai useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät. Suunnitelma on salassa pidettävä asiakirja.

Tukea koskeva päätös

Opetuksen järjestäjän on tehtävä tukea koskeva hallintopäätös oppilaalle annettavista oppilaskohtaisista tukitoimista. Päätöksestä tulee käydä ilmi oppilaskohtaiset tukitoimet oppilaan tarpeen mukaisesti

- erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
- erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä
- erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa
- tulkitsemispalvelut
- avustajapalvelut

- apuvälineet

Lisäksi tukea koskeva päätös on tehtävä perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Perusopetuksen järjestämisestä oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella tehdään päätös perusopetuslain 20i §:n perusteella. Hallintopäätös on tehtävä kaikissa edellä mainituissa tilanteissa oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin ja sen perusteella laaditun tuen toteuttamista koskeva suunnitelman mukaisesti ilman aiheetonta viivytystä. Ennen päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja hänen huoltajaansa.

Opetuksen järjestäjä voi tehdä myönteisen tai kielteisen päätöksen arviointiin perustuvan suunnitelman pohjalta. Mikäli päätös tarkoittaa oppilaan koulupaikan vaihtumista, siitä tehdään erillinen hallintopäätös. Tukea koskeva päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Jos kunta ei järjestä oppilaskohtaisia tukitoimia tai perusopetusta oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella niistä tukea koskevan päätöksen tekee oppilaan asuinkunta.

Tukea koskevaan päätökseen ei kirjata kuvauksia tukitoimista tai niiden toteuttamisesta, jotka on kuvattu oppilaskohtaisessa tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa. Mikäli oppilaan tilanne ja tuen tarve muuttuvat oleellisesti, on tehtävä uusi tukea koskeva päätös. Oppilaan huoltajaa on kuultava tukea koskevaa päätöstä tehtäessä.

Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan oppiminen, osaaminen, työskentely ja käyttäytyminen arvioidaan arviointia koskevien yleisten periaatteiden mukaisesti, ellei oppilaalle ole tehty hallintopäätöstä perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöstä poikkeamisesta, tai jos oppilaalle on tehty hallintopäätös toiminta-alueittain järjestettävästä opetuksesta.

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä

Säännöllisellä erityisopettajan antamalla opetuksella osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoitetaan erityisopettajan kelpoisuuden omaavan opettajan antamaa opetusta. Sitä voidaan toteuttaa oppilaan omassa opetusryhmässä muun opetuksen yhteydessä tai siitä erillään. Säännöllisyydellä tarkoitetaan pitkäkestoista, esimerkiksi lukukauden tai -vuoden pituista jaksoa.

Opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan yksilölliset tarpeet. Erityisopettajan antamaa opetusta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä voidaan toteuttaa myös pienryhmässä oppilaan omasta opetusryhmästä erillään. Tällöin pienryhmällä tarkoitetaan ryhmää, jonka koko on paikallisesti opetuksen järjestäjän päätettävissä. Tarvittaessa erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä voidaan antaa myös yhdelle oppilaalle.

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoittaa, että esimerkiksi yhden oppiaineen opetustunneista alle puolet on erityisopettajan antamaa opetusta joko muun opetuksen yhteydessä tai pienryhmässä. Tukea koskeva arvio,

suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisopettajan antamasta opetuksesta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä oppilaskohtaisena tukitoimena.

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä

Oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus yhdessä tai useammassa oppiaineessa tarkoittaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta enemmän kuin puolet tai kokonaan pienryhmässä. Tällöin oppilaan katsotaan oppimisvalmiuksistaan tai oppimisen edellytyksistään johtuen hyötyvän erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta pienryhmässä yhden tai useamman oppiaineen opetuksessa. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta yhden tai useamman oppiaineen opetuksesta enemmän kuin puolet tai kokonaan pienryhmässä oppilaskohtaisena tukitoimena.

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Yhden opettajan opettama opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa oppilaskohtaisena tukitoimena. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa

Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaan opetuksen järjestäminen erityisluokassa tarkoittaa sitä, että oppilas saa erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa. Osa opetuksesta voidaan toteuttaa inklusiivisten periaatteiden mukaisesti yhteistyössä niin, että oppilaan osallistuminen muiden opetusryhmien opetukseen on mahdollista. Yhden opettajan opettamat opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta erityisluokassa.

Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Erityisluokanopettajan opetusryhmässä erityisluokassa saa olla enintään kymmenen oppilasta, mutta enimmäiskoko voidaan ylittää tilapäisesti.

Tulkitsemispalvelut

Tulkitsemispalveluilla tarkoitetaan viittomakielellä tai muilla kommunikaatiomenetelmillä oppilaille annettavia tulkitsemispalveluita. Oikeus tulkitsemispalveluun on oppilailla, joilla on kuulovamma, näkövamma tai puhevamma, ja jotka tarvitsevat palvelua perusopetukseen osallistumiseksi. Tulkitsemispalvelut järjestetään oppilaan tarpeiden mukaan.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista tulkitsemispalveluista. Tulkitsemispalvelut ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena eivät ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tulkitsemispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

Oppilaskohtaiset avustajapalvelut

Oppilaskohtaisilla avustajapalveluilla tarkoitetaan opetukseen osallistumisen edellyttämiä avustajapalveluita tilanteissa, joissa muut osana koulun perustoimintaa järjestettävät oppimista tukevat opetusjärjestelyt ja mahdollinen ryhmäkohtainen koulunkäynninohjaaja eivät tue riittävästi oppilaan perusopetuksen oppimäärän ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamista. Opetuksen järjestäjällä on mahdollisuus huolehtia avustajapalvelujen järjestämisestä henkilökohtaisen järjestämisen lisäksi myös luokkakohtaisten avustajapalvelujen avulla. Perusopetuslain 3 §:n ja 31 §:n säännökset edellyttävät kuitenkin, että oppilaan yksilölliset tarpeet selvitetään riittäväällä tavalla siten, että opetus ja sen edellyttämät palvelut tulevat järjestetyiksi hänen edellytystensä mukaisesti.

Avustajapalveluiden käyttäminen ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena eivät ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista avustajapalveluista. Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on oikeus saada oppilaskohtaisia avustajapalveluita koskevasta asiasta hallintolaissa hallintopäätökselle asetetut vaatimukset täyttävä valituskelpoinen päätös.

Avustamispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

Apuvälineet

Tulkitsemis- ja avustajapalvelujen lisäksi oppilaskohtaisia tukitoimia tarvitsevalle oppilaalle turvataan myös opetukseen osallistumisen edellyttämät tarpeelliset apuvälineet, joiden avulla tuetaan oppilaan mahdollisuuksia saavuttaa perusopetuksen oppimäärä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteet. Apuvälineet voidaan oppilaan tarpeiden mukaan järjestää hänen käyttöönsä ryhmä-, koulu- tai luokkakohtaisesti. Luonteeltaan oppimäärän suorittamiseen ja opetukseen osallistumiseen tarkoitetut ja siten opetusvälineisiin rinnastettavat apuvälineet voidaan tarvittaessa järjestää myös henkilökohtaisesti.

Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaalle ei järjestetä lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluvia koulussa ja muissa elämäntilanteissa tarvittavia apuvälineitä. Niihin oppilaalla on oikeus lääkinnällisestä kuntoutuksesta annetun asetuksen mukaisesti.

Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttamisessa tulee tehdä opettajien ja muun henkilöstön välistä yhteistyötä, ja se voi edellyttää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Tukitoimien suunnittelussa voidaan tarvittaessa hyödyntää myös muiden asiantuntijoiden konsultaatiota. Tästä päätetään opetuksen järjestäjän ohjeiden mukaisesti. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä opetukseen osallistumisen edellyttämistä apuvälineistä.

Oppilaan apuvälineiden käyttö ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

7.5 Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisessa on kyse oppilaan perusoikeuksien rajaamisesta. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa kolmella tavalla. Nämä ovat opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain, oppiaineen oppimäärän rajaaminen sekä tilapäinen vapauttaminen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä. Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain kuvataan luvussa 5.4.3.

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen tehdään vasta silloin, jos oppilas ei ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta kykene suoriutumaan hyväksytysti (arvosana välttävä (5)) perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Perusopetuksen oppimäärää ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita voidaan rajata vasta silloin, kun oppilas on saanut oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa kyseisessä oppiaineessa. Perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisellä reagointi eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppimäärän rajaamiselle.

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetason määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi. Oppimäärän rajaaminen tehdään karsimalla oppilaskohtaisesti paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia.

Oppiaineen oppimäärän tai opetussuunnitelman tavoitteiden rajaaminen edellyttävät ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista päätöstä. Koska opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva

toimenpide, on suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen päätös perusopetuslain 20 §:ssä säädetystä perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä.

Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Huoltajalle tulee antaa tietoa oppimäärän rajaamisen vaikutuksista oppilaan jatko-opintokelpoisuuteen perusopetuksen jälkeen.

Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekemisestä on säädetty hallintolaissa.

Jos oppilaan kohdalla poiketaan perusopetuksen oppimäärästä tai tavoitteista, rajaamista koskevan päätöksen perusteena olevaan perusopetuslain 20 e §:n mukaiseen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan tulee sisällyttää oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan arvioinnin periaatteet. Suunnitelman laativat oppilasta opettavat opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Oppilaan osaaminen arvioidaan suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden sekä luvussa 6 kuvattujen periaatteiden mukaisesti. Jos oppilaan perusopetuksen oppimäärää tai tavoitteita on rajattu, osaaminen arvioidaan suhteessa oppilaalle määriteltyihin tavoitteisiin. Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. Sanalliseen arvioon lisätään rajaamista ilmaiseva tähti (*). Sanallisessa arvioinnissa noudatetaan muilta osin summatiivisen arvioinnin linjauksia. Samoja periaatteita noudatetaan myös mahdollisessa väliarvioinnissa. Päätötodistukseen merkitään arvosana 5 *.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyyttä on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.

Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä

Perusopetuksen oppimäärästä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poiketaan myös silloin, kun oppilas vapautetaan tilapäisesti oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä. Tilapäisellä vapauttamisella oppiaineen oppimäärän suorittamisesta tarkoitetaan lyhytaikaista ja määräaikaista opetukseen osallistumattomuutta terveydellisistä syistä. Vapauttaminen voi koskea yksittäisen oppiaineen oppituntia viikoittain enintään neljän kuukauden ajan. Opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan oikeuksiin puuttuva toimenpide, ja sen vuoksi on suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä edellyttää ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista päätöstä. Arviointiin perustuvasta suunnitelmasta tulee käydä ilmi oppilaan opiskelema oppimäärä ja siitä tehtävät poikkeamiset, oppilaan vuosiluokan mukaisesta tuntimäärästä poikkeaminen, oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi. Opetuksen järjestäjän on tehtävä hallintopäätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetyistä perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä.

Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi hallintopäätös.

Jos tilapäinen vapauttaminen ei riitä oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin turvaamisen perusopetuksen oppimäärän suorittamisen edistämiseksi terveydellisistä syistä, sovelletaan perusopetuslain 20 i §:n mukaisesti järjestettävää opetusta opetuksen järjestämiseksi oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella.

7.6 Poikkeava voimaantulo ja siirtymäaika

Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite (astuu voimaan 1.8.2026)

Jos oppilaalle on tehty varhennettua oppivelvollisuutta koskeva päätös oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentin perusteella ja hänen tuen tarpeensa jatkuu perusopetuksessa, oppilaalle tehdään tukea koskeva päätös. Tukitoimet voivat sisältää oppilaskohtaisia tukitoimia tai poikkeamista perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista. Päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta tulee olla tehty ennen perusopetukseen siirtymistä yhteistyössä sekä varhaiskasvatuksen että esi- ja perusopetuksen asiantuntijoiden kanssa. Näin lapsen oppimisen polku muodostaa lapsen edun mukaisen jatkumon. Jos oppilaalla ilmenee perusopetuksen aikana oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite, joka olisi johtanut varhennettuun oppivelvollisuuteen, hänen opetuksensa voidaan järjestää perusopetuslain mukaisten tukitoimien avulla.

Tukitoimien tarpeen arviointi on tehtävä silloin, kun oppilaalla on vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite. Tällöin arvioidaan myös mahdollinen tarve opiskella toiminta-alueittain oppiainejakoisen opetussuunnitelman sijaan. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen siirrytään vasta, kun oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi eikä tukitoimista tai oppimäärien rajaamisesta huolimatta pysty opiskelemaan oppiaineittain.

Opetuksen järjestäjien rahoituksen perusteena olevat tuen tiedot tallennetaan valtakunnallisia opinto- ja tukirekistereitä koskevan lain nojalla Opetushallituksen kansalliseen opiskeluoikeuksien ja suoritusten keskitettyyn KOSKI-integraatiopalveluun.

Tähän rekisteriin tulee myös viedä merkintä perusopetuslain 20 i §:n mukaisesta hallintopäätöksestä opetuksen järjestämisestä oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite ja lisäksi tieto siitä, järjestetäänkö oppilaan opetus toiminta-alueittain vai oppiaineittain.

Oppilaalle laaditaan perusopetuslain 20 e §:n mukainen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma opintojen etenemiseksi. Suunnitelmassa kuvataan oppilaskohtaisesti määritellyt perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaiset tai oppilaskohtaisesti määritellyt tavoitteet ja sisällöt, arvioinnin periaatteet sekä tukitoimien toteuttaminen ja seuranta. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen hallintopäätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetystä tilapäisestä vapauttamisesta. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä.

Jos oppilas on terveydellisistä syistä estynyt osallistumasta opetukseen, perusopetuksen oppimäärän tai sisältöjen rajaaminen ei ole välttämätöntä. Jos on tarpeen poiketa opetussuunnitelman sisällöistä ja tavoitteista lyhytaikaisesti, oppilaalla on oikeus siihen kyetessään osoittaa osaamistaan monipuolisesti, ja siihen tulee tarjota riittävästi tilaisuuksia. Oppilas voi osoittaa osaamistaan myös erityisessä tutkinnossa.

Oppilaan perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Muina järjestelyinä voidaan käyttää esimerkiksi tavoitekokonaisuuksittain etenemistä. Oppilaalla, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite, on oikeus kaikkiin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Tukitoimet järjestetään oppilaan edun mukaisesti ja ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa.

Moniammatillista ja -alaista yhteistyötä tulisi hyödyntää aina, kun arvioidaan tarvetta järjestää opetusta oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite. Monialainen ja -ammatillinen yhteistyö tai lääketieteellisen lausunnon tai tarkan diagnoosin saaminen päätöksen liitteeksi ei ole edellytys päätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, elleivät oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä.

Tuen toteuttamista koskeva suunnitelma, suunnitelman toteutuminen käytännössä ja tukitoimien riittävyys on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.

Ennen hallintopäätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekemisestä on säädetty hallintolaissa.

Pidennetty oppivelvollisuus (voimassa 31.7.2026 saakka)

Jos perusopetuslaissa tarkoitettulle perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta aikaisemmin (pidennetty oppivelvollisuus).

Oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai on tätä ennen hyväksytysti suorittanut toisen asteen tutkinnon.

Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Perusopetuslain 20 i § tulee voimaan 1.8.2026. Päätös erityisestä tuesta ja erityisen tuen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) ovat voimassa siihen saakka, kunnes ne on tarkistettu perusopetuslain 4 a luvun mukaiseksi 31.8.2026 mennessä. Ne erityisen tuen päätökset, jotka sisältävät myös päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta, voidaan päivittää uuden lainsäädännön mukaisiksi 1.8.2026 alkaen.

7.7 Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa. Kuitenkin jos oppilas on sairaalassa potilaana, sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään hänelle opetusta, jos se on oppilaan terveydentilan, pedagogisten erityistarpeiden ja hoitotoimenpiteiden kannalta perusteltua, eikä ole oppilaan edun mukaista järjestää opetusta muulla tavoin. Myös muut erikoissairaanhoidon toimintayksiköt voivat järjestää opetusta oppilaille, jotka ovat erikoissairaanhoidossa. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetuksesta ja konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun järjestämistä määrätään tarkemmin luvussa 5.

7.8 Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus sekä toinen aste muodostavat lapsen ja nuoren kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Tätä vahvistetaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjien sujuvalla tiedonsiirrolla. Yhteistyöllä vahvistetaan myös lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan opetuksen järjestäjän johdolla.

Tuen jatkumon varmistamiseksi on keskeistä riittävä tieto oppilaan saamasta tuesta ja toimivista tukimuodoista ja tukitoimista. Mikäli lapsi on saanut lapsikohtaisia tukitoimia esiopetuksessa, tuen toteutumista ja vaikuttavuutta koskeva tieto huomioidaan lapsen siirtyessä perusopetukseen. Mikäli lapsella on esiopetuksessa ollut käytössä henkilökohtaisia apuvälineitä, hän on saanut lapsikohtaisia tulkitsemis- tai avustajapalveluita tai erityisopettajan opetusta säännöllisesti tai kokoaikaisesti pienryhmässä, tämä tulee huomioida lapsen siirtyessä perusopetukseen. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarve arvioidaan siirtymävaiheessa, ja tuen toteuttaminen suunnitellaan yhteistyössä.

Oppivelvollisen oppilaan siirtyessä toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen aikaisemman koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppivelvollisen koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle koulutuksen järjestäjälle. Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen tuen, ohjauksen sekä yksilökohtaisen opiskeluhoillon järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy oppilaan

siirtyessä. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tietojen siirtäminen edellyttää suostumusta. Tiedonsiirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä. Opetuksen järjestäjät vastaavat tiedonsiirron käytäntöjen luomisesta ja kehittämisestä.

7.9 Paikallisesti päätettävät asiat

Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toteuttamisen periaatteet, yhteistyökäytännöt ja vastuut

Oppilaan tuntemus, suunnitelmallisuus ja oikea-aikaisuus sekä koulun kaikkien toimijoiden yhteistyö luovat pohjan toimivalle tuelle. Joustavat ryhmittelyt mahdollistavat oppilaiden yksilöllisten tarpeiden huomioimisen ja toimivan eriyttämisen. Perusajatuksena on muuttaa toimintatapoja, jotta ne sopeutuvat erilaisiin oppijoihin, eikä toisin päin.

Kouluuyhteisön jäsenten moniammatillisen osaamisen hyödyntäminen on olennaista. Erityisopettajien osaaminen lisää yhteisopettajuuden kautta mahdollisuuksia oppimisen tukeen kaikille oppilaille ja kouluohjaajien rooli turvallisen ja rauhallisen oppimisympäristön luomisessa on merkittävä tuki koulunkäynnille. Vastuun kantamisesta sovitaan yhdessä osana lukuvuosisuunnitelmien tekemistä. Tuloksia saavutetaan, kun kaikki kouluuyhteisön jäsenet sitoutuvat yhteisiin päätöksiin.

Eriyttämisen tulee olla suunnitelmallista ja pitkäjänteistä. Eriyttämistä tehdään sekä ylös-, että alaspäin. Eriyttämistä voidaan toteuttaa: joustavilla opetusryhmillä, eriyttävillä materiaaleilla, tehtävillä, kotitehtävillä ja kokeilla, samanaikaisopetuksella, joustavilla tehtävänannoilla. Eriyttäessäkin arvioinnin tulee olla läpinäkyvää oppilaalle sekä huoltajalle.

Opetusryhmiä muodostaessa huomioidaan oppilaiden joustava sijoittelu yli luokkarajojen, joka mahdollistaa eriyttämisen sekä erityisopetuksen tehokkaan kohdentamisen sekä ottaa eri oppilaiden tuen tarpeet huomioon. Ryhmäkoon tulee olla tarpeeksi pieni, jotta yksilöllisempi opetus mahdollistuu, työrauha saavutetaan helpommin ja erilaiset työskentelytavat ja -muodot mahdollistuvat. Ryhmien muodostamisessa nivelvaiheissa otetaan mukaan mahdollisuuksien mukaan moniammatillinen tiedonsiirto.

Opettajat tekevät yhteistyötä vahvistaakseen oppilaantuntemusta, sekä saadakseen tietoja opetusryhmien eri jäsenten tarpeista ja vahvuuksista. Ryhmäkokoja suunnitteleamalla mahdollistetaan opettajille tarvittava aika huomioida riittävästi eri opetusryhmien jäsenten tarpeita ja vahvuuksia. Opettajille mahdollistetaan osallistuminen koulutuksiin, jotka vahvistavat erilaisten oppijoiden kohtaamista.

Rehtori vastaa koulukohtaisen oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen resurssin kohdentamisesta. Rehtori johtaa koulun toimintakulttuurin kehittämistä niin, että kaikki

koulun toimijat sitoutuvat oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toimeenpanoon ja kehittämiseen.

Lukuvuosisuunnitelman laatimisen ja tarkentamisen periaatteet ja vastuut

Lukuvuosisuunnitelmat laaditaan wilmassa syyslomaan (vk 42) mennessä, paitsi tilastointiin liittyvät osiot, joiden tulee olla valmiina ennen 20.9. tilastointipäivää. Sivistyslautakunta käsittelee suunnitelmat kokouksessaan loka-marraskuussa. Lukuvuoden alussa käsitellään lukuvuosisuunnitelman runko ja kuntakohtaiset osiot. Rehtorit ovat vastuussa koulunsa lukuvuosisuunnitelmasta ja osallistavat henkilökuntaa, oppilaita ja huoltajia sen työstämisessä.

Toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ja vastuut

Esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheen yhteistyö

Esiopetuksesta siirrytään oppilaaksiottoalueiden mukaisiin kouluihin, ruotsinkielisestä esiopetuksesta siirrytään Vichtis svenska skolaniin. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyön tavoitteena on tehdä lapsen oppimisen polku eheäksi sekä luoda lapselle kasvua ja oppimista tukeva turvallinen jatkumo esiopetuksesta kouluun. Siirtymä esiopetuksesta kouluun on prosessi, jossa kiinnitetään huomiota siihen, minkälaisia mielikuvia ja kokemuksia lapset saavat koulusta. Onnistunut siirtymävaiheen yhteistyö tukee lapsen kaverisuhteita sekä kiinnittymistä tulevaan kouluun.

Kouluun tutustumisprosessi on hyvä aloittaa varhain esiopetusvuoden aikana. Maalis-huhtikuussa esiopetuksen opettaja ottaa yhteyttä lähikoulun ensimmäisen luokan opettajaan ja sopii esioppilaiden kouluvierailusta. Vierailun tavoitteena on tutustua koulurakennukseen, ympäristöön ja koulun arkitoimintaan; siihen, minkälaista koulussa työskentely on. Tutustumisen ensisijaisena tavoitteena on luoda pohjaa lasten kokemalle psykologille turvallisuudelle uudessa oppimisympäristössä.

Kuusi askelta kouluun:

Huhtikuussa alkaa kuusi askelta kouluun toimintamalli, jonka osana toukokuussa koulut kutsuvat esioppilaat tutustumaan kouluun ja huoltajat vanhempainiltaan.

Kuusi askelta kouluun -toimintamalli on kehitetty, Yhdessä olemme enemmän – LAPE Uusimaa -hankkeessa. Toimintamallin tavoitteina on tulevan koululaisen ja hänen perheensä tukeminen koulun alkaessa, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja koululaistaitojen edistäminen. Kuusi askelta kouluun -toimintamallin sisällön suunnittelu ja materiaalin kokoaminen alkaa yhteistyössä huoltajien kanssa, henkilöstö suunnittelee tarkemmin teemat ja niihin liittyvät

toiminnot kuudelle viikolle. Toiminnan käynnistyessä huoltajien kanssa käydään päivittäisiä keskusteluja, jotka liittyvät kyseisen viikon teemaan. Teemat alkavat tutuista päiväkotia, lapsia ja huoltajia koskettavista aiheista ja etenevät lähemmäs koululaisarkea. Teemat kestävät kerrallaan viikon ajan ja jokainen teema sisältää tehtävän, joka tehdään kotona yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa.

Lisätietoa aiheesta Kuusi askelta kouluun-linkistä:

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137331/URN_ISBN_978-952-343-230-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Tiedonsiirto esiopetuksesta kouluun:

Rehtori käynnistää kouluun siirtymisprosessin ja on koulun aloitusta edeltävänä keväänä yhteydessä päiväkodin johtajaan. He sopivat yhdessä esiopetuksesta kouluun – tiedonsiirron ajankohdasta. Tiedonsiirtoon osallistuvat esiopetuksen opettaja sekä tuleva luokanopettaja tai rehtori. Esiopetuksen opettajan tehtävänä on antaa luokanopettajalle opetuksen järjestämisen kannalta tarvittava tieto suullisesti esiopetusryhmän oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä ja ryhmäkohtaisista tukimuodoista. Lisäksi esiopetuksen opettaja kertoo lasten vahvuuksista ja kiinnostuksen kohteista. Merkityksellisin tieto koostuu siitä, mitä lapsi jo osaa, jotta koulussa voidaan jatkaa siitä, mihin esiopetuksessa on päästy. Tiedon siirron tarkoituksena on se, että luokanopettaja voi suunnitella omaa opetustyötään saamiensa tietojen pohjalta, jotta lapsen oppimisen polku muodostuu lapsen tarpeita vastaavaksi. Opinpolkua vahvistaa myös se, että esiopetuksessa hyväksi havaittuja toimintatapoja siirretään kouluun.

Perusopetuksen ja esiopetuksen tuen yhteensovittamisen käytännöt

Lapsikohtaisia tukitoimia saaneiden lasten tiedonsiirtokeskustelut järjestetään perusopetusta edeltävänä keväänä. Esiopettaja vastaa yhdessä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa tiedonsiirtokeskustelun järjestämisestä, johon kutsutaan mukaan lapsi, huoltajat, koulun edustaja sekä tarvittaessa muut lapsen asioissa toimivat yhteistyötahot.

Esiopetuksen opettaja huolehtii lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevan suunnitelman kirjaamisesta Wilmaan. Wilma sulkeutuu esiopetuksen osalta esiopetuksen päättyessä, jonka jälkeen lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma on Wilmassa luokanopettajan luettavissa. Esiopetuksessa lapsen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma arkistoidaan. Opetuksen järjestämisen kannalta tarpeellisten tietojen siirtämiseen ei tarvita erillistä lupaa huoltajalta. Esiopetuksen lisäksi täydentävässä varhaiskasvatuksessa olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma arkistoidaan lapsen lopettaessa varhaiskasvatuksessa.

Yläkoulunivelvaiheen käytännöt

Yläkouluun siirtyvien oppilaiden tukitoimien tarkastelu aloitetaan syyslukukauden lopulla. Alakoulusta yläkouluun -tiimi käynnistää kartoituksen ja opinpolkujen suunnittelun. Kasvun ja oppimisen tuen asiantuntija johtaa tiimiä ja tekee yhteistyötä rehtorien kanssa prosessin edetessä. Huoltajat ja oppilaat osallistetaan yläkouluun liittyvien tukitoimien suunnitteluun.

Alakouluissa on käytössä Seitsemän askelta seiskalle toimintamalli, jonka puitteissa kaikki oppilaat harjoittelevat oman opiskelun ylläpitämiseen tarvittavia taitoja läpi kuudennen luokan. Malli on kehitetty Alakoulusta yläkouluun -tiimin yhteistyönä.

Opiskelutaitojen portaikko, Seitsemän askelta seiskalle.

Opiskeluhuollon rooli siirtymissä

Opiskeluhuollon kuraattori osallistuu tarvittaessa siirtymiin liittyvän tuen suunnitteluun. Kuraattori huolehtii tarvittavasta tiedonsiirrosta kuraattoriyksikön sisällä. Kuraattori osallistuu myös tarvittaessa opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömän tiedon siirtoon opetuksen järjestäjälle.

Opiskeluhuollon psykologi osallistuu tarvittaessa siirtymiin liittyvän tuen suunnitteluun. Psykologi huolehtii tarvittavasta tiedonsiirrosta psykologiyksikön sisällä. Psykologi osallistuu myös tarvittaessa opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömän tiedon siirtoon opetuksen järjestäjälle.

Kouluterveydenhoitaja osallistuu tarvittaessa siirtymiin liittyvän tuen suunnitteluun. Kouluterveydenhoitaja huolehtii tarvittavasta tiedonsiirrosta koulu- ja opiskeluterveydenhuollon yksikön sisällä. Kouluterveydenhoitaja osallistuu myös tarvittaessa opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömän tiedon siirtoon opetuksen järjestäjälle.

Mikäli lapsi siirtyy kouluun muuhun kuntaan ja oppilaalle on laadittu tuen toteuttamista koskeva suunnitelma, luovutetaan siitä tulostettu kopio huoltajalle uuteen kouluun vietäväksi. Alkuperäinen dokumentti arkistoidaan.

Yhteistyön arvioinnin käytännöt

Huoltajien mielipiteitä ja toiveita yhteistyölle kuullaan ja yhteistyötä arvioidaan yhdessä lapsen esiopetuskeskustelussa. Lisäksi esiopetuksessa toteutetaan vuosittainen kuntakohtainen asiakaskysely. Henkilöstö reflektoi nivelvaiheiden yhteistyön toimivuutta.

Reflektointi ohjaa kehittämään käytössä olevia toimintamalleja sujuvammaksi ja toisaalta, tietoisesti ylläpitämään toimivia käytäntöjä.

Esiopetuksen ja koulun nivelvaiheen yhteistyötä arvioidaan vuosittain Eskarista ekalle - yhteistyötiimissä sekä luokanopettajille lähetettävän arviointikyselyn avulla.

Alakoulusta yläkouluun tiimi suunnittelee ja arvioi yläkoulunivelvaiheen käytäntöjä vuosittain. Palautetta kerätään myös rehtoreilta.

Perusopetus tekee Vihdin lukion kanssa yhteistyötä tuen oppilaiden siirtymävaiheessa.

Pienryhmien koko ja muodostaminen

Koulut määrittelevät pienryhmän koon niin, että se on pedagogisesti tarkoituksenmukainen. Ryhmäkoon tulee olla sellainen, että se mahdollistaa oppilaiden erilaisten tuen tarpeiden huomioimisen sekä tukee oppilaita saavuttamaan opetukselle asetetut tavoitteet.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen periaatteet ja käytännöt

Tukiopetuksen tulee olla kaikkien saavutettavissa. Vastuu tukiopetuksen antamisesta on opettajalla. Opettaja seuraa oppilaan opiskelumenestystä ja tarjoaa tarvittaessa tukiopetusta. Opettajalla sekä huoltajalla on vastuu ilmoittaa tukiopetuksen tarpeesta sen heti huomattessaan, oppilaalla on vastuu vastaanottaa tukiopetusta sitä tarvittaessa.

Ennakoivat tukitoimet auttavat tukea tarvitsevia oppilaita orientoitumaan opittavaan asiaan. Ennakoivana tukitoimena oppilaat hyötyvät oppimisstrategioiden opettamisesta kaikissa oppiaineissa. Aiheeseen orientoivaa tukiopetusta voidaan tarjota ennen kuin asiaa käsitellään oppitunnilla.

Pedagogisena ratkaisuna ennakkointiin hyödynnetään oppimateriaalien tarjoamia valmiita ratkaisuja. Kokeisiin ja arvioitaviin suorituksiin voidaan valmistautua ennakkoon tuetusti esimerkiksi koostamalla tukisanalistoja ja teettämällä kertaustehtäviä ja harjoituskokeita.

Tukiopetuksessa painotetaan samanaikais- ja yhteisopettajuutta oppituntien aikana. Tukiopetusta tarjotaan myös koulupäivien ulkopuolella.

Suunnitelmallinen yhteistyö erityisopettajan sekä luokan- tai aineenopettajan kanssa toimii pohjana erityisopettajan antamalle opetukselle muun opetuksen yhteydessä. Erityisopettajan toimimisen ryhmässä samanaikaisesti tulee olla joustavaa, mutta ei ennakoimatonta, jotta turvallinen ja strukturoitu oppimisympäristö säilyy ja erityisopettajan osaaminen voi lisätä pedagogista moninaisuutta. Vastuu ryhmäkohtaisen tuen tarpeen arvioimisesta, tuen kohdentamisen suunnittelusta ja vaikutuksen arvioinnista on kaikilla opettajilla.

Opetuskielen tukiopetus pohjautuu kielitietoisuuden lisäämiseen ja toimintakulttuurin muuttamiseen. Hyvien käytänteiden prosessi on tärkeä työkalu toimintakulttuurin kehittämisessä. Kouluissa kartoitetaan jo olemassa olevia toimintatapoja, jatketaan niiden kehittämistä ja sen rinnalla luodaan myös uusia rakenteita. Opettajan oma reflektointi ja sitä kautta oppiminen on keskiössä.

Kielitietoisuuden suunnitelmallinen lisääminen vaatii joustavuutta, luottamusta ja arvostamista. Arvostaminen syntyy yhdessä ajattelemalla, sitä kautta syntyy luottamus, jota tarvitaan yhteistyön tekemiseen. Kehitettäviä taitoja ovat kuunteleminen, keskustelu, sinnikkyys ja yritteliäisyys. Koulun koko henkilöstö sitoutetaan kielitietoisuuden opetuksen suunnitteluun, kehittämiseen ja toteuttamiseen sekä sen arviointiin, mikä toimii tai miten toteutusta muutetaan. Tavoitteet avataan myös vanhemmille.

Kielellä on iso merkitys; ne ajatukset ja tunteet lisääntyvät, joita pidetään esillä. Lapsen ja nuoren huomatuksi ja kuulluksi tuleminen vaikuttaa turvallisuuden tunteeseen ja itsetunnon vahvistumiseen. Opettajan kielitietoisuus ja oma kielenkäyttö puheessa ovat vahvoja esimerkkejä arjessa ja mahdollistavat sen, että oppilaat kuulevat hyvää yleiskieltä ja samalla oppivat tiedonalan kieltä.

Kielitietoisuus arjessa näyttäytyy taitona sanoittaa monikielisyyttä ja erilaisia kielenkäyttötilanteita niin oppijoille kuin huoltajille. Kulttuurinen sensitiivisyys ja sen tunnistaminen on pohja myös eri kulttuureiden kohtaamiselle; tietyt asiat voivat olla häpeällisiä perheelle ja jäävät sen takia hoitamatta.

Oppilaat tarvitsevat kielen oppimiseen kaikkien koulun aikuisten tukea. Kielen huomioiva pedagogiikka on sekä suomea opettelevien että suomea hyvin taitavien etu.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen ja riittävyyden arvioiminen

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen sekä oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen toteutumista seurataan ja arvioidaan lukuvuoden aikana säännöllisesti pedagogisten - ja onnistumiskeskustelujen avulla. Keskusteluihin osallistetaan koulun koko työyhteisö erilaisissa kokoonpanoissa. Tiedon ja kokemuksen jakamisella mahdollistetaan vertaisoppiminen.

Pedagogisesta keskustelusta tehdään osa arkipäivää, jotta riittävä yhteinen ymmärrys voidaan saavuttaa. Asian varmistamiseksi pyritään varaamaan riittävästi yhteissuunnittelu-aikaa kuukaudessa oppimisen tuen asioille.

Etukäteen pohjustettua ja valmisteltua aihetta voidaan käsitellä pedagogisissa kahviloissa, luokkatasotiimeissä, erityisluokanopettajien tiimissä ja laaja-alaisten tiimissä. Jokaisen opettajan sitoutuminen ja perehtyminen asiaan on tärkeää. Oppimisen tuen toteuttaminen tulee osaksi myös opettajien kehityskeskustelua.

Ryhmäkohtaisia tukimuotojen toteutumista arvioidaan myös osana oppilaskohtaisiin tukitoimiin siirtymisen prosessia. Tuen laskennallinen riittävyys arvioidaan lukuvuosisuunnitelmien ja -kertomusten kautta.

Koulukohtaisesti päätetään tukitoimien arvioinnista ja rooleista, miten arvioidaan yhteistyötä.

Oppilaskohtaista tukea koskevan päätöksen valmistelun käytännöt ja vastuut sekä päätöksestä päättämisen vastuu

Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla. Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan hänen oppimistaan tai koulunkäyntiään ja hän tarvitsee säännöllisiä tukitoimia.

Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat

1. **erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä**
2. **erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä**
3. **erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa**
4. **perusopetuslain 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet.**

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi käynnistyy, kun oppilasta opettavat opettajat toteavat, että ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilas ja hänen huoltajansa voivat myös tuoda esiin havaintonsa ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävydestä.

Rehtori tekee päätöksen oppilaskohtaisesta tukitoimesta, joka toteutetaan erityisopettajan opetuksena osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä. Luokan opettaja/aineenopettaja ja oppilaan luokalle ryhmäkohtaista tukea antava erityisopettaja aloittavat oppilaskohtaisiin tukitoimiin siirtymisen valmistelun yhteistyössä oppilaan ja oppilaan huoltajien kanssa. Yhteinen näkemys oppilaan opintojen etenemisestä sekä suunnitelma tukitoimista kirjataan Wilmassa olevalle lomakkeelle. Tarvittaessa konsultoidaan opiskeluhuollon toimijoita. Koulun pedagoginen työryhmä arvioi ryhmäkohtaisen tuen toteutumista ja mahdollisia korjaavia toimia tuen antamiseen. Tukitoimien päätösprosessin eteneminen sekä oppilaan ja huoltajan hallintolain mukainen kuuleminen suunnitellaan näiden arvioiden pohjalta.

Rehtori päättää myös oppilaskohtaisesta tukitoimesta, joka toteutetaan erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetuksena pienryhmässä. Tällöin oppilas opiskelee yli puolet tai kokonaan oppiaineen sisällön erityisopettajan opettamana. Myös arviointivastuu siirtyy tällöin erityisopettajalle. Luokan opettaja/aineenopettaja ja oppilaan edellisen tason oppilaskohtaista tukea antava erityisopettaja aloittavat valmistelun yhteistyössä oppilaan ja oppilaan huoltajien kanssa ja kirjaavat yhteisen arvion oppilaan opintojen etenemisestä, tähän asti saamasta tuesta ja suunnitelman tukitoimista. Tarvittaessa konsultoidaan opiskeluhuollon toimijoita. Koulun pedagoginen työryhmä arvioi annetun oppilaskohtaisen tuen toteutumista ja mahdollisia korjaavia toimia tuen antamiseen. Tukitoimien päätösprosessin eteneminen sekä oppilaan ja huoltajan hallintolain mukainen kuuleminen suunnitellaan näiden arvioiden perusteella. Myös oppilaan sijoittuminen yleisopetuksen ryhmään tarkistetaan viiden oppilaan rajauksen näkökulmasta.

Rehtori päättää lisäksi vapauttamisesta oppiaineen suorittamisesta tilapäisesti (POL 20f). Päätökseen tarvitaan psykologinen, hoidollinen tai lääketieteellinen selvitys tilanteesta. Päätöksen ajallinen kesto on korkeintaan neljä kuukautta.

Kasvun ja oppimisen tuen erityisasiantuntija tekee hallintopäätökset

1. Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa. Päätös koskee sekä koulukohtaisissa että kuntatasoisissa erityisluokissa annettavaa opetusta.

Päätöksen lisäksi tehdään erillinen päätös oppilaspaikasta, mikäli koulun vaihtuminen muuksi kuin lähikoulu on tuen järjestämisen kannalta välttämätöntä.

2. POL §31 mukaiset apuvälineitä ja muita opetuspalveluja koskevat päätökset.

Tulkitsemispalveluista ja avustajapalveluista (POL §31) päätöksen tekee opetuspäällikkö.

Näiden päätösten valmistelun mukana toimitetaan tarvittaessa psykologinen, hoidollinen tai lääketieteellinen selvitys. Näiden päätösten valmistelun mukana toimitetaan tarvittaessa psykologinen, hoidollinen tai lääketieteellinen selvitys. Mikäli oppilaalle on tehty jokin POL31§ mukaisista päätöksistä esiopetuksessa, tehty päätös riittää kouluun siirryttäessä.

Päätökset valmistellaan samoin kuten kaikki oppilaskohtaisen tuen päätökset: luokan opettaja/aineenopettaja ja oppilaan oppilaskohtaista tukea antava erityisopettaja aloittavat valmistelun yhteistyössä oppilaan ja oppilaan huoltajien kanssa ja kirjaavat yhteisen arvion oppilaan opintojen etenemisestä, tähän asti saamasta tuesta sekä suunnitelman. Koulun pedagoginen ryhmä lisää oman näkemyksensä ja vastaa oppilaan ja huoltajan hallintolain mukaisesta kuulemisesta. Asiakirjat toimitetaan sivistyskeskukseen päätöksentekoa varten.

Kasvun ja oppimisen tuen erityisasiantuntija tekee lisäksi hallintopäätökset (1. ja 2.) perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta sekä (3.) perusopetuksen poikkeavasta järjestämisestä. Mikäli päätökseen tarvitaan asiantuntijalausunto, opettaja ja huoltaja vastaavat sen hankkimisesta. Koulun

pedagoginen ryhmä lisää oman näkemyksensä ja vastaa oppilaan ja huoltajan hallintolain mukaisesta kuulemisesta. Asiakirjat toimitetaan sivistyskeskukseen päätöksentekoa varten.

1. Tavoitekokonaisuuksittain opiskelu on opetussuunnitelman yleisen tavoitteen mukaisesti joko vuosiluokkaisia tavoitteita nopeammin tai hitaammin opiskelua. Tavoitekokonaisuuksittain opiskelua seurataan lukukausittain. Hallintopäätös on voimassa korkeintaan yhden lukuvuoden kerrallaan.

Hitaammin edetessä tavoitekokonaisuuksittain opiskelu katsotaan kuuluvan viimesijaisiin keinoihin ja sitä ennen oppilaan on jo pitänyt saada oman tarpeensa mukaisia oppilaskohtaisia tukitoimia säännöllisesti ja pitkäkestoisesti. Päätösvalmistelun liitteenä toimitetaan tällöin lisäksi psykologinen, hoidollinen tai lääketieteellinen selvitys.

Oppilaan tulee olla saavuttanut osion tavoitteet ennen siirtymistä seuraavaan tavoitekokonaisuuteen. Jos oppilas ei kykene saavuttamaan tavoitteita, tulee miettiä muita oppimisen tuen keinoja. Mikäli oppilas on vakavasti sairastunut ja sairauden hoito vaikuttaa näyttöjen antamiseen, voidaan oppilas kuitenkin siirtää eteenpäin.

Vuosiluokkatasoja nopeammin opiskelevien oppilaiden kohdalla päätös voidaan tehdä ilman oppilaan saamia oppilaskohtaisia tukitoimia.

2. Oppiaineen oppimäärän rajaaminen kuuluu viimesijaisiin keinoihin. Se korvaa aiemman lainsäädännön mukaisen oppiaineen yksilöllistämisen. Oppimäärän rajaamisesta tehtävää päätöstä tulee edeltää oppiaineen kokoaikainen opiskelu erityisopettajan/erityisluokanopettajan kanssa vähintään kokonaisen lukukauden verran. Tätä opetusta antanut opettaja aloittaa rajaamispäätöksen valmisteluprosessin yhteistyössä oppilaan ja oppilaan huoltajien kanssa ja kirjaa yhteisen arvion oppilaan opintojen etenemisestä, tähän asti saamasta tuesta sekä tukitoimien suunnitelman. Tarvittaessa hän konsultoi muita opettajia oppiainesisällöistä. Päätöksen valmistelu edellyttää lisäksi yhteistyötä opiskeluhuollon kanssa ja psykologin arviointia oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta. Koulun pedagoginen ryhmä lisää oman näkemyksensä ennen asiakirjojen toimittamista virastolle
3. Perusopetuksen poikkeava järjestäminen on POL §18 mukainen päätös, joka valmistellaan koululla huoltajan anomuksesta. Päätös koskee oppiaineesta vapauttamista sen suorittamisen kohtuuttomuuden vuoksi tai mikäli oppilas on osoittanut, että hänellä on joltakin osin ennestään oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot. Terveystilaan liittyvistä syistä valmisteltavaan päätökseen liitetään oppilaan opintojen etenemisestä ja tähän asti saamasta tuesta tehtävän arvion sekä tukitoimien suunnitelman lisäksi aina terveydenhuollon ammattilaiselta saatu arvio.

Perusopetuksen aloittamisesta vuotta säädettyä aikaisemmin tai perusopetuksen aloituksen myöhentämisestä huoltajan anomuksesta ja perustuen psykologiseen, hoidolliseen tai lääketieteelliseen selvitykseen päättää opetuspäällikkö.

Mikäli päätös ei perustu huoltajan anomukseen, päätöksiin kuuluu hallintolain mukainen huoltajan kuuleminen.

Yhteistyökäytännöt huoltajan ja oppilaan kanssa oppilaskohtaisten tukitoimien arvioinnissa, suunnittelussa ja päätöksenteossa

Huoltaja kutsutaan mukaan arviointipalaveriin ja tukitoimien suunnitteluun. Yhteistyö sekä yhteiset tavoitteet ovat perusta yhtenäisen ja johdonmukaisen kasvatusympäristön luomiselle. Hyvä kommunikaatio ja oikea-aikainen tiedottaminen vanhempien ja koulun välillä on avainasemassa tuen järjestelyjen onnistumisessa. Säännöllinen ja avoin viestintä auttaa molempia osapuolia ymmärtämään oppilaan tuen tarpeet ja edistymisen samalla tavalla ja sitoutumaan yhteisiin tavoitteisiin. Oppilasta osallistetaan ikätasoisesti koko prosessin ajan. Tuen järjestämisen tapoja avataan oppilaalle ymmärrettävällä tavalla ennen päätöksen tekoa.

Opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävä yhteistyö

Oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvä moniammatillinen yhteistyö opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa ei ole oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaista opiskeluhoitoa vaan sitä ohjaa perusopetuslaki. Kukin opiskeluhoitopalvelujen ammattilainen antaa oman alansa asiantuntemusta ja/tai asiakkuuden kautta syntynyttä asiantuntemustaan ja ymmärrystään oppilaan tilanteesta, kun on tarvittaessa ja pyydettyä mukana arvioimassa ja suunnittelemassa perusopetuslain mukaisia oppilaskohtaisia tukitoimia. Jos oppilaalla on olemassa olevia muita sosiaali- ja terveydenhuollon hoitokontakteja, heitä voi myös pyytää tarvittaessa mukaan oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointiin ja suunnitteluun.

Opettaja kokoaa pedagogisen oppilaskohtaisen ryhmän oppilaskohtaisten tukitoimien arviointia ja suunnittelua varten. Opiskeluhoitopalveluiden työntekijät tulevat tarvittaessa ja pyydettyä mukana, jos opiskeluhoitopalveluiden työntekijä tietää etukäteen, kenen oppilaan tukitoimia tapaamisessa käsitellään ja hänelle on lyhyt kooste oppilaan aiemmista pedagogisista tukitoimista ja tieto siitä, mihin asiaan tarvitaan opiskeluhoitopalveluiden asiantuntijan mielipidettä.

Opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten kanssa tehtävän yhteistyön toteuttamistapoja oppilaskohtaisten tukitoimien arvioinnissa ja suunnittelussa. Yhteistyö voidaan toteuttaa

esimerkiksi konsultoimalla suoraan suullisesti tai kirjallisesti (sähköisesti) oppilashuoltopalveluiden asiantuntijaa, jonka asiantuntemuksen piiriin oppilaan asia kuuluu.

Mikäli opettaja ei tiedä, ketä asiantuntijaa olisi tarpeen konsultoida, hän voi konsultoida koko opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisten tiimiä ("OHMYtiimi") yhteisellä konsultaatioajalla.

Opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisten roolit oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arvioinnissa ja suunnittelussa

Opiskeluhuollon kuraattori on sosiaalialan sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ja hyvinvoinnin asiantuntija. Kuraattori osallistuu tarvittaessa ja pyydettyä oppilaskohtaisten tukitoimien arviointiin ja suunnitteluun olosuhteiden, ihmissuhteiden, sosiaalisen vuorovaikutuksen ja hyvinvoinnin, käyttäytymisen, tunne-elämän ja elämäntilanteen näkökulmasta.

Opiskeluhuollon psykologi on lapsen ja nuoren psyykkisen hyvinvoinnin sekä oppimisen psykologian asiantuntija. Psykologi osallistuu tarvittaessa ja pyydettyä oppilaskohtaisten tukitoimien arviointiin ja suunnitteluun oppimisen, psyykkisen kehityksen, itsesääätelyn haasteiden ja mielenterveyden näkökulmasta

Kouluterveydenhoitaja on terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen sekä lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen asiantuntija. Terveystieteiden asiantuntija osallistuu tarvittaessa ja pyydettyä oppilaskohtaisten tukitoimien arviointiin ja suunnitteluun oppilaan terveydentilan ja toimintakyvyn näkökulmasta.

Koululääkäri on lasten ja nuorten fyysisen ja psyykkisen kasvun ja kehityksen sekä niiden pulmien lääketieteellinen asiantuntija. Terveystieteiden asiantuntija, psykologi tai kuraattori voi konsultoida lääkärin, jos lääkärin asiantuntemusta oppilaskohtaisten tukitoimien arvioimiseksi ja suunnittelemiseksi tarvitaan.

Mikäli oppilaan asiassa on tarvetta perustaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen monialainen asiantuntijaryhmä tai sellainen on jo olemassa, voidaan oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyviä asioita käsitellä myös tässä yhteydessä ja opettaja voi kirjata sovitut tukitoimet oppilaan pedagogiseen asiakirjaan/tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan. Tällaisessa tapaamisessa käsitellään siten kahta eri asiaa, jotka kirjataan kahteen eri dokumenttiin (oppilashuoltokertomus OHL 20 § / tuen toteuttamista koskeva suunnitelma POL 20 f § / muu pedagoginen asiakirja).

8 Opiskeluhoolto

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä ja ongelmien ennalta ehkäisemistä.

Opiskeluhooltoja toteutetaan pääsääntöisesti ennaltaehkäisevänä, koko kouluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhooltona sekä tämän lisäksi yksilökohtaisena opiskeluhooltona. Myös koko kouluyhteisön hyvinvoinnin kehittäminen, seuranta ja arviointi ovat osa toimivaa koulun opiskeluhooltotyötä.

Vihdin kunnassa on laadittu opiskeluhooltosuunnitelma vuonna 2024. <https://www.vihti.fi/wp-content/uploads/2024/10/vihdin-kunnan-opiskeluhooltosuunnitelma.pdf>. (linkki päivittyy, kun suunnitelmaa päivitetään).

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on osa yleistä hyvinvointisuunnitelmaa ja löytyy https://www.vihti.fi/wp-content/uploads/2021/10/vihti_hyvinvointikertomusjasuunnitelma.pdf

Opiskeluhoollon palveluiden kohdentaminen

Kouluterveydenhuolto toteutetaan sisällöltään ja määrältään valtioneuvoston asetuksen mukaisesti suunnitelmallisesti, tasoltaan yhtenäisesti sekä yksilölliset tarpeet huomioiden. Hyvinvointialue kohdentaa kuraattori-, psykologi-, ja kouluterveydenhuollon palveluita lain määrittelemien resursointivaatimusten mukaisesti. Kuntatasoisessa opiskeluhooltosuunnitelmassa esitetään kunnan näkemys resurssin tarpeesta.

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Jokaisessa koulussa ja päiväkodissa toimii säännöllisesti monialainen yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä. Yksikön opiskeluhooltoryhmää johtaa rehtori ja päiväkodin opiskeluhooltoryhmää päiväkodinjohtaja. Yksikkö määrittää ryhmän kokoonpanon, johon koulun henkilökunnan lisäksi kuuluu opiskeluhoollon asiantuntijoina kuraattori, psykologi ja terveydenhoitaja. Yhteisöllistä opiskeluhooltoja toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko yhteisöä tukevana toimintana. Yhteisölliseen opiskeluhooltoryhmään voidaan kutsua eri yhteistyötahojen edustajia asian ja toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla.

Yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän tehtävänä on yhteisön toimintakulttuurin, yhteisöllisen hyvinvoinnin ja oppimisympäristön kehittäminen koulunkäyntiä tukevaksi. Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan toimia, joilla edistetään yhteisön kaikkien jäsenten hyvinvointia, terveyttä, oppimista, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta

sekä oppimisympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä hyvinvointia luodaan muun muassa tukemalla sosiaalista ilmapiiriä, vahvistamalla osallisuutta ja lisäämällä oppilaiden vaikutusmahdollisuuksia ja kuulluksi tulemista. Yhteisöllisen työn teemat päätetään kuntatason opiskeluhuollon ohjausryhmässä vuosittain ja niiden toteutumista seurataan.

Yhteisöllistä opiskeluhoitoa toteutetaan lähtökohtaisesti yhteistyössä oppilaiden, huoltajien ja muiden sidosryhmien kanssa. Yhteisöllisessä opiskeluhoitoryhmässä ei käsitellä yksittäisen oppilaan asioita tunnisteellisesti. Ryhmässä käsitellään kouluterveyskyselyjen tuloksia, koulun ilmapiiriasioita sekä toimintakulttuuriin liittyviä asioita kuten kodin ja koulun välinen yhteistyö, vertaissovittelu, turvallisuuden vahvistaminen, ryhmäytämisen ylläpitämistä, välitunti-, kerho- ja iltapäivätoimintaa, turvallisuutta ja osallisuuden tukemista. Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä vastaa koulukohtaisen tarkennusten laadinnasta lukuvuosisuunnitelmaan.

Koulun pedagoginen työ oppilaan tuen järjestämiseksi kuvataan tarkemmin luvussa seitsemän ja täsmennetään lukuvuosisuunnitelmissa.

Opiskeluhoitopalveluiden työntekijät tulevat tarvittaessa ja pyydetessä mukaan myös pedagogisten tukitoimien arviointiin, jos opiskeluhoitopalveluiden työntekijä tietää etukäteen, kenen oppilaan tukitoimia tapaamisessa käsitellään. Opiskeluhoitopalveluiden työntekijälle annetaan näissä tilanteissa lyhyt kooste oppilaan aiemmista pedagogisista tukitoimista ja tieto siitä, mihin asiaan tarvitaan opiskeluhoitopalveluiden asiantuntijan mielipidettä.

Opiskeluhoitotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Opettaja voi tarpeen mukaan konsultoida muita asiantuntijoita. Oppilaiden, huoltajien, koulun/ päiväkodin henkilöstön ja muiden tärkeiden yhteistyötahojen tulee saada riittävä tieto siitä, mitä oppilashuolto on, mitä palveluita on tarjolla ja miten palveluiden piiriin pääsee sekä tiedon lakisääteisestä oikeudesta palveluihin.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen opiskeluhoollon kehittämisessä kuvataan myös koulun lukuvuosisuunnitelmassa.

Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa sekä yhteistyön toimintamalli nivelvaiheissa on kuvattu luvussa seitsemän.

Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen on kuvattu Länsi-Uudenmaan alueella käytössä olevan mallin mukaisesti luvussa viisi sekä opiskeluhoitosuunnitelmassa.

Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Kouluterveydenhuollolla tarkoitetaan terveydenhuoltolain ([25.5.2022/378](#)) 16 §:n mukaista kouluterveydenhuoltoa ja opiskeluhoollolla lain 17 §:n mukaista opiskeluterveydenhuoltoa. Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa toteuttavat terveydenhoitaja ja lääkäri.

Terveydenhuoltolain mukaisilla koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluilla edistetään ja seurataan oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 8 §)

Kouluterveydenhuolto auttaa koulun henkilöstöä tunnistamaan tehokkaammin oppilaiden varhaisen tuen tarpeet sekä antaa mahdollisuuden ohjata jatkohoitoon ja tutkimuksiin sekä tukea vanhempien ja huoltajien hyvinvointia ja kasvatustyötä. Kouluympäristön terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin eteen tehdään päivittäin työtä koulun arjessa. Edellä mainittuja asioita edistetään osana yhteisöllistä ja yksilökohtaista opiskeluhoiltoa. Kouluyhteisön hyvinvointi sekä oppimisympäristön terveellisyys ja turvallisuus ovat oppilaan terveyden edistämisen ja hyvinvoinnin kannalta tärkeitä, kuten myös välillisesti edellytyksenä tulokselliselle oppimiselle.

Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi tehdään tarkastuksia. Tarkastus on tehtävä yhteistyössä oppilaitoksen ja sen oppilaiden tai opiskelijoiden, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kesken. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista on seurattava vuosittain (Asetus 338/2011 12§).

Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastukset toteutetaan monialaisesti, joko konkreettisesti yhdessä tekemällä tai kokoamalla yhteen eri tahoilta kertynyt tieto (kouluterveyskyselyjen, hyvinvointiselvitysten, sisäilmatutkimusten, työhyvinvointitutkimusten, pelastustoimen tarkastusten yms. tulokset) edellä mainittujen tekijöiden edistämiseksi. Kouluyhteisön turvallisuutta edistetään opetussuunnitelman edellyttämällä tavalla. Poliisi on antanut kouluille toimintaohjeet ulkopuolisen uhkatilanteen varalta (pommiiuhka, väkivallan uhka). Opetussuunnitelmaa täydentää kunnassa Kriisi- ja turvallisuussuunnitelma ja V-0 malli.

Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa

Koululta ollaan yhteydessä huoltajiin ennen laajoja terveystarkastuksia ja lisäksi silloin kun oppilaan terveydentilasta ollaan huolissaan. Opetuksen järjestämisen kannalta tärkeä tieto voidaan siirtää terveydenhoitajalle/psykologille/ lääkärille myös ilman huoltajan suostumusta.

Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa

Ohjeet lääkehoidon antamisesta ovat henkilöstölle kunnan Intrassa.

Erityisruokavalion tilaaminen löytyy [Ateria- ja Puhdistus](#) – nettisivuilta.

Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Koulujen terveysneuvontaa toteutetaan yhteisöllisesti, yksilöllisesti ja ryhmässä.

Neuvontatyöhön osallistuvat kouluterveydenhuolto, koulun terveystiedon opettajat ja muut yhteistyötahot sopimuksen mukaan.

Koulun terveystieto

Opetuksen tarkoituksena on edistää oppilaiden terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Opetuksen lähtökohtana on terveyden ymmärtäminen fyysiseksi, psyykkiseksi ja sosiaaliseksi toimintakyvyksi. Opetuksessa kehitetään tietoja ja taitoja terveydestä, elämäntavasta, terveystottumuksista ja sairauksista sekä kehitetään valmiuksia ottaa vastuuta ja toimia oman sekä toisten terveyden edistämiseksi. Kouluterveydenhuollon työntekijät voivat osallistua kutsuttaessa ja mahdollisuuksien mukaan erilaisiin koulun terveyttä edistäviin teemapäiviin sekä tarvittaessa koulun terveystiedon opetukseen. Hyvinvointia edistävien ryhmien/ kerhojen pitäminen koululla on myös mahdollista (resurssien salliessa).

Järjestyssäännöt

Järjestyssäännöt käydään läpi oppilaiden ja huoltajien kanssa. Lähtökohtaisesti koulujen tavoitteena on vähentää häiriökäyttäytymistä mm. lisäämällä yhteisöllisyyttä ja oppilaiden osallisuutta sekä vaikutusmahdollisuuksia koulun arkeen. Jokaisessa koulussa ja oppilaitoksessa tulee olla oppilas- tai opiskelijakunta, jota on kuultava ennen tärkeiden opiskelijoiden asemaan vaikuttavien päätösten tekemistä.

Jokaisella oppilaalla on oikeus rauhalliseen ja häiriöttömään työskentelyyn. Toisten työskentelyn tahallinen häiritseminen on kiellettyä. Jokaisella oppilaalla on velvollisuus saapua oppitunnille ajoissa, ettei muiden oppilaiden työskentely häiriinny. Sopimattomasta käyttäytymisestä esim. oppitunnilta myöhästymisistä ja luvattomien esineiden tuomisesta kouluun tulee merkintä Wilmaan. Koulun rehtori tai opettaja ilmoittaa aina tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajille. Oppilaalle järjestetään tarvittaessa opiskeluhuollon tukea.

Oppilaan tulee huolehtia yhteisistä tiloista ja välineistä siivoamalla työnsä jäljet sekä ilmoittamalla havaitsemistaan vahingoista välittömästi opettajalle. Oppilaalla on velvollisuus vastata aiheuttamistaan vahingoista. Oppilas voidaan myös velvoittaa kasvatuksellisessa tarkoituksessa siistimään aiheuttamansa sotku. Opettajalla ja rehtorilla on toimivalta tarkastaa oppilaan tavarat koskien esineitä, joiden hallussapito on laissa kielletty tai muutoin vaarallisia esineitä tai aineita, ja joiden kouluun tuomiseen ei ole hyväksyttävää syytä. Toimivaltaan sisältyy lupa ottaa haltuun vaaralliset esineet ja aineet.

Mobiililaitteiden käytöstä ja säilyttämiskäytännöistä koulupäivän aikana 1.8.2025 alkaen sovitaan koulun järjestyssäännöissä. Koulun käytännöt kirjataan koulun lukuvuosisuunnitelmaan. Järjestyssäännöt valmistellaan yhteistyössä koulun oppilaskunnan kanssa ja käydään läpi oppilaiden ja huoltajien kanssa.

Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Tapaturmien ehkäisyssä kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden huomioiminen on ensisijaista. Koulutapaturmia seurataan, arvioidaan ja niistä kertynyttä tietoa hyödynnetään tapaturmien ehkäisyssä. Koulun henkilöstöä tiedotetaan kouluilla (mm. Kriisisuunnitelman avulla), miten tapaturmatilanteissa toimitaan ja miten tiedotus hoidetaan. Koulujen turvallisuuteen liittyviä harjoituksia järjestetään lukuvuosittain. Rehtori on vastuussa harjoitusten järjestämisestä, perehdyttämisestä sekä suunnitelmien päivittämisestä. Ks. alla Kriisisuunnitelma.

Kouluilla on tarkoituksenmukainen ensiapuvälineistö ja henkilökunnassa on ensiaputaitoisia henkilöitä. Jos koululla on terveydenhoitaja paikalla, voi hän arvioida/ suorittaa tarvittavat toimenpiteet tai ohjata oppilaan jatkohoitoon.

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Vihdin kouluilla lasten- ja nuorten päihteiden käytön ennalta ehkäisevässä työssä on keskeisenä perustana kodin ja koulun välinen yhteistyö, nuorisopalveluiden järjestämä Kantti kestää -ohjelma ja kaikkia kouluja koskevaan Kriisisuunnitelmaan kirjatut yhteistyömallit. Koulun tavoitteena on päihteettömyyden ja terveiden elämäntapojen tukeminen, hyvien mallien antaminen elämään ja asiallinen tiedottaminen päihteiden käytön vakavuudesta. Tavoitteita ovat myös päihteiden käytön aloittamisen lykkääminen ja valmiudet torjua päihteet kokonaan. Oppilaalle järjestetään riittävä oppilashuollollinen tuki sekä yhteistyötoimet kodin kanssa näihin asioihin liittyen.

Tarkemmat toimintamallit päihteiden käytön ehkäisyyn, ennalta ehkäisevään päihdetyöhön tai akuutin päihtymis-/huumetilanteen hoitamiseen on kirjattu koulujen Kriisisuunnitelmaan ja koulun lukuvuosisuunnitelmaan.

Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Vihdin kunnan koulukuljetusperiaatteet ja [koulukuljetusopas](#) löytyvät Vihdin kunnan nettisivuilta.

Lisäksi koulut lähettävät kuljetuspalveluiden laatimia tiedotteita kuljetusjärjestelyistä ja kuljetuksiin liittyvistä asioista sähköisen Wilma – järjestelmän kautta. Säännöistä keskustellaan yhdessä oppilaiden kanssa ja heitä opastetaan turvalliseen liikennekäyttäytymiseen yhteistyössä huoltajien kanssa.

Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Jokaisella oppilaalla on koululainsäädännön mukaan oikeus turvalliseen kouluun, jossa ei tarvitse pelätä väkivallan, kiusaamisen tai häirinnän kohteeksi joutumista.

Koulukiusaamiseen tulee puuttua välittömästi, kun sitä on havaittu tapahtuvan. Haluamme turvata sekä fyysisesti että psyykkisesti turvallisen oppimisympäristön.

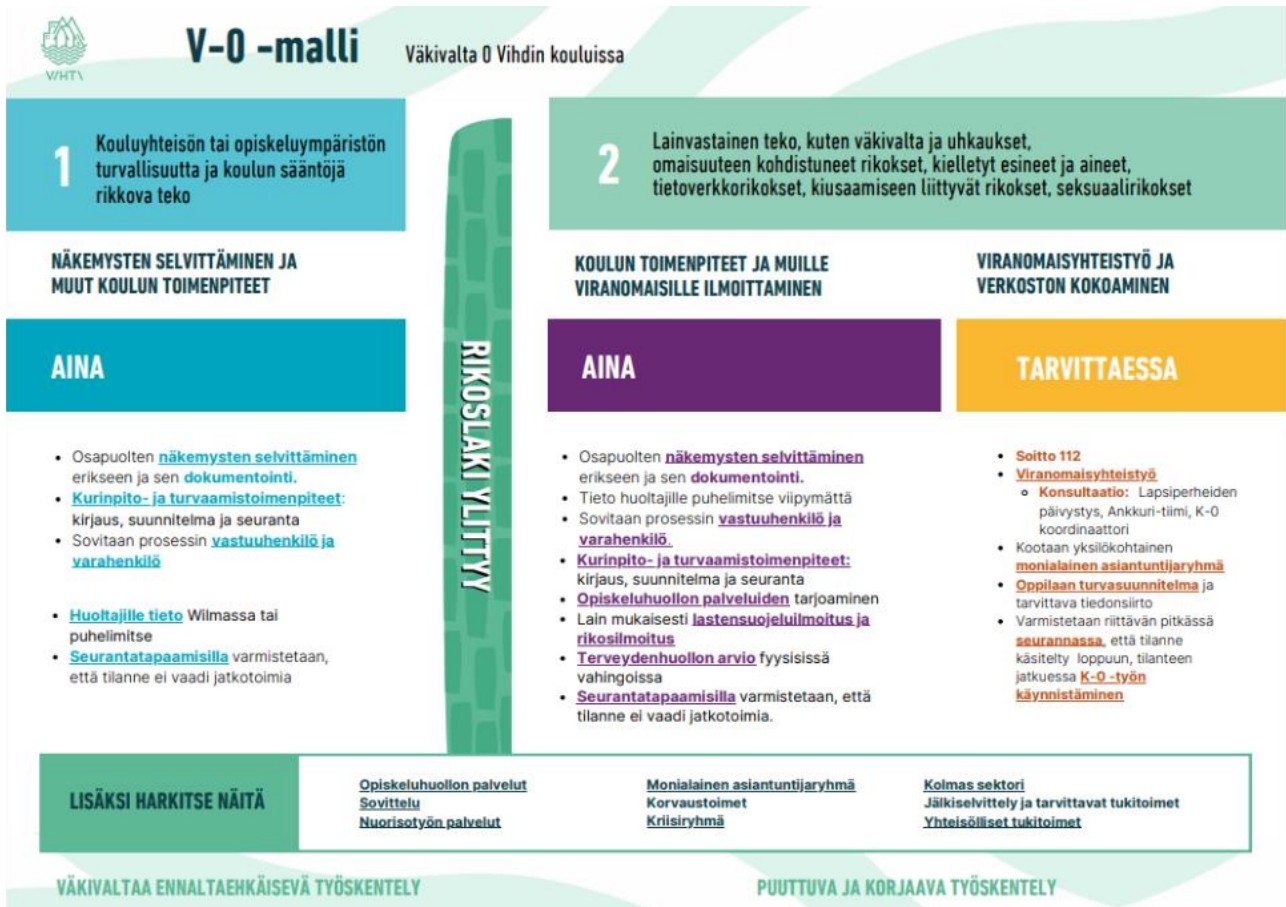
Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy sekä siihen puuttuminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville. Väkivalta, kiusaaminen tai häirintä voi olla suoraa tai epäsuoraa, sanallista tai fyysistä voimankäyttöä tai sosiaalista manipulointia, joka loukkaa ihmisen fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista itsemääräämisoikeutta. Yhteisöllinen hyvinvointia ja osallisuutta edistävä koulun toimintakulttuuri ehkäisee väkivaltaa, kiusaamista ja häirintää.

Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseen ja puuttumiseen käytettäviä toimintamalleja on kuvattu tarkemmin kuntatasoisessa opiskeluhooltosuunnitelmassa sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa.

Alla olevassa taulukossa on esitetty Vihdin koulujen toimintamalli kiusaamisen ennaltaehkäisyssä, puuttumisessa ja osapuolten hyvinvoinnin edistämisessä.

ENNALTAEHKÄISY	PUUTTUMINEN	OSAPUOLTEN HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN
Nivelvaihe: tiedonsiirrot eskarista/alakoulusta ja luokkien kokoonpanot suunnitellusti Kiusaamisen määrittely ja sen vaikutuksista keskusteleminen oppilaiden kanssa (etenkin 1 lk ja 7 lk) Koulun puuttumistapojen tekeminen tutuksi sekä oppilaille että opettajille ja huoltajille Kerran kuussa pidettävät yhteisöllisyyden teematunnit Verso eli vertaissovittelu Koulun ilmiäpiiristä huolehtiminen, yhteisöllisyys: * Luokkien ryhmyttäminen * tuki-/kummioppilas- toiminta * oppilaskunta * koulun henkilökuntaan tutustuminen * pedagogiset ratkaisut esim. positiivinen pedagogiikka, ryhmäpedagogiikka *Some-etiketti ja some-vastuullisuuden läpikäyminen Eri toimijoiden näkyminen arjessa: * erityisopettajat oppitunneilla * kuraattori/terkka/psykologi, ovet avoinna mahdollisuuksien mukaan * sosiaalihoaja/kouluvälmentaja * nuorisohjaajien läsnäolo Säännölliset hyvinvointi-/kiusaamiskyselyt Sähköinen ilmoituskanava	Välitön reagointi huoleen (kaikille selvää, kenelle tieto menee) a) Lieväkin ei-toivottu käytös toista oppilasta kohtaan • koulun aikuisen havaitsema mahdollinen kiusaamistilanne -> puuttuminen tilanteeseen (esim. keskustelu, vertaissovittelu)-> luokanopettajan /luokanohjaajan informointi • Jos huoli herää, että kyse on toistuvasta käytöksestä = kiusaamisesta, luokanopettaja/luokanohjaaja selvittää kiusaamisen itse tai vie tapauksen eteenpäin kiusaamista selvittävälle taholle b) Selkeä kiusaaminen (tieto oppilaalta, huoltajalta, luokanopettajalta/luokanohjaajalta) -> opettaja selvittää kiusaamisen itse tai asia tuodaan kunkin koulun kiusaamista selvittävälle taholle Kiusaamisen selvittely • Alkaa jokaisen osapuolen henkilökohtaisesta kuulemisesta ja kokonaiskuvan luomisesta • Kiusaamiseen puututaan ja kiusaajaosapuolet sitoutuvat siihen, että kiusaaminen loppuu • (Harkitaan tarkoin, kannattaako osapuolia tuoda saman pöydän ääreen) • Sovitaan seuranta-aika ja -tapa • Huoltajia tiedotetaan tapahtuneesta • Ohjataan osapuolet tarvittaessa tuen piiriin esim. kuraattorille • Kirjalliset muistiinpanot/merkinnät wilmaan erilliseen kohteeseen Jos tilanne ei muutu • Koulun kiusaamista selvittävä taho arvioi, onko edellytyksiä jatkaa jatkoselvittelyllä vai viedäänkö asia eteenpäin -> uusitaan selvittely tai opiskeluhoitoryhmä mukaan selvittelyyn (rehtori, kuraattori, tms) • Huoltajia tiedotetaan ja mahdollisesti huoltajat mukaan Jos ei vielä kukaan muutosta tai haastavimmissa ja vakavissa tapauksissa: • lastensuojeluilmoitus • ulkopuoliset toimijat mukaan (esim. Ankkuri) • rikosilmoitus • poliisi • tilanteen rauhoittaminen (esim. kiusaaja sijoitettuna toiseen ryhmään tietyn ajan, välituntiratkaisut)	Tukea tarjotaan kaikille osapuolille Koulun sisäiset: * tuki-/kummioppilaat * kuraattori/psykologi/terveydenhoitaja * oma nimikkoaikainen paljon kiusatuksi tulleelle Ulkopuoliset: *nuorisosaama *perheneuvola *perhesosiaalityö *koulunuorisotyö Ankkuritiimi

Taulukko. Vihdin koulujen toimintamalli kiusaamisen ennaltaehkäisyssä, puuttumisessa ja osapuolten hyvinvoinnin edistämisessä

Toimintamallit sekä tiedotusohjeet väkivaltatilanteissa kuvataan V-0 mallissa ja siihen kuuluvassa käsikirjassa.

Lisäksi Vihdin 1.-9. luokkalaisilla, lukiolaisilla sekä heidän parissaan työskentelevillä koulun ammattilaisilla on käytössään Someturva. Someturva auttaa verkkosivuilla toimivassa palvelussaan digitaalisissa kanavissa tapahtuvissa kiusaamis- ja häirintätilanteissa nimettömästi. Someturvan asiantuntijat ovat juristeja, psykologeja ja sosiaalipsykologeja, ja he ovat erikoistuneet erityisesti digitaalisissa kanavissa (kuten sosiaalisessa mediassa) tapahtuvien kiusaamis- ja häirintätilanteiden ratkaisemiseen.

<https://www.someturva.fi/schools/onboarding/>.

Kriisisuunnitelma

Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa on kuvattu kriisisuunnitelmassa.

.

Opiskeluhuollon tuki kurinpitörangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Kurinpito, säännöt ja valvonta muodostavat vain yhden osa-alueen moninaisista koulurauhaan vaikuttavista tekijöistä. Koulurauhaa lisätään yhteisöllisyyttä ja oppilaiden osallistumista vahvistamalla; vuorovaikutus sekä oppilaiden, opettajien ja vanhempien välinen luottamus ovat avaintekijöitä, kun viihtyisää ja rauhallista arkea kouluissa rakennetaan.

Katso myös luvusta viisi kohdasta **Kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja koskeva suunnitelma**.

Opiskeluhuollon yhteistyön järjestäminen

Oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja. Oppilaan ja huoltajan osallisuus opiskeluhuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja opiskeluhuollosta tiedottaminen lisää opiskeluhuollon tuntemusta ja edesauttaa palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä opiskeluhuollossa.

Henkilöstö perehdytetään ajantasaiseen opiskeluhuollon järjestämistä koskevaan suunnitelmaan lukuvuosittain. Oppilaat ja huoltajat saavat tietoa opiskeluhuollon palveluista koulun henkilökunnalta. Opiskeluhuollon järjestämisestä sekä tavoitteista löytyy tietoa kuntatasoisesta opiskeluhooltosuunnitelmasta. Lisäksi opiskeluhooltotyöstä tiedotetaan tarpeen mukaan vanhempainilloissa, huoltajapalavereissa ja sähköisen Wilma – järjestelmän kautta.

Sivistystoimi vastaa yhteistyöstä hyvinvointialueen kanssa sekä muiden yhteistyökumppaneiden informoimisesta verkostokokousten yhteydessä. Toimintaohjeet päivitetään tarpeen mukaan niin koulu- kuin kuntatasolla.

Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Opetuksen järjestäjä seuraa koulujen opiskeluhuoltosuunnitelmien toteutumista kuntatasoisen opiskeluhuoltosuunnitelmassa.

Opetushallitus ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos seuraavat yhteistyössä oppilas-/opiskeluhuollon toteutumista ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti. Koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä toimitettava em. tahoille opiskeluhuollon valtakunnallisessa arvioinnissa, kehittämisessä, tilastoinnissa ja seurannassa tarvittavat tiedot.

Koulut arvioivat säännöllisesti opiskeluhuoltotyön toteutumista oman koulunsa osalta koulun yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän kokouksissa.